Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.
Titel | Title:	To Portræter. Isbjørnen. Lille Rødhætte.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	Gyld. Bibl. Udg.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh. : Gyldendal, 1909
Fysiske størrelse | Physical extent:	209 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57,1 - 237.

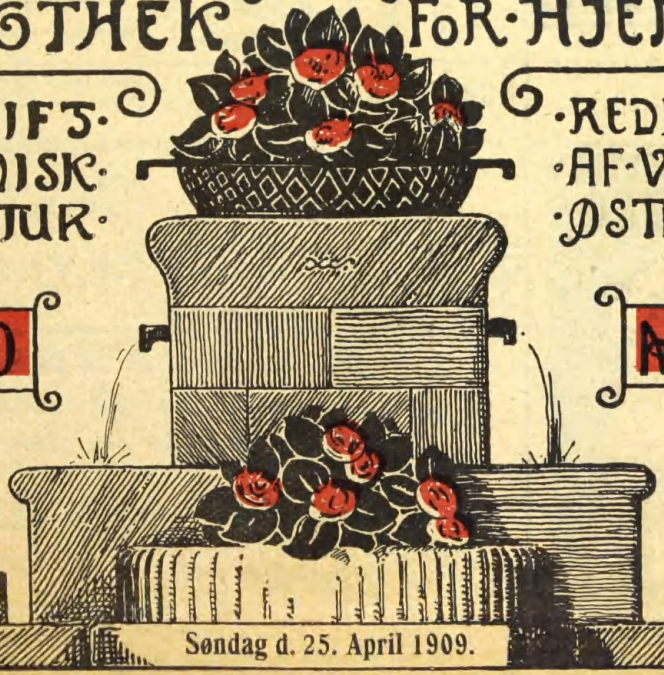
BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020754991

GYLDENDALS BIBLIOTHEK FOR HJEMMET

UGESKRIFT FOR NORDISK LITERATUR

REDIGERET AF VILHELM ØSTERGAARD

№ 30

AARG X

Exp.: Klareboderne 3.

50 Øre pr. Maaned

Søndag d. 25. April 1909.

Expedition for Norge: Karl Johansgade 41-43 · Christiania

NB. Ny tiltrædende Abonnenter faar gratis 9. Aargs s

Postabonnenter bedes henv. sig til Expedit., Kl

biler Strandboulevarden 2.

Telefon Øbro 705 y.

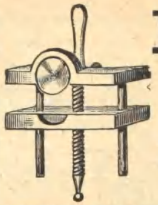
Carl Bang. Fisketorretning. Gl. Strand 28. Telefon B 851.

Den bedste Sennep
er W. Bähncke & Co.s.
Faas i de bedre Kolonialforretninger.

F. A. THIELE.
Tlf. 3141.
Købmagergade 5.

Bogbinder-Værktøj
særlig afpasset for
Husflidsbogbindere.
C. TH. ROM & Co.,
Axelhus.

Bøger indbindes elegant og solidt. Billige Priser. Hentes og bringes overalt. Amatørarbejde forgyldes smukt.
Andr. Hansen,
Købmagergade 26-27, 2. Tlf. Byen 2704 x.

E. Most Møbler
Telf. 7976
Værnedamsvej 16

A. MELBY
Købmagergade 39
Damehatte
Største Udvalg — Billige Priser.

C. G. Paulsen's Eftf.
Juvelér og Guldsmed.
Anbefaler sit store Udvalg i **Guld-** og **Sølv-**Varer samt kontrollerede Forlovelsesringe.
50, Vesterbrogade 50.
Telefon 6373.

F. A. SUNDBERG
1ste Kl. Herreskrædderi.
Nørrebrogade 34. Tlf. 4402

Modemagasinet.
Sidste Nyheder for Foraaret ere nu hjemkomne saavel i engelske, franske og Wiener Nouveautes.
Telf. 8132.
Koldt & Jespersen,
Bredgade 21 Mezz.

Teachers Scotch Whisky er en ægte **fyldig** og **fin** scotch Whisky.

Skotøjsmagasinet Metro

HENRIK PONTOPPIDAN

TO PORTRÆTER

39

HENRIK PONTOPPIDAN

TO PORTRÆTER

ISBJØRNEN
LILLE RØDHÆTTE

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
1909

»Isbjørnen« udkom 1887, senere optagen i »Fortællinger«, I Bd. (1902).

Gyld. Bibl. Udg.

INDHOLD.

	Side
Isbjørnen	1
Lille Rødhætte	75

HENRIK PONTOPPIDAN

ISBJØRNEN

ET PORTRÆT

Gyld. Bibl. Udg.

FØRSTE KAPITEL

Forestil dig, kære Læser, et stort, luerødt Ansigt, ned fra hvilket der hænger et snehvidt og filtret Skæg, mellem hvis grove Haar der undertiden skjuler sig flere gamle Levninger af grøn Søbekaal, Brødkrummer eller lysebrun Snustobak, end det er strengt appetitligt. Sæt hertil en blank og knudret Pandebrask, bagtil bekranset af hvide Nakkehaar, der hænger i Krøller ud over Frakkekraven, et Par smaa, tykke, lodne Øren, tykke, bomuldsagtige Bryn og en mægtig, svagt blaanende Næse mellem store, vandblaa, stiftstirrende Øjne. Tilføj endvidere i dette Ansigt et uafladeligt, ligesom ubevidst Minespil, en hyppig Smilen i Tanker, en munter Kniben det ene Øje sammen eller en pludselig, umotiveret Hæven og Sænken af de svære Bryn ledsaget af tilsvarende Bevægelser af Arme eller Skuldre — og du vil nogenlunde kunne danne dig et Billede af Genstanden for Uggelejre Herreds Forfærdelse, for alle Præsternes Rædsel, Skolelærernes Harme og Bispens Fortvivlelse — Sognepræst til Søby og Sorvad: Thorkild Asger Ejnar Frederik Müller.

Yderligere kan det anføres, at Pastor Müller var præcis tre Alen i Højden, at han havde mistet en Finger paa venstre Haand, og at han Sommer og Vinter viste sig for Verden i samme vidunderlige Dragt, der bestod af en mølædt Hundeskindskabuds med Skygge, et Par graatærnede Benklæder, der var stukken ned i et Par vældige, surt stinkende Transtøvler, samt en kort, blankslidt Jægerfrakke, en saakaldet »Forkøler«, der var knappet stramt om hans mægtige Kæmpekrop. End ikke i den strengeste Vinterkulde var han at formaa til at foretage nogen Forandring i denne Paaklædning. Naar det rigtig bundfrøs omkring ham, kunde han binde sit blaatærnede Bomuldslommetørklæde omkring Halsen men tog sig iøvrig blot en Ekstrapris af den røde Blæreskindspung, som han bestandig førte med sig og kaldte sin »Varmedunk«.

Hændte det nu ved en saadan Lejlighed, at han paa sin Vej mødte en sammenkrøben Bonde, der — indbyltet i Uldtørklæder, med dryppende Næse og rindende Øjne — sneg sig forbi ham langs den modsatte Grøftekant, standsede han med sit allerluneste Smil, satte Haanden i Siden og raabte over Vejen: »Halløj, Du der! . . . Pas for Guds Skyld paa, at Du ikke fryser fast til Pelsen!« — — hvorpaa han fortsatte sin Vej med en øredøvende Latter, der satte Luften i Forfærdelse i vid Omkreds og fik de to store, gule, slunkne Hunde, der altid fulgte ham,

til at springe op med Snuden i Vejret og hyle i vild Glæde.

Og Smilet blev liggende i hans Ansigt, og Læberne bevægede sig i deres muntreste Mimren, mens han lyttede til sin »Livmusik« — den knirkende Lyd af Sneen under Støvlesaalerne. Endnu paa den sidste Bakke foran Byen standsede han og rettede sine Bjørnelemmer for tilgavns at fylde Lungerne med Luftens Isnaale, inden han krøb ind under Taget paa sin mørke Præstebolig.

Herinde modtoges han nu ikke af nogen hyggelig lille Præstekone, der huslig tog hans Stok og Hue, børstede Snestøvet af hans Frakke og med et mildt Smil klappede hans vaade Kind. End ikke den ellers allestedsnærværende lille muntre Præstegaardsfrøken var der til at kaste sig om hans Hals, rykke ham i Skægget og kalde ham sin »slemme, store, stygge, dejlige Bamsefa'er.« Der viste sig kun en gammel, rød Hankat, der kom oppe fra Loftet med en Rotte i Flaben og hurtig smuttede ind i en stor og tom Stue ved Siden af Gangen, hvor en nyslagtet Kalv hang midt under Loftet med opsprættet Mave for at faa Livvarmen af sig.

Det forholdt sig nemlig saaledes, at var Pastor Müller selv et Særsyn for de fleste, saa var hans Bolig — »Hulen«, som den kaldtes af hans Sognebørn — det ingenlunde mindre. Man kunde umuligt tænke sig noget, der mindede saa lidt om den Slags lune, tæppe-

belagte Smaarum med Bogreoler og magelige Lænestole, i hvilke vore hyggelige Landsbypræster plejer at pusle om med deres Piber og Prækner. Her var der, selv i Præstens egen Stue, ikke saa meget som en Klud over Vinduet; Gulvet var sort som en nyvendt Ager, og det simple Bohave — en gammel Voksdugssofa, et Par Smaaborde, en tom Reol og en brøstfældig Trælænestol med Læderhynde — var spredt omkring i Værelset uden blot det tarveligste Krav til Hygge og Orden. Det eneste oplivende var en ejendommelig Samling af store Bjørnehuder, Sælhundeskind, Hvalrostænder, Rensdyrshorn etc., der var slaaet op paa den ene Endevæg som paa et Musæum. Men i Krogen ved Kakkelovnen stod der til Gengæld et alt andet end appetitligt lille Bord med Levninger af Søbekaal i en Lerskaal, en Humpel Rugbrød, en Kande med Fedt eller Smør og en Kniv.

Sagen var den, at Søbypræsten var en Eneboer og levede i et og alt som en saadan. Eller rettere: hans Hjem var hele Egnen, hvis Skove og Lyngbakker, Kær og Moser han fra Morgen til Aften gennemstrejfede med sin Bøsse eller sit mægtige Egespir — skræmmende Børn og vejfarende Folk med sit Vildmandsudseende og sin overmodige Latter.

Rigtignok havde han i sit Brød et gammelt, sort Kvindfolk, der skulde gælde for en Slags Husholderske for ham og Præstegaardens øvrige Beboere. Men dette Menneske havde Pastor Müller straks fra

den allerførste Dag erklæret Krig paa Kniven. I sin Egenraadighed tillod han hende ikke en Gang at lave hans Mad, endsige nærme sig hans Stue, og han kunde blive aldeles rasende over dette lille listende og forskræmte Fruentimmer som Forholdene tvang ham til at have i sit Hus, naar han en enkelt Gang mente at spore hendes Fjed paa sine Enemærker.

Da han en Dag — i sit fortræffeligste Vinterhumør — traadte ind i sin Stue, blev han efter Sædvane et Øjeblik staaende paa Tærskelen for at forvisse sig om, at alt stod urørt derinde saaledes, som han sidst havde forladt det. Da intet mistænkeligt kunde spores, tog han sig med sine krumme, af Frosten stivnede Fingre en forsvarlig Snus af den røde Skindpung, og gav sig derefter til paa egen Haand at berede sig et Maaltid Han satte Skaalen med Søbekaalslevningerne ind i Kakkelovnen, lagde et Par Fyrrepinde overkors til de halvt udslukkede Emner og gned sig fornøjet i de valne Hænder, da Veddet begyndte at fænge, og den første, lækre Grønkaalsduft steg op fra Skaalens fedtede Rand.

Pludselig fik han en Ide. Han gik hen til et Hængeskab, der var anbragt paa Væggen i den modsatte Krog, aabnede det med et underfundigt Smil og fremdrog af dets Dyb en papiromvunden Flaske, af hvis Indhold han under krampagtige Ansigtsfordrejninger fyldte to smaabitte farvede Glas,

der stod paa Madbordet mellem Smørret og Brødhumplen. Derpaa bankede han op i Loftet med noget som Stødtanden af en Narhval, som han havde halet frem bag fra Sofaen, og lod sig synke ned i den gamle Lænestol, der knagede under Vægten af hans vældige Legeme.

Ovenover, hvor Kapellanen Ruggaard havde sine Værelser, hørtes en Stol blive skubbet tilbage. Et Par Filtsko gik over Gulvet deroppe — helt hen til den modsatte Ende af Huset, hvor de forsvandt ned ad en knirkende Trappe. En Del Døre blev lukket op og lukket i hele det tomme Hus igennem. Endelig bankede det paa Præstens egen.

Kapellan Ruggaard var en trediveaarig Teolog, plump af Skikkelse, med et skægløst Ansigt, der var rundt, fladt og fedtglinsende som en slikket Tallerken. Indhyllet i en graa Slobrok, som han paa ængstelig Vis holdt sammen over Maven, blev han staaende i Døren og saae spørgende hen paa Lænestolen gennem de runde, stærkt slebne Brilleglas.

»Det forekom mig,« sagde han endelig med bred, jysk Dialekt, idet han førte en udspilet Haand op til Brillerne: »det forekom mig, at Pastoren bankede.«

»Ja vist — ja vist!« foer den Gamle op, ligesom af Tanker. »Det var bare det . . . jeg vilde blot forespørge hos Ds. Højærværdighed, om De ikke skulde kunne lade Dem friste af et Par uskyldige

Mavedraaber? Jeg har taget mig den Frihed at skænke Dem et lille Glas; for jeg mente, at dersom De muligvis ogsaa i Dag skulde være kommen for Skade og have spist for mange Klattekager, saa —«

»De veed jo meget godt, Hr. Müller«, afbrød Kapellanen ham med en kun slet skjult Indignation, »De veed jo meget godt, at jeg aldrig nyder Spiritus udenfor Maaltiderne. Det forekommer mig virkelig, at den Spøg snart bliver for gammel. Det skulde i Sandhed glæde mig, om det var Dem muligt at finde paa noget andet at divertere Dem med.«

»Ak, ja — ja vist — naturligvis«, sukkede den Gamle og rystede ligesom skamfuld paa Hovedet. »Men alligevel — skulde ikke Ds. Højærværdighed være at formaa til at trine indenfor i en ringe Broders Hi og gøre ham delagtig i Deres epokegørende, dogmatiske Granskninger? Om min høje Foresatte vil være saa god at træde nærmere, skal jeg øjeblikkelig lade hente en halv Tønde Kul og en Fodpose. For sig mig en Gang . . . Pneumatologi, ikke sandt? . . . Anthropologi, er det ikke saaledes? . . . Og hvor dan er det nu — Petrus Lombardus, ikke sandt . . .«

Men Kapellanen blev staaende i Døren og saae ned paa den hvide Olding med et Udtryk, der skiftede mellem Medynk og Forbitrelse.

»Synes De virkelig, Hr. Müller«, sagde han tilsidst, da Præsten endelig tav: »synes De virkelig, at det passer sig for os at tale om disse ophøjede

Materier paa en saadan Maade? Det forekommer mig sandelig, at der i vore Dage er Folk nok til at spotte og haane det hellige, saa vi skulde vel vogte os for selv at give Anledning til Forargelse. Jeg vægrer mig virkelig ved at tro, Hr. Müller, at De finder dette at være en passende Anvendelse af Tiden, naar der allevegne hersker saa megen Vankundighed og aandelig Nød, der venter paa vor Hjælp! . . . Jeg kan saaledes fortælle Dem, Hr. Pastor, at der i Eftermiddags under Deres Fraværelse har været Bud fra Hjulmand Povlsen fra Sorvad Overdrev, hvis gamle Fader — hvad De maaske erindrer — ligger for Døden; han skal i hvert Fald være meget daarlig og ligger sandsynligvis nu og venter i Nød og Pine. Pastorens Køretøj var — som sædvanlig — ikke i Orden; men jeg lovede at komme, saasnart det var muligt. Nu er det jo imidlertid bleven et forrygende Vejr, og Vejene er aldeles ufremkommelige. Desuden har De vist været af den Venlighed, Hr. Müller, at gemme min Rejsepels for mig. I hvert Fald har det ikke været mig muligt at finde den i de sidste Dage. Det skulde i Sandhed glæde mig meget, om De snart vilde bringe mig den tilbage.«

»Herre Gud, er den stakkels Mand syg — er han syg«, sagde den Gamle, denne Gang i uforstilt Tankefuldhed. Men straks efter rejste han Hovedet, og det forsorne Smil spillede igen i hans Ansigt.

»Hør, veed De hvad, Hr. Biskop! — Veed De, hvad jeg idag har tænkt paa?«

»Nej — det veed jeg ikke«.

»De burde, ved Gud, gifte Dem, Hr. Ruggaard.«

»Gifte mig? . . . Hvad mener De med det?«

»Jo, ser De . . . . jeg læste forgangen Dag i Avisen om disse nye Patentkakkelovne — disse transportable, De veed. Sig mig: kunde De ikke ha'e Lyst til at gifte Dem med saadan en? Det maatte bestemt være noget for Dem! Tænk — transportabel! Den kunde De altsaa nok saa dejlig spasere med under Armen, naar De gik ud; og om Natten kunde den ligge og varme Dem i Sengen . . . Frisk Indfyring Morgen og Aften, som der staar i Annoncerne! Hvad siger De til det? Var det ikke en storartet Ide?«

»Maaske jeg s a a, Hr. Pastor, maatte faa Lov at vende tilbage til mine Studier. Jeg vilde oprigtig talt i saa Fald være Dem m e g e t taknemlig«, afbrød Kapellanen ham atter, bukkede med ironisk Høflighed og forsvandt ud af Døren.

Pastor Müller lagde sig tilbage i Stolen og sendte efter ham en af disse vældige Lattersalver, der fik Støv og Møl og Spindelvæv til at sitre i Stuens mørke Kroge og Rotterne under Gulvet til at fare sammen og spidse Øren. Oppe over Loftet hørtes atter Filtskoenes Trin og Stolen, der blev sat tilrette. Men endnu længe sad den Gamle og kluklo med

fremstrakte Ben og Hænderne foldede over den hoppende Mave.

Pludselig sprang han op. Det var allerede mørkt. Skæret fra Kakkelovnen faldt paa de to smaa Glas, der stod urørte paa Bordet. Resolut satte han to af sine jætteagtige Fingre om det ene og tømte det; derpaa om det andet og sendte rask dets Indhold samme Vej.

Saa snoede han sig omkring, greb Stokken i Krogen, Kabudsen fra Knagen — og var ude.

Det var tæt Snefog, Bælgmørke, Nordenstorm. Sneen røg fra alle Kanter og samlede sig i mandshøje Driver langs Gærderne og i alle Sænkninger. Men Præsten satte sin Pigstav i Jorden og lagde sig frem imod Stormen, fulgt af sine Hunde.

Langt paa den anden Side Bakkerne laa jo en gammel syg Mand og ventede.

Imidlertid dalede Støvet derhjemme i »Hulen« atter uforstyrret ned gennem den rolige Luft. I Aftenens Stilhed stak Rotterne deres spidse Snuder op af Hullerne i Krogene, løb over Gulvet, bedes, peb og væltede sig under Sofaen, mens Edderkopper, Møl og Mider færdedes lydløst oppe i Bjørnehuderne og i de gamle Spindelvæv under det røgbrune Loft. Og henne over Ilden i Ovnen stod den forglemte Søbekaal og snorkede sørgmodigt hen til ingenting.

Om denne Præst, hans Liv og mærkelige Levned er det, at disse Blade skal berette.

Der eksisterede for et Par Menneskealdre siden — og sandsynligvis eksisterer der derfor endnu — en kongelig Anordning, et ministerielt Reskript eller noget lignende, ifølge hvilket fattige teologiske Studerende, der vilde forpligte sig til efter endt Eksamen i et længere, forøvrig ubestemt Tidsrum at virke som Præster oppe i vore grønlandske Besiddelser, kunde erholde en aarlig, ikke ganske ubetydelig offentlig Understøttelse til deres Studeringers Fortsættelse. Et menneskekærligt Reskript!

Alligevel var der — i hin paa Teologer ellers saa overvættes rige Tid — ikke mange, der fulgte Opfordringen. Og de faa, der gjorde det, hørte ingenlunde altid til de udsøgte; tværtimod. Det var, naar Sandheden skal siges, i Almindelighed endog temmelig forkomne Eksistenser, som Livet paa en eller anden Maade allerede havde taget haardt paa, — synkefærdige Vrag, der i Nødens Stund greb Statens udkastede Madding som en sidste Redningsplanke.

Sagen var den, at det »forøvrig ubestemte« Tidsrum, for hvilket man forpligtede sig, i Reglen strakte sig over saa godt som hele Resten af vedkommendes

Liv. Kun i sjældne Undtagelsestilfælde kunde en tidligere Benaadning ventes.

Man forstaar da let de Følelser, med hvilke et ungt Menneske lod sig forskrive til denne livsvarige Forvisning, den stille Gysen, hvormed han maatte tænke paa den Dag, da Kaldsbrevet vilde komme og Skibet lægge ud og Byens Spir og Taarne forsvinde under Bølgen med den Kyst, som han maaske aldrig mere skulde gense eller i det heldigste som en gammel Graaskæg med sneblændede Øjne — efter en livslang levende Begravelse deroppe i den evige Isørkens frygtelige Ensomhed. Hellerikke er det vanskeligt at forstaa, at disse »grønlandske Studenter« — som Staklerne kaldtes — med saadanne Udsigter for Øje ikke altid førte det mest eksemplariske Levned i den korte Tid, de endnu havde at leve i. Fortidens Ulykker, Skuffelser, Savn og Nød havde tilmed paa Forhaand løsnet Grunden under deres Fødder; og Bevidstheden om at have »solgt sig« dræbte snart den sidste Rest af Selvfølelse. De sank hurtig ned til en lyssky og menneskefjendsk Tilværelse i berygtede Smøger og i Kælderbeværtningernes Bagstuer, hvor de med en dyrisk Forslugenhed tog for sig af Livets Goder, mens der endnu var Tid . . . indtil en Nat, da de kom hjem til deres kolde Kvist og, idet de tændte Spiddelyset, blegnede ved Synet af et stort blaat Brev, det officielle Tilhold om at indstille sig til den teologiske

Eksamen for med første Foraarsskib at drage op til — »Syndernes Forladelse, Kødets Forsagelse og den evige Is«, som det hed mellem de ulykkelige.

Og Thorkild Asger Ejnar Frederik Müller, der hørte til iblandt dem, havde ikke været anderledes end de fleste.

Der lever maaske endnu dem, der fra hine Tider vil mindes en sværlemmet og enfoldig udseende Student, som vakte Latter overalt, hvor han viste sig; og rimeligvis vil man i saa Fald bedst huske ham fra nogle Forelæsninger i det teologiske Avditorium, til hvilket han et Par Gange havde forvildet sig, men hvor hans Tilsynekomst straks i Døren vakte en saadan Munterhed, at han atter skyndsomst fortrak, ... eller maaske endnu bedre fra en af hin Tids smudsige og uhyggelige Studenterbillardstuer, hvor han ofte sad hele Dage igennem i samme mørke Krog med Albuerne paa Knæene og Hagen hvilende i Hænderne, som sov han indvendig, mens han med et halvslukt Blik saae ud paa Vennerne omkring Billardet og blot nu og da trak Mundvigene op til et sløvt Smil, naar det nemlig behagede en af disse at hælde en Snaps Brændevin ud over hans Hoved eller paa anden Maade at være vittig paa hans Bekostning. Uden nogensinde selv at sige et Ord eller tage Del i Lystigheden men taalmodigt findende sig i at blive benyttet af Kammeraterne til en hvilkensomhelst Spøg kunde han

sidde timevis uden at røre sig, — som en kæmpestor Skifting, et tungt, altfor godmodigt Troldmenneske, der forlængst var bleven enigt med sig selv og andre om, at det var kommen til Verden som en Umulighed.

I Virkeligheden havde der ogsaa hersket en rørende Enighed herom næsten fra samme Stund, den lille Thorkild første Gang aabnede sine store, vandblaa Øjne i Moderens Sovekammer. Slægt og Venner havde ikke højlydt nok kunnet forsikre, at han var og blev, hvad de med et formildende Ord kaldte »abnorm«. Og hans stakkels bekymringsfulde Moder kunde under hans Opvækst ikke ofte nok tage hans store Hoved mellem sine Hænder for at fortælle ham, hvor ringe Haab han turde gøre sig for Livet, hvor lidet han maatte vente, at dette vilde bringe ham, og hvorledes han med Taalmod og Ydmyghed maatte bære det Aag, som Vorherre havde lagt paa hans Skuldre.

Thorkild saae Dagens Lys i en lille jysk Provinsby, hvor hans Fader, der var Adjunkt, døde kort Tid efter Drengens Fødsel og efterlod Moder og Barn i trange Kaar. Paa nogle Slægtninges Bekostning og under disses strenge Opsigt blev han fra sit tiende Aar anbragt i Byens Latinskole for efter et Ønske, som Faderen havde udtalt paa sit Dødsleje, og som de efterlevende derfor mente at burde opfylde, at uddannes for den studerende Stand.

Det var lange og kvalfulde Aar for det mis-

lykkede Barn. Mere end een Gang var man lige ved i Fortvivlelse at opgive Forsøget; og da Thorkild endelig i sit tyvende Aar slap igennem Studentereksamen, lod man ham øjeblikkelig indskrive til grønlandsk Præst, idet Familien fik den svage og forknyttede Moder overtalt til at tro, at der ikke var nogen anden Udvej for ham.

Thorkild selv gjorde ingen Modstand men fandt sig i denne Afgørelse med den samme Taalmodighed, hvormed han efterhaanden havde vænnet sig til at modtage »Skæbnens« Tilskikkelser. Da det først var gaaet op for ham, hvor man havde anbragt ham, hvor han havde sin Plads — fulgte han trolig »Grønlænderne« i Hælene, baade til de mørke Smug og til Kælderbeværtningernes Bagstuer, tilsyneladende uden nogensinde rigtig at vaagne til Bevidsthed. I Virkeligheden var han dog hverken saa sløv eller ligegyldig, som han gav sig Udseende af. Den uforanderlige Sindsro, han bar til Skue under alle Ydmygelser, var nærmest en tilvant Grimace, bag hvilken han fra Barnsben havde skjult Sorgen og Skammen over at være født som et saa ynkværdigt og ubrugeligt Menneske; — det var en Slags Fortvivlelsens Ligegladhed, der undertiden i ensomme Øjeblikke kom Selvmordstanken nær. Mere end een Gang havde han virkelig tænkt paa at ende sit usle Liv; men Tanken paa Moderen havde bestandig holdt hans Haand tilbage.

Hvad hans Ydre angik, saa blev han nu hellerikke smukkere med Aarene, hverken i andres eller i sine egne Øjne. Et vildt, rødligt Skæg groede ham ud af det fregnede Ansigt, og de plumpe Lemmer voksede indtil det latterligt uformelige. »Bjørnen« kaldtes han allerede den Gang blandt Kammeraterne; og virkelig mindede han, naar han sad imellem dem, hensunken i sin Dvaledøs, med de store, røde Labber for Munden og det lodne Hoved ludende ud over Brystet . . . virkelig mindede han da om en stor, tæmmet Vildbams, for hvis halvlukkede Øjne taagede Drømmesyner med skiftende Billeder af Barndomsegnens store Skove og Moser gled forbi.

Nu hændte det just i disse Aar, at en usædvanlig streng Vinter bortrev et Par af de danske Præster i det nordligste Grønland, og da Thorkild en Nat kom hjem til sin tomme Kvist, fandt han derfor — længe før ventet — s i t »blaa Brev« under Spiddelyset paa Bordet.

Det var første Gang i sit Liv, at han følte Knæene vakle under ham. I tre Dage sad han indelukket paa sit Værelse uden at se nogen; en dobbeltløbet Rytterpistol laa paa Bordet ved Siden af ham.

Men under disse Dages Grublen føltes en lysende Tanke i hans Hjærne, — en Tanke, hvis Snildhed overraskede ham selv paa samme Tid, som han ikke kunde forstaa, at ingen anden havde haft den for længe siden. Det gik nemlig op for ham, at man

jo umulig kunde gøre ham til Præst. Han havde i de forløbne fem Aar næppe aabnet en Bog, og siden hine mislykkede Forsøg paa at trænge ubemærket ind i det teologiske Avditorium havde han ikke set Universitetets Mure. Han var fuldstændig »bar« . . . Og nu var det, han havde regnet ud, at ifald han ved den skriftlige Eksamen afleverede alle sine Opgaver ubesvarede og ved den mundtlige Prøve ikke sagde et levende Muk, saa kunde man umulig give ham nogen Karakter — og følgelig vilde man blive nødt til, i hvert Fald foreløbig, at lade ham blive hjemme.

Da Eksamen kom, gennemførte han sin Plan for den skriftlige Dels Vedkommende uden en Blinken; der blev en sand Jubel mellem Studenterne, da Rygtet fortalte om den grønlandske Bams, der havde leveret alle sine Opgaver »isblanke« op.

Dog, Thorkild havde gjort Regning uden den egentlige Vært, Ministeriet. Paa en Forespørgsel hos dette fra Fakultetet indløb nemlig underhaanden det Svar, at Kandidaten nødvendigvis s k u l d e have Eksamen, og det endog saa betids, at han som ordineret Mand kunde afgives til Kolonierne med først afgaaende Skib . . . Og saaledes muliggjordes da den Komedie, der endnu mange Aar efter skulde leve som et Sagn i det teologiske Fakultet.

For et propfuldt Avditorium af unge og ældre Præste-Emner, der var strømmet sammen for at

overvære Forestillingen, maatte den arme Thorkild løbe Spidsrod gennem alle de teologiske Fag, af hvilke der var flere, han ikke en Gang kendte af Navn. Med en Haand paa hvert Knæ, Øjnene stift i Gulvet, — latterlig endog for sig selv i sin sorte, lejede Kjoledragt, der stumpede for Hænder og Fødder — sad han ubevægelig paa sin Stol som en Døvstum. Professorerne rasede; de snoede og vred sig som Orme, ruskede ham i Frakkekraven og raabte ham ind i Øret . . . . men ikke en Stavelse kom over hans dirrende Læber.

Endelig, i det allersidste Fag, da Eksaminator — næsten under Avditoriets Jubel — ved en Overrumpling fik fremtvunget et »Ja« paa det Spørgsmaal, om det var mere end tre Aarhundreder, siden Luther levede, fik Sagen dermed en Ende. Nu havde han jo dog svaret! — Og med sit *vix non contemnendus*, sit Præstebevis og Bispens strengeste Formaninger til flittigt og samvittighedsfuldt at indhente det saa sørgeligt forsømte, sendtes han op til det nordligste Præstekald i den vide Verden.

End ikke Moderen fik han sagt et sidste Farvel . . . Skibet laa sejlklart paa Reden, og en Eftermiddag i Begyndelsen af April lettede det Anker.

Ingen var der til at tage Afsked med ham; — og snart skjulte Mulm og Taage den hjemlige Kyst for hans stirrende Øjne.

ANDET KAPITEL

Der, hvor Landet højnede sig og Fjældene — nøgne og sorte — traadte ud i det isopfyldte Hav, bøjede en Fjordarm sig ind mellem to skyhøje Klippebarme og trængte dybt ind i Kystlandet. I Mundingen var den vid og rummelig som et Sund, opfyldt af smaa, snedækkede Øer og klippefulde Skær, over hvilke Tusinder af snehvide Fugle kresede og fyldte Luften med Skrig. Men efterhaanden trængtes den i sit bugtede Leje bestandig snevrere sammen mellem høje, bratte, nøgne Fjældvægge, der — Tinde bag Tinde — løftede sig mod Himlen og forsvandt i dens Skyer. Men inderst inde udvidede Fjorden sig paany og endte som en næsten cirkelrund Indsø, der dækkede Bunden af en mægtig Klippekedel, hvis mere jævnt skraanende Sider og mosgrønne, gullige eller med Krægebærris bevoksede Klipperevner spejlede sig i dens stille Vande.

Det kunde af og til under den korte Sommer hænde — især imod Storm — at et Hvalfangerskib fandt Vej herind mellem Fjældene og vakte Ekkoet op med sine klirrende Ankerkættinger og

sine Menneskestemmer, . . . eller at en af Storhavets Hvaler forvildede sig ind mellem Skærene og piskede Vandet i Vrede, indtil den med Sprøjt og Larm slap ud igen. Men ellers laa Stilheden dyb og slumrende mellem de rolige Fjælde, Nat og Dag uden at brydes, . . . kun ligesom sat i Musik af Midnatssolens summende Myggesværme, der stod derude over det gyldenfarvede Vand som sorte, dansende Slør, hvorigennem Solstøvet sigtedes. Nu og da lød et lille Plask ude fra Dybet, hvor en sort blank Ryg skød sig op og forsvandt. Brede, buttede Snuder stak op hist og her i Vandskorpen for at drikke Luft og dukkede derpaa lydløst under.

Ned ad Fjældsiden kom den blaagraa Ræv med søvnige Skridt. Paa en Afsats i Klippen standsede den og gabede rødt . . . rystede derpaa Pelsen og gik videre, . . . fulgte saa et Stykke langsmed Søbredden, hvor smaa, mangefarvede Kiselsten glimtede frem fra Bunden af det klare Vand, snappede dovent efter en Myg og begyndte endelig med sin spidse Snude at rode om mellem en Bunke afgnavede Ben, der laa udenfor Indgangen til en forladt, halvt sammensunken Hule af Mostørv og Sten, ind i hvis Kølighed den tilsidst forsvandt.

Rundt omkring Søen, spredt under Klippeskrænterne, laa en hel lille Koloni af saadanne smaa, sammensunkne Jordkuler — de Indfødtes kummerlige Vinterboliger — som de ved første Glimt af

Vaar og Sol havde forladt i Huj og Hast for at ty op til den glade Rensdyrsjagt inde paa de store Højsletter under Indlandsisen. Ogsaa et tarveligt Stenkapel fandtes her, bygget op mod selve Klippesiden og med et Trækors over Indgangen. Og oppe paa en Fjældskrænt hang en rødmalet Bjælkehytte med hvide Vinduesrammer, Bræddetag og en indhegnet Gaard for Hundene, — Præsteboligen.

Men ogsaa denne var nu forladt. Kun Ræven luskede ved Aftentid derop med Pelsen fuld af Myg for at gnubbe sig op ad Hjørnestolperne.

Men naar den lange Vinternat nærmede sig og Sneen begyndte at lægge sig over Landet, vaagnede der Liv i denne øde Stenkedel. Fra Øst arbejdede smaa, skindklædte Skikkelser sig ned over Fjældsiderne med Hundekobler og tungt belæssede Slæder. Nogle kom paa Ski — i strygende Fart ned over Skraaningerne! Samtidig kom andre vestfra, ind igennem Fjorden, i store, gule Skindbaade og smaa Kajakker . . . to, tre Familier i Følge, snakkende, kævlende og leende. Fruentimmerne sad ved Aarerne, gulbrune og sortøjede, nogle med Patteglutter bag paa Ryggen i Amauten. Og alle Baadene var fulde af Skindbylter, Spæk, Klumper af blodigt Sælhundekød, Fuglevildt, stinkende Huder og store, opspilede Rensdyrmaver fyldte med Blandinger af Mel, Gryn eller Ærter, som de havde tusket sig til paa Handelspladsen sydefter.

Hver Dag bragte nye Familier til Kolonien. Der blev et støjende Liv rundt om Søen af smaa, skindklædte Skikkelser, der endnu var som halvt berusede af Sommerens Sol og den vilde Jagt oppe under Højlandsisen. Vinterboligen skulde ordnes, Sten og Mos skulde samles, de nye Huder spredes ud over Klipperne for at vindtørres. Oppe i Fjældrevnerne, paa afsides Steder, blev Vinterforraadet nedlagt i Stendysser og omhyggeligt tildækket med Huder og Sne. Og inde i Hulernes Mørke vraltede de gamle Koner snakkesalige omkring og bredte Skindene over Sovebrikserne, fyldte Tran i Vægstenslampen og hængte den store Kogegryde op under det lave, vaadtdryppende Loft.

Alt imens sank Solen dybere og dybere under Horisonten, og Mulmet gled ind fra Nord med tætte, kolde Snebyger og bidende Isvinde.

Men selv i Vinternattens maanedlange Mørke, naar Landet laa begravet under favnehøje Driver og Havet stod ispakket og mørkt, saa langt Øjet naaede, saa l e v e d e s der dog, om ogsaa ofte fattigt nok, heroppe under Sneen. Hist og her faldt et rødligt Skær fra en Hules Tarmrude hen over det hvide Dække, der i Almindelighed havde sænket sig lidt over en saadan Plet paa Grund af det ophedede Rum nedenunder. Nu og da kom en Skindbylt krybende ud paa alle fire fra den lange, lave, stensatte Gang, der fra Hulen førte ud i det fri.

Og altid gik de store, slunkne Hunde søgende omkring og hylede i de bitterkolde Nætter.

Ude paa Fjorden, skjult i Frosttaager, stod stivfrosne Fangere paa Vagt ved Sælhundenes Blæsehuller. Urokkelige stod de der i timevis med Harpunen parat i den højre Haand, . . . løftede kun nu og da varsomt en Fod for ikke at fryse fast til Isen. Andre færdedes ude mellem Skærene med Bue og Pil og vovede sig bestandig længere bort, efterhaanden som Vinterforraadet slap op og Frosten lukkede alle Sunde.

Og var end Sulten og Nøden mangen Gang stor paa denne Tid, saa døde man dog sjælden h e l t. Naar det sidste Stykke frosne Spæk var fortæret og Vægstenslampen under Loftet gaaet ud af Mangel paa Næring, rullede man sig sammen i Mørket over Stenbrikserne og laa der tavs og ventede taalmodigt paa den Stund, da Sneen paa Tinderne atter første Gang tændtes af hint blege Guldskær, der bebudede, at Solen var i Frembrud.

Da kom de alle krybende ud fra Hulerne — store og smaa Skindbylter — rejste sig paa vaklende Knæ og stirrede med de matte Øjne op imod det fremmede Lys, der ligesom legende kom og svandt paa Fjældkammene. Gamle Folk og de, hvem Sulten havde udmattet, saa de ikke kunde støtte paa Benene, bleve baaret ud i det fri, for at ogsaa de kunde se paa, hvorledes Skæret Dag for Dag krøb længere

ned ad Klippesiderne. Endelig kiggede den første smalle, rødglødende Rand af Solen op over de blaanende Fjælde i Syd. Store Glædestaarer randt ned ad de udhulede Kinder. Man raabte og klappede i Hænderne, humpede om paa de kluntede Lemmer og faldt hinanden om Halsen af Sindsbevægelse. Mødre rakte deres Børn frem paa Armene og skreg i vild Henrykkelse, ogsaa Børnene strakte deres smaa, magre Hænder ud imod den store Varmekilde og blandede deres Stemmer i det fælles Halleluja-Raab:

Sekinek! Sekinek!

For hver Dag hævede den røde Kugle sig et Stykke højere op paa den blaa Himmel og lagde et Liv af Farve og Glød over Landet, hvor Sneen svandt i skummende Strømme ned ad Fjældsiderne. Og da den tilsidst sletikke mere forlod dem, og Døgnet blev en lang, solsitrende Dag, begyndte det at myldre op fra alle Klipperevner og Spalter med ungt, glinsende Mos og rødligt Lav, der skød sig frem og hagede sig fast og dækkede som et festlig spraglet Blomstertæppe alle Skrænter og Dale. Krægebærrene pippede frem, Bøllebuskene og de tommehøje Pileris satte smaabitte Blade . . . alt til disse frygtelige, ligesom underjordiske Drøn rundt om fra Kysten — Skud paa Skud — hver Gang et Isfjæld brød sig løs fra Landet og satte Kursen ud over det genaabnede Hav.

Rolige, majestætiske gled disse Polarhavets mægtige Sejlere hen under den vinfarvede Himmel . . . som Æventyrslotte . . . som svømmende Krystalpaladser, med Tinder og kuplede Taarne, solrøde, azurblaa eller ligesom dryppende af Blod og Guld.

* * *

Der var noget paa Færde nede omkring Søen. Folk løb frem og tilbage paa Strandbredden, halede ud af Hulerne de Pjalter af Huder, Skind og sammensyede Tarme, som de i Vinterens Løb ikke havde fortæret, samlede deres Fangstredskaber og pakkede det altsammen paa de kajakformede Hundeslæder eller i de store, gule Konebaade, der i Række stod opskudt paa »Fjøren«.

Vinterkolonien var i Færd med at bryde op. Nu, da Solen endelig var kommen, hastede man for at komme op til den glade Renjagt paa de vide Højsletter under Indlandsisen. Enkelte af Hulerne var allerede tomme, Beboerne draget tilfjælds. Og de, der var tilbage, tænkte blot paa hurtigst mulig at gøre sig færdig for at følge efter.

Oppe paa en Bænk udenfor den lille, højtliggende Bjælkehytte, der tjente til Præstebolig, sad Thorkild. Han sad i sin vante, foroverbøjede Stilling med Hagen i Hænderne og fulgte med stigende Spænding den travle Opbruds-Færd dernede omkring

Søen, saae paa Slæderne, der blev pakket og snøret, Hundene, der blev koblet, de syge og svage, der blev baaret ud og lagt tilrette ovenpaa Skindbylterne. Han skulde selv tilbringe Sommeren paa en Handelsplads ved Kysten nogle Mil sydefter og ventede netop paa Bud fra det Baadmandskab, der skulde sejle ham derhen.

Hele Dagen havde han siddet saaledes og holdt Udkig. Han havde med Blikket fulgt hver Familie, der omsider var bleven færdig til Afrejse og under Latter og Snakken begyndte den besværlige Vandring op over Klippebrokker og stejle Mosskrænter, indtil de efter Timers Forløb forsvandt som smaa, mørke Prikker bag de hvide Fjældkamme. Og selv naar de forsvandt, var han bleven ved at stirre efter dem, som om Bjærget havde aabnet sig for hans Øjne, og han bag Klippetinderne skuede ud over de vide, frodige Højsletter . . . saae Teltene, der blev rejst under Skrænterne med deres lange Træstager og det smukke Tarmskindstæppe foran Indgangen; saae de store, rygende Tranbaal, hvorom de brune Kvinder sad lejrede under aaben Himmel; saae den flygtende Ren med sine Kalve; hørte Hundeglam, Hallo og Skrig, mens Solen sitrede over det bløde, glinsende Mos . . .

Saa havde han — pludselig angstfuld — taget Øjnene til sig, presset Ansigtet ned i sine store, fregnede Hænder og siddet hensunken i hæftig Sjælekamp.

Det havde været en lang og tung Vinter for ham — denne første. Hele den lange Frostnat havde han siddet derinde under den døsige Tranlampe i sin lille ensomme Bjælkestue, med det værkende Hoved presset fast mellem sine Hænder, og læst og læst i »Kristendom og Hedenskab«, »Præk Jesus mellem de Vankundige«, »Gylden Skatkiste«, »Gangbare og anvendelige Metoder til højst nødvendig Indpodning af den kristne Læres Sandheder« — Skrift efter Skrift, en hel Kiste fuld, som Missionsselskabet havde givet ham med paa Rejsen.

Men hvor meget han end havde bestræbt sig for at bøje Tankerne under sin Vilje — det havde ikke været ham muligt at holde dem fængslede ved Bøgerne. Ved hver Lyd, der naaede op til ham fra Søen, rejste han lyttende sit buskede Hoved, og inden han vidste et Ord deraf, sad han fortabt i Gisninger over, hvorfra Lyden vel kunde skrive sig — om det kunde være Kajakkerne, der vendte hjem fra Fangst, eller Flænserne paa Stranden, eller maaske Ungdommen, der dansede *Pingasut* i Maaneskinnet foran Hulerne? Hørte han saa Kajakmændenes kendte Raab, naar de stod Fjorden ind med Fangst, var det ham umuligt at holde sig rolig længer; han maatte ud og se, hvad der var paafærde, og hvad de bragte hjem.

Han havde kunnet gribe sig i at have staaet timevis udenfor sin Dør og fulgt de vilde Jagtskrig

ved Sælhundemyrderierne ude paa Isen eller den rasende Forfølgelse af en anskudt Bjørn . . . med en Lidenskab som den, der i hans første Drengeaar havde været hans stakkels Moder til saa megen Bekymring og bragt alle Slægtningenes Afsky over hans Hoved. Endnu for ikke mange Dage siden havde han en Morgenstund gaaet i Tanker paa et ensomt Sted nede ved Søbredden, da han paa een Gang aandeløs standsede ved at faa Øje paa en Sælhund, der laa og vuggede sig i Vandet bag en solbeskinnet Isflage nær ved Kysten. Pludselig grebet af en uimodstaaelig Drift var han krøben paa alle fire hen bag en Klippeblok og havde her givet sig til at skrabe med Stenene, der laa paa Strandkanten, og samtidig fløjtet sagte og blidt, saaledes som han havde set og hørt de Indfødte gøre det. Sælen begyndte ogsaa at lytte og se sig om og lod sig lidtefter plumpe ned i Vandet. Men straks efter viste den atter sit store, runde, lyttende Hoved i Vandskorpen og nu tættere ved Land. Med bankende Hjærte skrabede han da atter med Stenene og frembragte med Læberne en ny Række bløde, langtrukne Lokketoner. Dyret stak sin brede, børstede Snude i Vejret, spilede Næseboerne op og forsvandt saa paany. Og da det nu for tredje Gang dukkede frem, og denne Gang ganske nær ved Land, listede han sig frem og slyngede med al sin Kraft en nævestor, skarpkantet Sten mod dets Hoved. Stenen

ramte Dyret midt i Pandebrasken; Vandet omkring det farvedes rødt, da det dukkede under. I det samme vaagnede han skamfuld til Besindelse. Og fortvivlet over sig selv og sine ulykkelige Lidenskaber gik han hjem og begravede sig atter mellem sine Bøger.

Ofte i denne Tid havde han maattet tænke paa sin Fa'erfader, som han aldrig havde set, men om hvem en af Moderens gamle Tjenestepiger mangen Gang, mens han var Barn, havde fortalt ham skrækindjagende Æventyr. Han havde den Gang dannet sig den Forestilling om ham, at han havde været en berygtet Krybskytte og levet halvvejs som en Vildmand inde i de store Rold Skove nær ved Thorkilds Fødeby. Han havde ogsaa senere altid tænkt sig ham som en Kæmpeskikkelse med et vildt, rødt Skæg; og at han virkelig havde været Familien til megen Sorg, sluttede han blandt andet deraf, at hans Moder aldrig nogen Sinde havde omtalt ham. Kun en eneste Gang havde han hørt hende nævne hans Navn, idet der i et af hendes bekymrede Øjeblikke var sluppet hende det Udtryk ud af Munden, at han — Thorkild — lignede ham. Han huskede endnu det forfærdende Indtryk, det havde gjort paa ham.

Han hævede Hovedet. Nede fra Stien, der langs Fjældskrænten førte op til hans Bolig, hørtes Menneskestemmer; og lidt efter opdukkede to skindklædte Skikkelser — en Mand og en Kvinde — i hvilke

han genkendte den gamle Ephraim og hans Datter Rebekka eller »Solen«, som hun kaldtes paa Grund af sit milde Udseende. Han vidste ogsaa, at de kom for at tage Afsked; han havde hørt deres Hunde gluffe af glad Forventning nede ved Fjøren.

Ephraim var en lille, lidt duknakket Person med et langagtigt, mørkebrunt Ansigt, i hvilket et Par usædvanlig udviklede Øjenbryn og et Sæt velbevarede Tænder var de eneste synlige Prydelser. Øjnene viste sig nemlig kun som to smaa, lidt skæve Streger højt oppe under Brynene, og Næsen var saa flad og uudviklet, at den tog sig ud som en lille tilfældig Hudlap mellem de brede og fremstaaende Kindben.

Han havde i sin Tid hørt til Koloniens voveligste Fangere og regnedes endnu blandt dens ædrueligste Familjeforsørgere. Men de sidste strænge Vintre, i hvilke han undertiden — som saa mange andre forøvrigt — havde maattet ernære sig af Tang og nogle gamle Angmasæthoveder, som han gravede op under Sneen fra Affaldsdyngerne, havde taget haardt paa ham, og han saae svag og lidende ud.

Thorkild bød ham sidde ned, og den Gamle gav sig til at fortælle om sine Rejseforberedelser og Sommerplaner. Han og Datteren skulde slaa Følge med et Par andre Familjer, med hvilke de havde haft Vinterbolig tilfælles; og saasnart Hundene havde faaet Mad, skulde de bryde op for at være over det

første Fjæld inden Aften. Thorkild, der endnu kun daarligt forstod de Indfødtes Sprog, hørte temmelig adspredt efter ham men skottede til Gengæld ofte hen til Datteren. Hun havde stillet sig op ad en Klippeblok et Stykke fra dem og sendte herfra stjaalne Øjekast til den underlig sky og tavse Præst, som ingen ret kunde blive klog paa. Naar deres Blikke mødtes, blev de begge røde paa Kinderne og saae bort.

Rebekka var et lille buttet Pigebarn paa atten Aar med en noget lysere Hudfarve end Faderen og et livslystent Udtryk i sine smaa, skæve Øjne. Hun bar en Dragt af rødfarvet Skind, der sluttede godt om hendes stærke, sammentrængte Krop. »Toppen« — Haartoppen — af blaasorte, stride Haar var bundet op i et Kvarters Højde og omviklet med et spraglet Skindbaand, og paa Fødderne havde hun et Par splinternye, med hvidt broderede Kamikker, som hun tydeligt umagede sig for at henlede Præstens Opmærksomhed paa.

Endelig rejste Ephraim sig og tog Afsked. Thorkild gav dem begge Haanden men paa en saa tøvende, urolig og fraværende Maade, at Fader og Datter forundrede saae paa hinanden. Og da de var gaaet, blev han staaende i sin Dør og fulgte dem med Øjnene, mens de vraltende gik nedover Stien. Ved en Drejning af denne vendte Rebekka sig om for at se efter ham. Og hver Gang, Stien derefter svin-

gede, vendte hun sig paany for at se, om han endnu stod der.

Thorkilds Hjærte var kommen til at banke; Blodet steg ham voldsomt til Hovedet. I et Par Minutter stod han med Haanden krampagtig omkring Dørkarmen i heftig Kamp med sig selv. Pludselig traadte han nogle Skridt frem, satte sine store Hænder for Munden og raabte med skælvende Stemme:

»Ephraim! . . . Ephraim!«

Dernede paa Stien vendte de to smaa Skikkelser sig om og saae op.

»Palase! . . . Oi!« svarede Mandslingen.

— — Henimod Aften, da et Par af de Folk, der skulde sejle Thorkild ned til Handelspladsen, kom for at afhente hans Tøj, fandt de til deres Bestyrtelse Huset tomt, Døren stænget og Vinduerne tilspigrede.

Præsten var draget tilfjælds med Ephraim og hans Følge.

* * *

Han var blandt de første, der kom tilbage, da Sneen faldt. Paa Ski foer han ned over Fjældtragtens Sider, fulgt af sine Hunde. De, der ikke havde set ham siden Foraaret, kunde næppe kende ham igen. Ikke alene havde hans Hoved løftet sig, hans Øjne faaet Liv og Kinderne Farve; men der var kommen ligesom noget af Sletternes Uendelighed i hans Blik,

noget af Jagtens gjaldende Hallo i hans stærke Stemmes springske, hastige Tale.

Han var bleven et nyt . . . et genskabt Menneske. Han havde selv mærket, hvorledes nye Livskilder var sprudlet frem i hans Indre, mens han sanseløs fartede omkring, — han vidste ofte ikke selv, hvor eller med hvem. Snart i eet Følge, snart i et andet havde han, efterhaanden som han lærte Folkene og Sproget at kende, tumlet sig ved Laksefangsten langs Elvene og paa Jagten under den blinkende Højlandsis, ja endog en Gang vovet sig op paa selve denne sammen med Ephraim og hans Sønner for at søge en Rudel Rener, hvis Spor man havde kendt. Og da Folkene først ret havde mærket, af hvad Spæk deres nye Præst var skaaret, havde det ikke varet længe, før de betragtede ham som en af deres egne. Han havde sovet i deres Skindtelte mellem Kvinder og Børn, med et Bjørneskind over sig og en Bylt Huder under sit Hoved. Han havde spist sammen med dem omkring den store Fællesgryde — Rensdyrskinker, Krægebær kogt i Spæk, Edderfugleæg og frem for alt Sommerens skattede Herreret: de store, fyldte Rensdyrmaver med deres Indhold af halvfordøjet Planteføde og Spyt. Til Gengæld havde han lært dem at skyde med en gammel Bøsse, som han havde haft med sig fra København, og som havde vakt deres himmelnedstyrtende Forbavselse. Og naar Dagen hældede, og

man sad lejret omkring de rygende Tranbaal, havde han bidraget til Underholdningen ved at fortælle Sagn og vilde Æventyr, som han huskede fra sine Drengeaar, og havde da faaet dem til at lytte med maabende Munde.

Og nu standsede han ikke. Nu, da han havde vovet Springet, lukkede han Øjnene, stoppede Ørene til for Samvittighedens Røster . . . og lod sig glide.

Endnu inden Vinteren havde islagt Fjorden og lukket Sundene, havde han lært sig at styre en Kajak og sigte med en Harpun. Han lærte at gennembore Rypen i Flugten med en Fuglepil og træffe den springende Hare langt borte. Tiden fløj fra ham ude mellem Skærene ved Utokfangsten eller i en Slæde med seksten halsende Hunde til Forspand . . . i dagevis gik det op og ned over Fjældene efter Ræven! Undertiden var han næppe kommen hjem om Aftenen og havde faaet lagt sig under Skindtæppet i Sengen, før der blev banket paa hans Rude.

»Hvad godt?«

»Bjørn i Fjorden, Præst!«

»Hejsa! — Bjørn!« . . . Bøssen fra Væggen, Pelsen paa, og ud igen i Natten.

— — Han gled, han gled.

Det kunde vel endnu af og til hænde, naar Blodets vilde Fart sagtnede for en Stund, at han da ligesom saae sig selv i Ansigtet — og slog Øjnene ned. Han kunde da blive næsten bange for sig selv,

. . . for Synet af sin egen Haand, naar den endnu var blodig efter den sidste Flænsning, eller for sit uklippede Skæg og Klangen af sin dybe Stemme. Han saae da atter for sig sin Bedstefaders afskrækkende Billede, mindedes den Tavshed, der havde hvilet om hans Navn, og det rædde Glimt i sin bekymrede Moders Øje den eneste Gang, hun havde taget det paa sine Læber.

Saaledes sad han en Aftenstund angrende udenfor sin Dør med Hovedet mellem sine Hænder. Dødtræt var han vendt hjem ude fra de yderste Skær, hvor et stort Drivaadsel af en Kæmpehval Dagen i Forvejen var indstrandet og siden bragt i Land. Hver Mand i Kolonien havde i den Anledning været paa Benene for at sikre sig en Part af Byttet. Thorkild havde med sædvanlig Iver deltaget i den besværlige Indbjærgning og senere forestaaet saavel Sønderhugningen af det store Dyr som Uddelingen mellem Parthaverne; og efter i over et Døgn at have færdedes mellem disse uhyre Stykker blodigt Kød saae han nu overalt kun rødt for sine Øjne.

Over hans Hoved hvælvede sig den dybblaa Himmel tæt besat med store gyldne Stjærner. Ude i Øst steg Maanen langsomt op over Fjældkammen og lagde et ejendommeligt mælkeagtigt Skær henover den nyfaldne Sne. Nu og da kastede et Nordlys sig hen over Himlen.

Nede omkring Søen, hvor Tarmruderne over Hulerne skimtedes som rødligt lysende Prikker i alt det hvide, lød Lystighed og Sang i Anledning af den uventede Velstand, hvori Kolonien ved den rige Fangst var bleven stedet. Travle, mørke Skindbylter krøb ud og ind. Endog Hundene legede af Glæde.

Med eet hørte Thorkild Skridt lige ved Siden af sig.

Han saae op. Der stod — i det fulde Maanelys — Rebekka og lo ned til ham. Hun var klædt i en hvid, ganske ny Anorak, kantet for Hals og Haandled med sort Hundeskind og pyntet med røde Baand; dertil havde hun spraglede Sælhundeskindsbenklæder, broderet med rødt op ad Forsiden, rødfarvede Kamikker og et guldindvirket Baand viklet om Haartoppen.

Han saae længe paa hende, som vaagnede han af en Drøm. Maanen skinnede ind paa hendes hvide Tænder og gav hendes smaa Øjne en spillende, grønlig Glans.

»Men . . . Er det dig, kære!«

Ja, vist var det hende! Hun lo med sin tørre, knebrende Latter og ruskede ham i Skægget. Havde han ikke hørt, at hun kom?

»Men — men min sødeste Pige! . . . Du er saa fin! Du er pyntet! . . . . Kom og sæt dig her!«

Nej, nej, hun kunde ikke blive idag. Hun skulde

bare hilse og sige, at Fa'er havde fanget Ulk, saa dersom han havde Lyst, saa var Mo'er netop nu i Gryden.

»Hvad siger du? . . . Har din Fa'er fanget Ulk?«

Ja vist havde han saa. Og han skulde bare skynde sig lidt, for de ventede paa ham. Og uden at ville høre paa de Indvendinger, han begyndte at komme med, kravlede hun ind i hans Stue, slukkede Tranlampen, der brændte derinde over en opslaaet men støvbelagt Bog, lukkede hans Dør og rakte ham derpaa smilende Haanden.

Men i Stedet for straks at følge drog Thorkild hende til sig med opbrusende Voldsomhed, tog hende i sine Arme, bøjede hendes Hoved tilbage og trykkede hende et, to, tre Vildmandskys paa hendes Mund.

Hun blev vel straks noget forbavset over disse uforberedte, glubske Kærtegn; men da hun laa i hans Arme, saae hun op paa ham med en stille Jubel i sit Blik.

Nede foran Ephraims Hule kunde man alene paa Grund af de mange dybe Fodspor i Sneen skønne, at der maatte være noget usædvanligt paa Færde indenfor. Den lange, lave Indgangs isbedækkede Vægge var ogsaa ganske blankslidte af de mange stive Skindklæder, der i Dagens Løb havde presset sig frem imellem dem, og naaede man paa alle sine fire hen til Enden af Gangen og stødte den lave

Dør op, fandt man den indknebne Hule fyldt af Mennesker — hovedsagelig Medlemmerne af de tre Familier, der beboede den. Rundt omkring langs de vædedrivende Stenvægge laa de paa Brikserne, Mænd, Fruentimmer og Børn i Flæng — alle nøgne; thi Heden og Osen herinde var forfærdelig.

En gammel, hjulbenet, fed og ganske skaldet Kone, sort af Sod og Snavs, og med en Skindpjalt omkring de laskede Lænder, stod ved den sorte Gryde, der hang i Loftet over Tranbaalet midt i Stuen. Henne i en Krog sad en Flok stilfærdige Børn og suttede ivrigt paa store Kødstykker, hvis Spæk drev dem ned over Fingrene.

Man havde opgivet at vente paa Thorkild. Enhver havde med Fingrene taget sig et Stykke af Gryden og sad eller laa nu og snittede det itu med sin Kniv, mens Hulen fyldtes af Larmen fra disse mange snaksomme og smaskende Munde og af den tykke Em, der steg op fra de brune, ophedede Legemer, som Baalskæret belyste.

Endelig hørtes Skraben udenfor, og Thorkilds kendte, hule »Ohøj!« lød fra Indgangen, idet han kravlede igennem. Dørlemmen stødtes op, og under glade Velkomsthilsener fra alle Brikserne krøb han ind i Hulen, mens Rebekka ubemærket sneg sig ind bag hans Ryg. Han smøgede Pelsen og Undertrøjen af sig, strøg sig gennem Haaret, der var varmt og uredt, og gav sig straks i Lag med Fisken, som den

gamle Kone med sine sorte Fingre trak op ved Halen fra den spilkogende Gryde.

Henne i Hulens mørkeste Krog havde allerede Rebekka taget Plads. Hun sad paa Hug, halvt nøgen, kun indhyllet i et Skindtæppe . . . . ikke et Sekund slap hun Thorkild med sine af Forelskelse tindrende Øjne.

— —

Han gled, han gled.

Han mærkede det tilsidst ikke længer selv. Dagene gik, og Aarene svandt, og han holdt næppe Tal paa dem.

En skøn Dag giftede han sig endog — med Rebekka naturligvis.

Han vidste jo nok, at hendes Ansigt kunde have været regelmæssigere, Øjnene mere sjælfulde, Kroppen mindre firkantet. Men han saae ogsaa den taknemlige Glæde, der lyste ud af disse Øjne, blot han lod sin Haand glide over hendes Kind, den Trofasthed, hvormed hun ventede ham derhjemme i deres lille Stue og i Døren spejdede efter hans Komme, naar han var ude paa sine Langfarter med Slæden og Hundene. Og han mærkede den barnlige Tryghed, hvormed hun kunde lægge sig ind til ham under Skindtæppet i de mørke Vinternætter, naar Snestormen foer over Huset og rystede Væggene.

Han var lykkelig. Og Rebekka var lykkelig. Og

hveranden Sommer oppe ved Renjagten sprang en lille, buttet Grønlænder frem af hendes Skød.

Forbindelsen med Hjemlandet havde han efterhaanden ganske afbrudt. Han smilte, naar han kom til at mindes den Spænding og Uro, hvormed han i den første Tid havde ventet paa, at Kajakposten — een Gang aarlig — skulde dreje ind fra Fjorden. Nu var alt derhjemme bleven ham fremmed og for Alvor ligegyldigt, Kammeraterne havde glemt ham, hans Slægtninge spurgte end ikke til ham; og da der endelig et Aar heller intet Brev kom fra Moderen men kun en kort Meddelelse fra en Prokurator om hendes Død, glemte han Hjemmet helt.

Men heroppe under Ispolen levede han et langt og glæderigt Liv. Mellem disse fattige, nøjsomme Mennesker lærte han en Lykke at kende, hvorom han ikke havde drømt, den Gang han sad med Selvmordstanker paa sin tomme Kvist i København. Her fandt han, mens hans Haar graanede, det Hjem, der var bleven hans Barndom nægtet, de Venner, han i sin Ungdom havde maattet savne, den Gærning, der blev forstaaet og gjorde ham elsket. Han blev tilsidst en Fader for alle disse Naturbørn, deres fælles Raadgiver og Trøster. Og naar han om Vinteren i den lille Stenkirke eller om Sommeren under den aabne Himmel samlede sine Skarer omkring sig og paa sin egen, djærve Maade og efter fattig Evne søgte at løfte Sløret for Livets og Dødens

Gaader, kunde han faa Hjærterne til at banke inde i de stive Skindbylter, fordi han selv var saa fuld af Taknemlighed, at Lovsange til Livet og dets Herre af sig selv fødtes paa hans Læber.

— Heroppe blev Thorkild en gammel Mand.

TREDJE KAPITEL

Hvorfor han ikke blev deroppe? Hvorfor han alligevel tilsidst drog hjem? — Ja, vidste han det rigtig selv?

En Sommer oppe ved Renjagten mærkede han med eet, at han begyndte at ældes. Det havde været en usædvanlig vedholdende og streng Vinter. Sneen laa paa Klipperne til langt ind i Sommeren, og Isen stod endnu sammenskruet i Fjorden, den Gang han brød op med Familien og drog tilfjælds. Han havde mellemstunder skrantet lidt, og nu, da Sommervarmen meldte sig, led han af en let Aandenød, der ofte tvang ham til at blive hjemme omkring Teltene og pusle om mellem Fruentimmerne og Børnene, mens de andres muntre Hallo og Skud hørtes ude fra Sletterne.

Dette passede ham ikke ret. Han kunde undertiden blive lidt umedgørlig; og en Dag, da Rebekka kom ud i Teltaabningen, saae hun ham sidde tankefuld paa en Sten med Haanden under Kinden. Hun nærmede sig stille, og idet hun varsomt lagde sin Haand paa hans Skulder, gik der som en Gysning igennem

ham, og han saae adspredt op. Og da hun spurgte ham, hvorfor han sad der saa alene, rejste han sig og svarede undvigende.

Dette gentog sig nogle Gange i den følgende Tid, og Rebekka blev meget bedrøvet. Naar han da kom ind i Teltet til hende og saae hendes bekymrede Mine, klappede han hende mildt og smilende paa Skulderen men undgik hendes spørgende Øjne.

Tilsidst mærkede ogsaa Vennerne med Sorg, at der var noget i Vejen med ham. De spurgte ham, om han var syg. Han svarede: Maaske!

Men Sandheden laa dybere. Han var begyndt at længes . . . længes som den bjærgtagne, der i en Drøm har hørt sin Hjembys Klokker ringe.

Undertiden naar han havde siddet for sig selv og tankefuldt ladet Blikket vandre hen over de høje, nøgne Fjældtinder, som hans Fod ikke længer kunde naa, — undertiden var der da vaagnet i ham en Længsel efter endnu en Gang at hvile i Skyggen af sit Fædrelands store Skove, efter at strække sine Lemmer i en saftig Kløvereng og høre Suset af en bølgende Kornmark . . . eller ligge stille oppe paa en grøn Banke, med Haanden under Nakken, paa den solvarme Jord, og føle Vinden stryge gennem Haaret, se ud over Kær med rødbenede Storke og broget Kvæg, over straatækkede Byer og støvhvide Veje, hvor strikkende Koner gik med Malkespanden

paa Hovedet og Høstfolk kom med blinkende Leer over Nakken.

Og naar han saa var kommen til at tænke paa sin Moder, sin stakkels, svage Moder, — saa var der opstaaet hos ham et Ønske om dog en Gang at se hendes Grav og plante en Blomst paa den som et Tegn paa hans sønlige Kærlighed og som en stille Bøn om Tilgivelse for al den Sorg og Bekymring, hvormed han fra sin Fødsel havde fyldt hendes lille skrøbelige Hjærte.

Maaske var der ogsaa endnu en og anden gammel Ven, som vilde blive ganske glad ved at se ham igen, og til hvem han kunde fortælle om hele dette sit forunderlige Liv heroppe under Ispolen . . . Peter Brammer, Kristoffer Birch, Anton Hansen, og hvad de nu allesammen hed! Hvor de vilde blive forbavsede, naar han en skøn Dag traadte ind ad deres Dør og sagde: Hvem er jeg? Kan I huske Bjørnen? For her ser I ham! . . .

Vinteren derefter døde Rebekka, og han kunde da ikke længer bekæmpe sin Længsel. Med første Sommerpost skrev han hjem til Ministeren, og Aaret efter stod han med Udnævnelsen i sin Haand. Der blev Jammer og Sorg blandt alle de smaa skævøjede Skindbylter i den lille Koloni, da de fik at vide, at deres gamle Ven og Fader vilde forlade dem, og Thorkild selv fortrød da ogsaa sin Gerning i samme Øjeblik, han saae, at den havde baaret Frugt. Men

nu maatte det ske. Sine Børn lod han foreløbig blive deroppe; først Sommeren efter, naar han havde faaet sig indrettet i sit nye Hjem, skulde de følge efter.

— — Saaledes skete det da, at »Bjørnen« en Dag i Eftersommeren dumpede ned som en himmelsendt Forskrækkelse til Søby og Sorvads blideligt henslumrede Menighed.

Der fortaltes, at Bispen nær havde faaet et af sine apoplektiske Anfald den Dag, da han saae ham træde ind ad hans Dør i sin fedtede Pjækkert og med Skægget hængende som Istapper ned over det brede Bryst. Det traf sig dertil saa uheldigt, at den lille pertentlige Bisp ikke var nogen anden end hin Kristoffer Birch, Thorkild Müllers gamle Byesbroder og Skolekammerat, hvis Billede oftere i hans Udlændigheds sidste Tid var dukket op i hans Erindring; og da Thorkild nu genkendte ham, slog han sine mægtige Haandflader sammen og udbrød med et Glædesbrøl:

»Nu har jeg mine Bukser fulde! . . . Er det dig, du gamle Stoffer, der er bleven Bisp!«

Hvorledes Avdiensen endte, meldte Beretningen ikke, men baade Bisp og Provst blev hurtig enige om, at han var komplet umulig; — de satte sig straks i Bevægelse for paa en eller anden Maade at faa dækket over det beklagelige Misgreb og skaffet ham bort, inden han vakte altfor aabenbar Skandale.

Imidlertid løb Rygtet om den ankomne »Isbjørn« i Hast over det hele Herred. Rundt om i Præstegaardene kunde man fortælle om, hvorledes han, den første Gang han kom vandrende gennem Landsbyen med sin Hundeskindskabuds og store Pigstav, havde skræmmet Børn og Fruentimmer, saa de var flygtet ind i Husene, og hvorledes en gammel Mand var gaaet halvt fra sin Forstand af Skræk, fordi Thorkild pludselig var standset foran ham og havde lagt sin tunge Haand paa hans Skulder med de Ord:

»Her ser du for dig, min blege Ven, en gammel Ishavsfarer og Bjørnejæger, der har set og kendt Ting, min Fa'er, som hverken du eller nogen af jer allesammen her har saa meget som drømt om . . . Se frisk op! Her er ikke noget at ryste i Kamikkerne for. Vi to skal nok komme ud af det sammen, det kan jeg se paa dit ærlige Ansigt!«

Thorkild Müller mærkede jo nok den Forfærdelse, han vakte omkring sig, men i sin Enfoldighed betragtede han den som et Udtryk for Ærefrygt, en naturlig Respekt for den Mand, der havde levet et saa langt og mærkeligt Liv saa fjærnt fra sit Fædreland. Han havde glemt, hvad han i sin Ungdom havde gaaet igennem her, og var efter fyrretyve Aars Fraværelse bleven altfor vant til Hyldest paa Grund af sine personlige Fortrin til nu at forstaa, at man ikke ogsaa hernede maatte beundre og misunde ham hans kraftige Skikkelse, hans Haard-

førhed og stolte Skæg. I Stedet for som i Ungdomstiden at føle sig trykket af sin »Umulighed«, spaserede han frejdigt og selvtillidsfuldt omkring og hjemsøgte navnlig straks alle omliggende Præstegaarde i Haab om at træffe gamle bekendte, og ved alle folkelige eller kirkelige Forsamlinger, hvor der var mange Mennesker, anbragte han sig dristigt — endikke uden en vis Forfængelighed — paa de mest iøjnefaldende Pladser og stillede sin Vankundighed og sin blaanende Næse til Skue med en Ugenerthed, der satte selv Skolelærerne i Forargelse.

Der gik tilsidst næppe en Dag, uden at Rygtet løb med et eller andet, som fik hans Kaldsfæller til at rødme af Skam paa Standens Vegne. Saaledes havde han ved et stort Bondebryllup, hvortil han som Sognets Præst var indbuden, pludselig smøget sine Benklæder op over Foden for at fremvise sine Lægge; derefter havde han løftet Bruden i strakt Arm op mod Loftet, idet han triumferende havde set sig omkring og opfordret Ungdommen til at gøre ham det efter. Byens Skolelærer — en lille vissen Familiefader — havde ved denne Lejlighed endelig taget Mod til sig og foreholdt ham det upassende i hans Opførsel. Men i sit Overmod svarede Thorkild Müller ved at vende Mølle med Fyren, hvorved en Mængde Kager, Cigarer, Sukker etc., som denne i Aftenens Løb havde stukket til sig og anbragt i sine rummelige Baglommer, trillede ud paa Gul-

vet, — og han havde derved opnaaet for den Gang at faa Latteren paa sin Side.

Hans fortvivlede Kaldsfæller vekslede Brev paa Brev for at blive enige om en fælles Optræden overfor ham; og da han en Gang ved et Præstekonvent pludselig efter Diskussionens Afslutning viste sit frygtede Ansigt paa Talerstolen og begyndte at fortælle om sine grønlandske Æventyr — i et Sprog og en Tone, saa Ordstyreren hurtigt maatte fratage ham Ordet — blev det enstemmigt besluttet at tage alvorlige og kraftige Forholdsregler for endelig at sætte en Stopper for Forargelsen.

Imidlertid var Ulykken den, at Thorkild Müllers Sognebørn efterhaanden var kommen til at holde af ham. Da den første Forskrækkelse havde sat sig, saae de nemlig, at der bag hans mærkværdige Ydre og forbavsende Væsen skjulte sig en Mand, der forstod dem, saadan som de ikke var vant til at blive forstaaet af deres Præster, — en Mand nemlig, der ikke var fremmed for nogen af de Følelser, som rørte sig i dem selv, og til hvem de derfor kunde henvende sig med deres smaa Bekymringer og store Sorger som til en af deres egne. Han kunde komme ind i deres Stue som deres Jævninge, sætte sig ved deres Bord og stille sin Sult ved deres daglige Retter, drikke en Snaps med dem uden Forlegenhed og befinde sig selv-fjerde i en Stue uden straks at føle sig forpligtet til at holde Fore-

drag eller prædike. De syge og døende fyldte han ikke med Bibelsprog og højtravende Forklaringer, men han satte sig stille ned paa Sengekanten og talte jævnt og beroligende til dem, læste et Stykke for dem af Testamentet eller et Par Salmevers og sørgede for Resten for paa bedste Maade at mildne deres Smerter og gøre deres Sind let og fortrøstningsfuldt.

»I skal ikke være forknytte,« plejede han at sige. »For I har jo ikke saadan gjort noget videre ondt, vel? Og dersom I har, saa er jeg sikker paa, at I fortryder det nu. Vorherre er saamænd heller ikke saadan en gammel Gnavpotte, der sidder deroppe og regner den saa nøje ud paa Regnebrædtet. I skal se — han er saamænd helt skikkelig og vil nok tage godt imod jer.«

Ikke heller kunde jo selv Thorkild Müllers bitreste Fjender benægte, at der virkelig var kommen Liv og Bevægelse i Søby-Sognets døde Masser, der hidtil havde været ligefrem berygtede blandt embedssøgende Præster paa Grund af deres ringe Sans for alt, hvad der laa udenfor deres timelige Velfærd. Disse Folk, der hidtil havde ment at skøtte deres Salighedssag ved nøjagtig at betale Præsten hans Tiende til den fastsatte Termin og forøvrig møde til Aarets tre store Højtider for at ofre, de begyndte nu i bestandig tættere Masser at strømme til de Kirker, som forhen ofte havde staaet lukket

mange Søndage i Træk af Mangel paa Tilhørere. Og naar saa Thorkild Müller steg op paa Prædikestolen med Skægget bølgende nedover den sjælden ganske propre Pibekrave og straks paa sin joviale Maade begyndte: »God Dag, kære Venner! Ja, saa er vi altsaa nu forsamlede her igen! . . . Hvad er forresten Klokken bleven? Er der nogen af jer, der har Uhr paa jer? . . . Halv elleve! . . . Naa! Ja, saa var det jo forresten, at jeg idag skulde fortælle jer noget om den Gang, da Jesus kom hen til denne her Enke — hvad var det nu, hun hed? — naa, det kan være lige meget . . . Skønt, vent lidt! — lad mig se efter i Bogen; det kan jo dog alligevel være ganske morsomt at vide, hvad den Dame har heddet,« — — saa kom der Liv i de mange velnærede Ansigter, Ørene spidsedes, ikke en Sætning gik tabt for dem. Undertiden kunde han i Talens Løb blive saa humoristisk, at man sad i højlydt Latter over hele Kirkegulvet; men til andre Tider og især under de lange Bønner, hvormed han regelmæssig afsluttede sin korte Præken, kunde han blive greben af saa hæftig Bevægelse, at ogsaa hans Tilhørere betoges, og Lommetørklæderne kom i Virksomhed baade paa Mands- og Kvindesiden.

Efterhaanden strømmede Folk til hans Kirker endog fra helt andre Sogne, hvor man begyndte at faa Smag for denne Art Gudstjeneste, — og da kendte hans Embedsbrødres Forbitrelse ingen Græn-

ser. Selv en grundtvigiansk Nabopræst, der holdt af at spille Friskfyr og hidtil havde behaget sig med at tage ham i Forsvar, begyndte nu at indse, hvilken farlig Person han var, og hvor nødvendigt det var for Standens Anseelse at faa ham fjernet.

Paa dette Tidspunkt var det, at der tilflød Sognet det lille Stykke Velærværdighed, der bar Navnet N. P. Ruggaard.

Han skyldtes et i meget venskabelige Former affattet Tilhold fra den lille, diplomatiske Bisp, der havde sine Grunde til ikke at gaa altfor haardhændet frem imod en gammel Kammerat, som havde haft Lejlighed til at lære hans Ungdomsliv nøje at kende. »Paa Grund af Sognets ikke almindelige Udstrækning og Hr. Pastorens fremrykkede Alder« — hed det lemfældigt i Skrivelsen, mens Bispen i sit stille Sind og med aabent Blik for Hr. Ruggaards særegne Evner fortrøstningsfuldt tænkte: Med ondt skal ondt fordrives!

Thorkild Müller tyggede længe paa den lange Skrivelse med dens mange omhyggelige Omskrivninger og dunkle Talemaader. Han havde allerede i nogen Tid forstaaet, at hans kære Kollegers Generthed overfor ham alligevel ikke grundede udelukkende i Ærefrygten for hans muskelstærke Legeme; og da han først var kommen saa vidt i Forstaaelse, havde Minderne fra hans Ungdom hurtig aabnet hans Øjne for mere. Nu — under Læsningen af Bispens

Skrivelse — forstod han endelig den hele Sammenhæng.

»Tag mig det Leverspæk!« udbrød han med et grønlandsk Kraftudtryk og huggede Næven i Bordet. »Man vil snigløbe mig!«

Men da »Snigløberen« omsider ankom, og Thorkild første Gang saae det lille blege, bebrillede Individ, der krøb ud af Fodpose og Kavaj og forestillede sig som hans Kapellan, gik hans Vrede med eet over, — han maatte le himmelhøjt. At sende ham en saadan Stumpegumpe af et Mandfolk paa Halsen forekom ham saa grundkomisk, at han øjeblikkelig maatte ud i Byen og fortælle Vennerne om sin »gefærlige« Banemand. —

Imidlertid gav denne sig uanfægtet til at indrette sig oppe i sine Værelser og pakke ud af det Vognlæs fuldt af Kister og Kufferter, som han havde ført med sig. Han hængte egenhændig nye, blomstrede Gardiner for Vinduerne, anbragte sine treogtyve velholdte Piber i en dobbelt Række paa Væggen og en Kristusfigur af Gibs over sit Skrivebord. I en Krog skjulte han sit medbragte Forraad af Tobak (to Heltønder Posemelange og tre Kasser af de billigste Cigarer), og over Sengen fæstede han et selvlysende Kors med en gudelig Inskription. Med særlig Forkærlighed dvælede han ved Opstillingen af sit »Bibliotek«, der bestod af en Samling gamle og værdiløse Ting, som han havde købt i pundevis

hos en Boghøker for at have noget at fylde op med; og da han med Skønsomhed havde faaet dem anbragt i Reolerne saaledes, at de ikke stod for tæt, dækkede de ogsaa næsten en hel Væg ligesom i Bispens eget Studerekammer.

I det hele manglede han intet til Værelsets Udstyr; han havde en grøn Skærm til at hænge over Studerelampen, en Kvast med Fidibusser, en Vokstabel og en splinterny Stang Lak; ja, selv en Spyttebakke og en lille Dug til at lægge under Vandkaraflen havde han ikke forsømt at tage med sig.

Da saa alt omsider var paa Plads, slog han sin graa Slobrok omkring sig med en Bevægelse som en Flaggermus, der folder sine Vinger sammen, satte sig paa en Stol midt paa Gulvet og lod Blikket drage langsomt beskuende rundt i Stuen med et lykkeligt Smil, der fortalte, at han her stod foran Virkeliggørelsen af en længe næret Drøm, ved Enden af en lang og møjsom Bane, paa hvis lykkelige Fuldendelse han næsten ikke havde turdet tro.

Kapellan Ruggaard hed oprindelig beskedent nok Niels Peder Madsen og var en velhavende Bondes Søn fra de fede, østjyske Egne, hvor Børnene — som der siges — fødes med en Sølvskilling i Haanden. I sit femtende Aar blev han sat i Købstadens lærde Skole og havde her foretaget den første Forandring med sit Navn ved Tilføjelse af Stedbenævnelsen Ruggaard. Senere havde han ladet det undergaa

en Ombytningsproces fra Ruggaard-Madsen til Madsen-Ruggaard, indtil han ganske havde bortkastet det besværlige Madsen og alene bevaret Navnet Ruggaard.

En ganske tilsvarende Forvandling var samtidig foregaaet med hans Person. Den rødmussede og firskaarne Bondedreng var efterhaanden bleven blegladen og fed; det store, runde Hoved var sunket dybere ned mellem Skuldrene, og de farveløse Øjne stirrede frem med et nærsynet, stikkende Blik. Som han sad der indhyllet i den graa Slobrok med sit hvidgule, ganske kortklippede Haar, sine store, runde Briller, sin flade Næse og fuldkommen blodløse Hud, lignede han en Maddike, en af disse blege, lyssky Ormeskabninger, der indfinder sig overalt, hvor Raaddenskaben begynder, og som — set i Mikroskop — synes at stirre En i Møde med et Par store, dumme og graadige Hornøjne. —

Skønt der fra de overordnedes Side naturligvis ikke var bleven Kapellan Ruggaard noget særskilt betydet, havde han haft en fuldkommen klar og korrekt Forestilling om, hvad hans Opgave her i Sognet foreløbig var, og hvad man ventede sig af ham. Han indsaae, at der her aabnede sig en fortrinlig Lejlighed for ham til at erhverve sig sine høje Foresattes Gunst, — foruden naturligvis til at virke til Gavn for Kirken og dens Anseelse. Han havde dog været klog nok til i Begyndelsen at gaa frem med

største Forsigtighed overfor en Befolkning, der allerede var sunket saa dybt i Forblindelse. Han begyndte sin Mission med meget beskedent at fremstille sig for Egnens formaaende Folk som Pastor Müllers ringe Medtjener og oprigtige Ven. Først lidt efter lidt forsøgte han — dog altid kun paa Tomandshaand og i de varmeste Udtryk — at vække Tvivlen om hans Tilregnelighed.

»Ak ja — vor kære Pastor Müller!« kunde han vemodig sige paa det brede Maal, der var bevaret som et uforgængeligt Minde om hans Bondefødsel. »Bare han dog vilde unde sig lidt Hvile, lidt Fred! Hans mange fortræffelige Egenskaber tiltrods — dem ingen kan skatte i fuldere Maal end jeg — saa lader det sig vel næppe længer nægte, at der begynder at vise sig Tegn paa en højst beklagelig Svækkelse af Aandsevnerne. Naa — alt staar i Guds Haand! Maaske er det kun en ganske forbigaaende Tilstand!«

Men med al sin Bondesnuhed havde han aldeles intet opnaaet. Det var saa langt fra, at den Bevægelse, Thorkild Müller mere og mere vakte rundtom, havde virket afskrækkende paa hans Sognebørn, at de tværtimod sluttede sig til ham med des større Stolthed, jo mere Modstand og Opsigt han vakte. Kapellanen var da efterhaanden bleven rasende. Han havde tænkt at vinde en let og hurtig Sejr over den uvidende Grønlænder, der — han vidste det bestemt! — end ikke kunde sine tre Troesartikler

helt nøjagtigt. Men Sognets Bønder vilde slet ikke høre paa ham, naar han begyndte at udkramme sin Universitetsvidenskabelighed for dem, og lod sig ikke i mindste Maade imponere af hans store Bogsamling. Det var tilsidst end ikke langt fra, at de, smittede af Müllers Eksempel, begyndte at behandle ham paa en overlegen Maade og gøre sig lystig paa hans Bekostning. De kaldte ham oftest blot »Madsen«, alene for at drille ham, — ja ved en Lejlighed, hvor ogsaa Pastor Müller var tilstede, havde en ung Fyr raabt til ham, da han kom:

»Der har vi saamænd Hr. Kapellan Madsen-Rugbrød!«

Denne dumme Vittighed havde de saa alle let af; og Müller havde sendt en Lattersalve op mod Loftet og senere ved alle Lejligheder gjort sig en Fornøjelse af med Højtidelighed at forestille ham med de Ord:

»Min højærværdige Foresatte — Hr. Biskop Madsen-Rugbrød!«

Men Hævnens Time skulde komme. Hin mørke Vinternat, da Thorkild Müller — trodsende Snebyger og Vinterstorm, kun fulgt af sine Hunde — drog afsted over Ødemarkerne for at komme tidsnok til at berette en gammel, syg Mand, gød han den Draabe i Forargelsens Bæger, der fik det til at flyde over.

Den gamle Mand, som den Nat laa for Døden,

havde langtfra levet noget eksemplarisk Liv. Han havde blandt andet aldrig sat sine Fødder i Kirken, fordi han — som han sagde — »aldrig havde haft Tøj dertil«. Han havde nu sendt Bud efter Præsten for dog at faa lidt at vide om det Liv, han skulde indgaa til; og Müller satte sig ved hans Seng og gav sig som sædvanlig til at fortælle, hvad han ifølge Biblens Ord mente at vide derom.

Da han var færdig, laa Manden en Stund og grundede. Derpaa sagde han:

»Ja, men — faar vi da hverken Ædelse eller Drikkelse deroppe?«

Müller maatte benægte dette.

»Og der er hverken Koner eller Kærester, si'er I? —«

Nej — deroppe toges ikke til Ægte.

»Faar man da itte saa meget som en Bid Skraatobak heller?«

Men da Müller ogsaa hertil maatte svare benægtende, vendte den Gamle Hovedet om mod Væggen, som om han vilde sige, at det Himmerig brød han sig ikke om at komme i.

Müller, som saae denne Bevægelse og forstod dens Betydning, blev med eet eftertænksom. Efter en Stund at have stirret mod Gulvet rejste han beslutsomt Hovedet og sagde, at det var noget Snak, han før havde fortalt ham, for i Himmerig fik alle det præcis saaledes, som de selv ønskede det. Og for at gøre sin Tanke rigtig forstaaelig for den gamle

Mand, udviklede han nu nærmere, hvorledes man i det hele deroppe i Himlen bare behøvede at udtrykke et Ønske for at faa det opfyldt. Dersom han derfor skulde føle Sult deroppe, saa vilde Englene sikkert nok straks dække et Bord for ham med de kosteligste Retter, som han selv kunde vælge imellem. Ifald han fik Lyst til en Kone, vilde han heller ikke i den Henseende komme til at lide Nød, — ja, selv om han virkelig deroppe skulde føle Trang til Skraatobak, saa vilde saamænd Vorherre selv med Glæde række ham en Ende, for han kunde ikke nænne at sige nej til sine kære Børn, som var døde i Troen paa ham som deres ejegode Fader; han vilde netop, at hos ham skulde alle føle sig som hjemme.

Efter denne Forklaring vendte Manden atter tilfreds og beroliget sit Hoved. Derpaa foldede han de runkne Hænder, modtog det hellige Sakrament og sov lidt efter ind i sine Fædres Tro.

Men da denne Historie blev bekendt, rejste der sig et Forargelsens Skrig fra alle omliggende Præstegaarde og Degneboliger. At fremstille Vorherre som en almindelig Skænkevært og Sjælenes Hjem som en smudsig Beværtning — det gik over alle Grænser! Provsten satte sig straks ned for i en fortrolig Skrivelse at meddele Bispen det passerede. Han sluttede med den Bemærkning, at man vel herefter kun kunde gribe til den Forklaring — som (tilføjedes der i Parentes) ikke heller var ualmindelig saavel i

som udenfor Sognet — at Pastor Müllers aandelige Evner ikke længer var usvækkede, men at han maatte siges at lide af en allerede i høj Grad udviklet Sjælsforstyrrelse.

Efter Modtagelsen af denne Skrivelse slog Bispen utaalmodigt Knoen i sit Skrivebord og tog en længe ventet Beslutning: han meldte gennem Provsten sin Ankomst til Sognet.

---

det samme vilde Glimt i hans Øje, den samme Glød paa hans Kind som i gamle Dage under de hidsige Renjagter paa de store Højsletter under Indlandsisen.

Meddelelsen om Bispens Ankomst, der — af ham som af alle andre — opfattedes som et Forbud paa hans Afsættelse, havde gjort det af med den sidste Rest af hans Besindighed. Uden iøvrigt at være synderlig klar over sit Maal vilde han præke Revolution, plante Oprørsfanen i den danske Menighed. Som han med sin rungende Latter havde sagt til sine Venner: »D'Hrr. Velærværdigheder skal dog faa at fornemme, at de virkelig har sluppet en Bjørn ind i Faarefolden!«

Aldeles uden at mærke den Uro, som Rygtet om Bispens Komme straks havde vakt i den før saa tillidsfulde Menighed, havde han allerede besvaret sine Embedsbrødres Udfordring med en Række egenhændige Foranstaltninger af langtrækkende Betydning. Blandt andet havde han ved sidste Kirkestævne ladet kundgøre, at alle Tiendeydelser til hans Embede saavelsom Offer, Akcidenser og lign. for Fremtiden skulde bortfalde, idet han gjorde gældende, at den frie Afbenyttelse af Præstegaardens Tilliggende var endog rigelig Betaling for det Arbejde, en Præst forrettede, og at denne idelige Beskatning af Befolkningen ved Bryllup, Daab og Kon-

firmation kun var egnet til at ødelægge Forholdet mellem Præsten og hans Menighed.

Men netop denne usædvanlige Uegennyttighed var bleven skæbnesvanger for ham under disse Dages Kamp mod Kapellan Ruggaards pludselig voksende Indflydelse i Menigheden. Den Mistanke til Thorkilds Tilregnelighed, som denne Herrens Tjener hidtil forgæves havde søgt at indsmugle hos Befolkningen, havde nu fundet Næring. At en Præst ikke vilde tage mod Offer og Tiende, — Penge, som han havde lovlig Hævd paa — det kunde da enhver forstaa, var Galmandstanke!

Der blev en almindelig, forsigtig Trækken-sig-tilbage fra Thorkild efter denne Dag; og da han mærkede, at Vennerne begyndte at svigte, foer han frem imod dem med en Voldsomhed, der kun gjorde ondt værre. Med eet Slag var det bleven alle klart, at de havde en gal Præst.

I de sidste to Uger havde han raset omkring i Byerne som et vildt Dyr for snart ved Trusler, snart ved Overtalelser at rejse sin sunkne Anseelse; men hvor han kom hen, havde han enten fundet Gaardportene lukkede, eller Mændene var smuttet bort og havde gemt sig i Staldene for at blive fri for at tale med ham, mens de lod Konerne tage imod ham inde i Stuen og sidde og snakke ham efter Munden, indtil han gik. Enkelte Steder havde man endog i Forskrækkelse pudset Hundene paa ham, naar

han kom til Døren med sin Pigstav og sine af Vejsølen tilstænkede Klæder, med uredt Haar og Skægget strittende vildt ud fra det blege, af Ophidselse fordrejede Ansigt. Bagefter havde man omhyggelig pudset Dørlaasen med Trippelse, — for gal Mands Haandsved gav Sygdom i Leveren.

Endnu til den foregaaende Aften havde han indbudt sine Venner til et Møde i Præstegaarden; men der var ingen mødt.

Derfor sad man nu i Kirken og ventede med Angst og Spænding paa, hvad denne Time vilde bringe. Derfor sad der inde i Stolestaderne saa mange duknakkede Skikkelser og stirrede ned paa de foldede Hænder i Skødet, som om de angergivne befriede sig for enhver Samhørighed med den Mand, over hvem Dommen nu skulde fældes.

Egnens Præster begyndte at indfinde sig. Med snehvide Pibekraver anbragte de sig paa de to Rækker Rørstole i Koret og kastede herfra strenge Blikke udover den vildledte Menighed. Oppe i det lille Rum bagved Alteret gik Kapellan Ruggaard frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen og talte højt med sig selv af Spænding. Han formelig skinnede af Triumf og Forventning. Han saae sin Fremtid for sig i et dybt og straalende Perspektiv, der endte i selve Slotskirken i København, hvor han — Landsbydrengen, den foragtede og latterliggjorte Bonde-

student — stod for Alteret i Bispeornat, med Guldbrokades Messehagel og Kommandørkorset om Halsen. Og hans Sjæl var fuld af Taknemlighed, hans Øjne af fromme Taarer.

Uden for Kirkeporten stod Sognets Skolelærere i sorte Kjoler og med hvide Slips for at give Vink til Klokkeren og sende Bud ind til Præsterne, saasnart Provstens Vogn — med hvilken Bispen vilde komme — viste sig over Bakkerne. Bispen havde meldt sin Ankomst til Kl. ti præcis, til hvilken Tid Gudstjenesten skulde begynde. Senere paa Dagen vilde han indfinde sig i Skolerne og derpaa tage tilbage med Provsten inden Aften.

Men endnu var Thorkild Müller ikke kommen.

»Det manglede bare!« sagde den lille visne Skolelærer, som Thorkild i sin Tid havde endevendt ved Bondebrylluppet, og som siden havde forfulgt ham med et tænderskærende Had. »Det manglede bare, at han skulde lade Bispen vente! Det kunde saamænd ligne ham, den — um — Sjover — rent ud sagt. De har vel hørt, hvad han vilde have givet til Præstemiddagen idag, dersom Bispen ikke havde frabedt sig al Servering. Gule Ærter og Flæsk! Hvad gi'er De mig? . . . En saadan Haan og Opsætsighed! . . . Den — um — Møgbonde!«

Hans Kollega, den tykke Mortensen, gryntede samstemmende.

»At tænke sig en Frækhed!« vedblev den anden

med en Stemme, der slog over af Arrigskab. »Nu mangler Klokken kun to Minutter i ti, og endnu viser han sig ikke! De skal faa at se, Mortensen, — han vil lave Skandale. Han nærer sig ikke, før han faar lavet Optøjer inde i Kirken. Han skal nok have været aldeles rasende derhjemme i Nat, har jeg hørt. Kapellanen fortalte, at han hele Natten havde hørt ham rumstere nedenunder, saa det var forskrækkeligt. De kan tro, han har haft noget for! Han nærer sig saamænd ikke, før han — — Men, Gud bevares! Mortensen . . . der er jo Vognen! . . . Jakob! Ring! Ring — for Fanden! — —«

Klokken begyndte at lyde, den lille Degn foer ind i Kirken, og straks efter kom alle Præsterne forvirrede og raadvilde ud. Hvad skulde der gøres? Pastor Müller var endnu ikke kommen! Det var jo uhørt! Der maatte øjeblikkelig sendes Bud efter ham — —

I det samme holdt Vognen foran Kirkeporten.

Bispen var en lille, mager Mand med et klogt, skarpt tegnet Ansigt og fornemme Manerer. Han hilste tavst, en Smule køligt, paa de tilstedeværende Præster, saae sig derpaa omkring og spurgte forundret:

»Er Pastor Müller ikke til Stede?«

Kapellan Ruggaard kom nu krybende ud fra Præsteklyngen — med de farveløse Øjne formelig væltende ud over Brillerne af ydmyg Tjenstivrighed.

Han meddelte, at Hr. Pastor Müller desværre endnu ikke havde indfundet sig, men at der øjeblikkelig skulde blive sendt Bud efter ham.

Bispen saae koldt paa ham med et Udtryk, der i det hele ikke tydede paa Forelskelse.

»De skal ingen Ulejlighed gøre Dem. Pastor Müller veed, at Gudstjenesten er berammet til Klokken ti. Den mangler endnu et Minut . . . Lad os gaa ind!«

I det samme fik han Øje paa den tykke Skolelærer Mortensen, der paraderede ved Indgangen — ganske bleg og forpustet af den Anstrengelse, som den uvante oprejste Stilling voldte ham.

Efter at have betragtet ham lidt spurgte Bispen temmelig hvast:

»Hvad er Deres Navn?«

Mortensen fik af Forfjamskelse sit eget Navn forkert i Halsen, saa den anden Degn, der i dyb Ærbødighed stod ved Siden af ham med en Cylinderhat foran paa Maven, tilsidst fandt sig foranlediget til at svare for ham.

Bispen flyttede da hurtig sine gennemtrængende Øjne hen paa denne og sagde endnu mindre blidt:

»Kan den Mand ikke svare for sig selv? Hvad hedder da De selv?«

»Mikkelsen!«

»Ja saa,« sagde Bispen med en foragtelig Beto-

ning; hvorpaa han gik ind i Kirken, fulgt af sit pibekravede Følge.

Mikkelsen og Mortensen saae spørgende paa hinanden og derpaa forbløffede ud i Luften.

»Hvad mente han med det?«

»Ja — Gu' veed.«

»Hvad var det egentlig, han sa'e?«

»Sa'e han noget?«

»Næ.«

»Det var da løjerligt.«

* * *

Der rejste sig en mægtig Bevægelse inde mellem Kirkens tætpakkede Skarer, da den lille Bisp i Silkekjolen og med Kommandørkorset om Halsen traadte ind i Koret og — efter at have kastet et hastigt mønstrende Blik ud over Forsamlingen — satte sig tilrette i den højryggede Kurvestol. Præsterne anbragte sig i Tavshed paa Rørstolene bagved ham, og et Øjeblik blev der saa stille i Kirken, at man kunde høre Klokken summe højt oppe i Taarnet.

Saa tav ogsaa den.

Den lille Skolelærer stak Hovedet ud af sit Aflukke og saae spørgende hen paa Kapellan Ruggaard. Denne saa igen paa Provsten, og denne igen paa Bispen, der imidlertid sad utilgængelig med

Hænderne foldede i sit Silkeskød og saae stift frem for sig.

Først i dette Øjeblik gik det op for Folk nede i Kirken, at Thorkild Müller endnu ikke var kommen, og at det var ham, man ventede paa.

Der blev almindelig Bestyrtelse. Skulde han virkelig have til Hensigt at holde Bispen for Nar? Det vilde dog, ved Gud, være at drive Spasen lovlig vidt! . . . Alles Øjne rettedes paany mod Bispen. Over hele Kirken strakte man Hals og løftede sig paa Tæerne for at iagttage det bestandig mørkere og mere tillukkede Udtryk i hans magre Ansigt.

Endelig stak han Haanden indenfor Kjolen, trak et Guldur frem og gav derpaa et Vink til Kapellan Ruggaard, der stod som paa Kattespring ved Siden af Alteret. Kapellanen lod Vinket gaa videre til Degnen, der derpaa traadte frem og indledede Gudstjenesten.

Alle bøjede Hovedet; Bønnen blev holdt, og Salmesangen begyndte. Men for hvert Vers steg Spændingen i Forsamlingen; thi Thorkild Müller lod sig vedvarende ikke se, og Pladsen foran Alteret stod endnu tom. Man kunde nede fra Kirken iagttage, at Kapellan Ruggaard gennem Provsten førte en Underhandling desangaaende; men Bispen rystede blot paa Hovedet, og Præsterne saae spørgende paa hinanden.

Da Salmen var til Ende, ventede man endnu en lille Stund, i hvilken der igen var saa stille i hele

Kirken, at der formelig gik som et Suk gennem Forsamlingen, da en Mand nede i et af de bageste Stolestader tabte en Salmebog paa Gulvet.

Med eet rejste Bispen sig fra sin Stol og gik op til Alteret, tog sit Lommetørklæde frem, tørrede sig om Munden, vendte sig derpaa mod Forsamlingen og begyndte Altertjenesten.

Men dette rørte Menigheden, saa mange fik Taarer i Øjnene. Idet hans smukke, velskolede Stemme lød hen over deres Hoveder, grebes de af en egen Højtidelighed, en Følelse af Tryghed og Fred, som de ikke længe havde kendt. Det var, som om milde Engle igen tog Bolig herinde under de genlydende Hvælvinger, fra hvilke Thorkild Müller havde skræmmet dem bort med sin frygtelige Bas.

Da Mesningen var forbi, begyndte Salmesangen igen. Det var en Salme med mange og lange Vers, men der var næppe en eneste i Kirken, der længer kunde fæste Tankerne ved Ordene. Man fik at vide, at der nu var sendt Bud efter Müller; men Sangen forstummede, uden at han havde vist sig.

Pludselig blev der Røre henne mellem Præsterne, Provsten rejste sig op og nikkede til Degnen, der fik travlt og smuttede ud. Lidt efter hørte man Døren op til Prædikestolen blive aabnet og Trappen knirke under Trin . . . . Endelig! — Nu var han der! . . .

Men da man i Stedet for Thorkild Müllers Vild-

mandshoved saae Kapellan Ruggaards maddikeblege Ansigt dukke op over Prædikepulten, anede man, at der var hændet noget afgørende, og der gik et stille Gys gennem Forsamlingen.

Først da Gudstjenesten var forbi og man strømmede ud af Kirken, erfarede man Sagens Sammenhæng: »Bjørnen« var om Natten pludselig rejst bort. Han havde kun taget sine Hunde og sit Egespir med sig; og paa hans Dør fandt man skrevet med Kridt hans Afskedshilsen i de Ord:

I har de Tyranner, som
I fortjener.

I Søby og Sorvad har man siden intet hørt fra Thorkild Müller. Man fik blot at vide, at han straks var rejst tilbage til Grønland.

Maaske lever han deroppe endnu.

HENRIK PONTOPPIDAN

LILLE RØDHÆTTE

ET PORTRÆT

Udkom 1900 (i to Oplag). Foreligger her i ny Udgave.

I.

Inde paa en af Træbænkene i Ventesalen paa en lille østjysk Landstation sad en Efteraarsaften et Par Bønder og ventede paa et Tog, der skulde komme om en lille Timestid. Røgen fra deres Piber strakte sig i lange Striber op gennem den raakolde Luft og samlede sig til en søvnig Sky omkring Petroleumslampen under Loftet. De sad og smaasnakkede om Godsejer Engelstoft, Egnens Standsperson, Herre til Sofiehøj og dertil Ejer af en god Slump rentebærende Papirer.

Denne Mand og hans huslige Forhold havde det sidste Aarstid givet Sladderen glade Dage der paa Egnen. Efter atten Aars Ægteskab var han bleven skilt fra sin Kone, født van Deken, og havde forlovet sig med en ganske ung og meget borgerlig men saare dejlig Pige, en Søster til Realskolebestyreren inde i Købstaden.

Der var enkelte, som i den Anledning fordømte Godsejeren strengt; men i al Almindelighed var Folk meget tilfreds med Begivenheden. Fru Engelstoft havde aldrig haft andet end Fjender der paa Egnen.

De fleste saae et rent Uhyre i hende. Hun var trættekær, mistroisk og saa paaholdende, at hun — som man sagde — fordrede Regnskab ogsaa for de halve Øre, der gik med til Husholdningen.

Det var og blev Folk en Gaade, hvordan den smukke og livsglade Godsejer havde kunnet gifte sig med hende. Vistnok havde hun engang selv været ganske køn og statelig. Der var endnu i hendes ældre Aar, skønt hun snarere var lille end stor, en vis Højhed over hendes askeblonde Skikkelse med den linjerette Ryg. Det maatte jo ogsaa erkendes, at det væsenlig skyldtes hendes Paapasselighed og hensynsløse Energi, naar Sofiehøj og Engelstofts andre Besiddelser, som baade han selv og hans Fader havde skaltet noget skødesløst med, igen var bleven bragt i en saa blomstrende Forfatning.

Hun var paa fædrene Side selv af Godsejerslægt. Hendes Moder derimod var af Bondeæt, Datter af en rig Gaardejer og Hestehandler fra Randersegnen, noget hun saa langt fra søgte at skjule for Fremmede, at hun tværtimod altid havde gjort sig til af sin Moder og hendes Slægt men aldrig nævnet Faderen. Hendes Moder var mod sin Vilje bleven gift med en halvgammel Jægermester van Deken, der med junkerlig Frimodighed i Løbet af en halv Snes Aar spiste og drak hendes Formue op, saa hun efter hans Død bogstavelig stod paa Landevejen med sine to Børn. Da Engelstoft første Gang saae sin tilkom-

mende Hustru, var hun slet og ret Gouvernante paa en af Egnens Proprietærgaarde og havde sin Plads ved Bordets nederste Ende ved Siden af Børnene.

Men til Trods for sin eventyrlige Ophøjelse fra fattig Lærerinde til Frue paa Sofiehøj, og skønt hendes Mand, om han end ikke blev ved at være forelsket, dog viste hende al mulig ridderlig Opmærksomhed, var hun Aar for Aar bleven mere indesluttet og menneskefjendsk. »Eddertudsen« kaldte Egnens Bønder hende, dels for hendes Kivagtigheds Skyld, dels fordi hun med Alderen havde faaet nogle smaa Hudvorter i Ansigtet. Bestandig havde hun tvunget sin godmodige Mand til Retsforfølgninger og Sagsanlæg, saa han idelig laa i Processer, snart med det Offenlige om Istandsættelsen af et Vejstykke, snart med en Købmand, af hvem hun mente sig bedraget, snart med en Nabo i Anledning af et Markskel. Ved den blotte Mistanke om en Forurettelse satte hun før deres hele Velfærd paa Spil, end hun vilde høre Tale om Forlig.

Det havde da ogsaa først været efter en morderisk Kamp, at Skilsmissen var kommen i Stand. Folk begreb næsten ikke, hvordan Engelstoft havde faaet Mod til at frigøre sig. Med al sin Kraft og Herlighed var han ikke nogen Helt. Der var endogsaa dem, som vilde vide, at han havde ladet sig banke af sin Kone. Hans juridiske Raadgiver, Sagfører Sandberg, havde da ogsaa daglig været paa Sofiehøj i den Uge,

Skilsmisseforhandlingerne stod paa; og det fortaltes, at Ægtefolkene tilsidst havde barrikaderet sig i hver sin Fløj af Slottet og kun talte sammen i Vidners Overværelse, medens deres Datter, den sekstenaarige Esther sad indelukket paa sit Værelse og bevogtedes af Moderen som en Gissel.

Det var dog ikke saa meget selve Ægteskabets Opløsning, der voldte Vanskelighederne, eller Fru Engelstofts Krav paa den uindskrænkede Forældremyndighed over Barnet, skønt Faderen havde haabet at kunne tilsikre sig Ret til at have hende hos sig en Tid af Aaret. Den egenlige Kamp stod paa Spørgsmaalet om Formuefordelingen. For sig selv forlangte Fru Engelstoft ganske vist ingenting. Men som Datterens Værge krævede hun, at dennes fulde Fædrenearv skulde tilsikres hende lovformeligt, og det paa den Maade, at Halvdelen afstodes straks og Resten baandlagdes. Først da Sagfører Sandberg med Lovbogen i Haanden havde overbevist hende om, at hun vilde gøre klogt i at modtage sin Mands Tilbud fremfor at fremtvinge det Offenliges Afgørelse af Sagen, gav hun endelig Køb.

Det blev da bestemt, at Engelstoft selv skulde beholde Sofiehøj, der havde været Ægtefolkenes sædvanlige Opholdssted, medens hun paa Datterens Vegne efter eget Valg fik overladt Agersøgaard, der var en betydelig større men langt mindre velrøgtet Ejendom med store, uopdyrkede Hede- og Mosestræk-

ninger oppe i en Krog af Vendsyssel, og som hun foretrak blandt andet netop for Stedets Ensomheds Skyld. Desuden tildeltes der hende personlig et halvt Hundrede Tusinde Kroner i Kontanter.

Samme Aften, som Skilsmissekontrakten om Eftermiddagen var bleven underskreven for den konstituerede Amtmand, forlod hun hovedkulds Sofiehøj tilligemed Datteren, der end ikke fik Lov til at se sin Fader og sige ham Farvel. Det fortaltes, at det forskræmte og fortumlede Barn, der var den eneste, som endnu ingenting vidste, havde villet vifte til Faderen, der oppe fra sit Vindu i Fortvivlelse raabte hendes Navn ud i Mørket, da Vognen kørte; men Moderen havde revet hende Lommetørklædet ud af Haanden.

Et Par Uger senere deklarerede Godsejeren i Stilhed sin Forlovelse. Den unge Provinspiges friske, zigøjneragtige Skønhed havde ganske besat ham, og baade hendes Broder Realskolebestyreren og de øvrige Familjemedlemmer, der var længselsfulde efter at komme til at spille Herrer paa Sofiehøj, gjorde allesammen deres til, at der ikke levnedes ham Tid til at fortabe sig i sin Sorg.

Efter endnu nogle Ugers Forløb holdt han sit første, større Middagsselskab i den overdaadige Stil, som hans ældre Venner kendte »fra før Tudsens Tid«, og som i høj Grad behagede den tilkommende unge Borgfrue. Trods den officielle Forargelse var der kun

to, som ikke havde efterkommet Indbydelsen. Den ene var Provsten, som dog alene og til sin store Beklagelse maatte sende Afbud paa Grund af Koliksmerter. Den anden var Stedets verdslige Øvrighed, Herredsfogden, der som konstitueret Amtmand havde maattet fuldbyrde Separationen. Han var en Ungdomsbekendt af Fru Engelstoft og gjorde ingen Undskyldninger for sin Udeblivelse.

Men Ulykken havde nu engang fæstet Bo paa Sofiehøj. Knap et halvt Aar efter forkølede den unge Brud sig paa et Julebal, fik Lungebetændelse og døde.

Allerede ved hendes Begravelse blev det forudsagt, at Engelstoft snart vilde følge hende. Han var med eet bleven en gammel Mand. Fra sin Ungdom havde han baaret paa Spiren til en Hjertelidelse, som nu blussede op og paa mindre end et Aar fortærede hans Livskraft.

»Det er, som jeg siger dig, Per!« sagde den ene af de to Bønder, der sad paa Træbænken inde i Ventesalen og bakkede paa deres Piber. »Han har højstens en otte Dages Tid at holde Livet i. Saa er det forbi. Det skal være Doktorens egne Ord.«

»Herregud!« sagde den anden, der var en ældre Mand med et indadvendt Udtryk. »At det skulde ta'e en saadan Ende!«

»Ja, bedrøveligt er det at tænke paa — det er sikker og vis. For saa meget skal siges — en Stads-

mand har Engelstoft alle sine Dage vaaren. Og skikkelig mod Fattigfolk, — saa længe han da fik Lov til det for Kællingen.«

»Herregud!« gentog den anden fortabt i sine Tanker. »At det skulde ta'e en saadan Ende!«

»Ja, hvem skulde ha'e tænkt det! For Engelstoft er dog endnu en yngre Mandsperson. Lad vos se, — han kan vel næsten knap være et halvhundrede. Men det er ikke altid Aarene, der skal regnes paa. Det skal man lægge Mærke til! Sorgerne æder paa Indvoldene, — det er et gammelt Ord. Og Engelstoft, han har nu ligegodt haft s i t Læs at trække paa. Gud i al Evighed, hvad har den stakkels Mand ikke gaaet igennem med Eddertudsen, inden han kom vel af med det Spøgelse. Uha! Uha! Hun har sat ham mangen hvid Tot oven i Skallen.«

»Ja, hun var en led Heks. Det maa ikke siges anderledes.«

»Uha! Uha! — Og kan man nu tænke sig noget mer kreperligt, end at Kæresten saadan skulde gaa hen og dø fra ham af, ligesom han bedst havde faa't henner. Det maa jo dog ha'e ærkret ham gevaltig.«

»Ja ja, Mads, — det var nu saadan Guds Vilje.«

»Det var det natyrlig; det er et sandt Ord, Per! — Men saadan en dejlig Pige det ligegodt var. Jeg kan huske engang — det er lige akkurat et Aarstid siden omtrent — jeg kom agende ovre fra Lime Mose med et Læs Tørv. Saa mødte jeg dem inde i

Østskoven. De kom ridende lige imod mig paa et Par røde Bæster. »Goddav, Mads Iversen!« sa'e Engelstoft nok saa frimodig og slog ud med hans Ridepisk. Og Kæresten hun smisket lidt og red om til fjermer. Hun var lidt rød i hendes Kinder — for de havde jo siddet hinanden noget nær. Det var et helt yndigt Syn.«

»Aa ja . . . det kan jo nok vær'!«

»Aldrig i mine livskabte Dage har jeg set et Mennisk' med saa fornøjeligt et Øjekast som det Pigebarn! Og sikke Lemmer der sad paa hende! Det skulde Pinedø' ingen ha'e tænkt dengang, at hun tre-fire Maaneder efter skulde ligge tre Alen under Jorden og kede sig.«

»Ja, det skulde nu saadan være, Mads!«

»Javel; der er ikke noget at sige til det. Og sikken Begravelse hun fik! Jeg er sikker aa, at Engelstoft selv faar den ikke kostbarere.«

»Godavten!« lød det i det samme fra det andet Hjørne af Ventesalen.

Det var Stationskarlen. Han kom ud fra Kontoret med en tændt Haandlygte.

»Godavten!« svarede den ældre af Bønderne efter en Stunds Forløb.

»Godavten!« gentog den anden, endnu lidt senere; han var en stor, duknakket Mand med en rødlig Skægvækst, der fortsatte sig helt ud paa Ørene. »Vi sitter og snakker om Engelstoft.«

Stationskarlen gav sig til at skrue op paa Lampen under Loftet — Tegnet paa, at Toget var i Vente.

»Ja, det skal nok være bleven rent skidt med ham, siger de.«

»Han har højstens en otte Dages Tid at holde Livet i. Det skal være Doktorens egne Ord.«

»Han maa nu ligegodt ha'e holdt en Klat af det Pigebarn, siden han la'r sig saadan sla' ner.«

»Det maa du ha'e Lov at sige. Det beviste han da ogsaa godt nok, dengang han købte sig fri for Tudsen for at faa henner. Agersøgaard og et halvhundred Tusind i Kontant, — det er en rund Skilling for en Kæreste. Den unge Kresten Balle, der er kommen hjem fra Seminariet, han regnede ud forgangen, at om hun ikke var gaaet hen og var død for ham, og de havde været gifte bare som i tyve Aar, saa havde det været 93 Kroner for hver Dag — med Renterne, forstaar I. Det var en god Dagløn!«

»Ja — og hvad fik han saa for det!« indskød den gamle Bondemand.

»Det har du ogsaa Ret i, Per. Men saadan er det med den Slags Minnisker. Nærensti' det gælder Fruentimmer, la'r de det ryge af alle Skorstenene.«

»Har I ellers læst, hvad der staar i Bladet idag?« spurgte Stationskarlen.

»Hvad er det?« udbrød begge Bønderne samtidigt og slap Pibespidsen af Munden.

»Engelstoft har nok givet Sofiehøj hen. Som Dødsgave eller hvad det hedder.«

»Til hvem?«

»Det skal laves om til en Velgørenhedsstiftelse efter hans Død. For enligstaaende og svagelige Kvindspersoner. Det staar i Bladet idag.«

»Det kan da vist aldrig ha'e sin Rigtighed,« kom det med et helt betænkeligt Tonefald fra den gamle Bonde.

»Jo, d e t er saamænd nok lige, hvad det skal være!« sagde Rødskæggen og slog bedyrende Haanden mod sit Knæ. »Det ligner justement lige præcis Engelstoft. En rask Mand har han alletider vaaren.«

»Ja, for se« — forklarede Stationskarlen videre — »det er jo ligesom en hel Mærkværdighed, at hun — Kæresten — netop skulde hedde Sofie. Det passer med Sofiehøj, forstaar I. Saa bliver jo paa den Maade det hele som en Slags Minde om hende.«

»Men kan det nu ogsaa være rigtig lovligt?« sagde den Gamle. »Han har jo da sin Datter.«

»Aa, Gud Fader i Himmerig! Det Barn faar jo Guds Gaver alligevel!« skraldede hans Sidemand op. »Agersøgaard falder jo engang til hende. Og en masendes Hovn Penge faar hun fra begge Sider af. Tudsen klatter s'gu ikke s i n e Skillinger hen. Det skal være farligt, hvad hun klør paa deroppe. De siger, hun har allerede brækket over et halvhundrede Tønder Hede op. Det er et morderligt Fruentimmer.«

Udenfor lød der nu tre Slag paa en Signalklokke. Stationskarlen bed Enden af en Rulle Skraatobak og slentrede ud paa Perronen med sin Lygte.

I det samme blev Døren ud til Landevejen slaaet op. Og sammen med Stormen, der fejede ind gennem Rummet og hvirvlede Sand og Papirsstumper op fra Gulvet, aabenbarede der sig en livlig lille hjulbenet Mand med en stor Hosekræmmer-Bylt paa Ryggen og en Stav i Haanden.

»Det er jo Wolle,« hviskede den store Bonde til den anden. »Det bette Pjevs skal nok igen afsted med Pakken.«

»Naa — hva' sitter I to saa og præker om?« sagde Manden efter at have væltet Bylten af sig og taget Plads paa Bænken ved Siden af de andre.

»Vi snakked om Engelstoft.«

»Jeg kunde næsten tænke det. Ja, han er snart ekspedert, sølle Mennisk' — Har I ogsaa hørt det sidste Nyt?«

»Mener du det, som staar i Bladet idag?«

»Nej, jeg mener minsæl det, som staar derovre i Rejsestalden.«

»Hvad er det?«

»Det er Engelstofts den nye Landauer, han køvt ifjor. Den kørte nyesens derind. Der ventes store Fremmede til Sofiehøj iavten.«

»Saa er det kanske Amtmanden?«

»Nej, du maa højere op, Mads Iversen!«

»Jeg sku' da it' tro, det er den ny Bisp?« spurgte den Gamle underlig betuttet.

»Nej — højere op endnu!«

»Slidder Sladder! Du vil da it' komme her og fortæl', at det er Kongen selv?«

»Nej — højere op endnu!«

»Hør du, bette Wolle, du skulde it' drive Fastelavn ved Mikkelsdagstid. Hvem er det, som skal komme iavten, om du ellers veed det?«

»Det er Fandens Oldemo'er i egen Højhed — om I s a a forstaar mig.«

»Tudsen!« udbrød paa eengang begge Bønderne og formelig løftede sig i Sædet.

»Det er lige, hvad det er! Hun og Datteren kommer nu med Toget. Jens Kusk fortalte det. Kapellanen sad med i Vognen. Han skal ta'e imod dem. Og han er da ogsaa nærmest til det, efter hvad der siges.«

»Ja ja — Døden forsoner,« sagde den gamle Bonde efter nogen Tids Stilhed og nikkede hen for sig.

»Og det er godt det samme!« faldt den anden ind. »For det var egenlig saa fælt at tænke paa, at han skulde gaa hen, uden at de var bleven forligt. Men jeg havde ligegodt ikke tiltroet Tudsen saa meget Hjertelav.«

Døren ud til Vejen aabnedes nu igen. Vejsnavset og Papirsstumperne tog sig paany en lille Runddans paa Gulvet, og Hængelampen rakte en lang, sort

Tunge op mod Loftet. Der var et Øjeblik næsten mørkt i Salen.

Da de tre Mænd paa Bænken saae, at det var Kapellanen, lettede de ærefrygtsfuldt paa deres Hatte og sagde Godaften. Kapellanen nikkede venligt til dem, sagde nogle Ord om Vejret og gav sig til at gaa op og ned ad Gulvet med Hænderne bag paa Ryggen.

»Vi kan vel snart vente Toget?« spurgte han lidt efter.

»Ja, han har da meldt,« svarede de tre Mænd i Kor, — de fulgte ham med stive Øjne paa hans Vandring over Gulvet, mens Læberne mimrede af Spørgelyst.

Kapellanen var en ganske ung Mand paa 29 Aar, og han havde ikke gjort noget for at give sig et ældre eller værdigere Udseende. Han havde paa Hovedet en latterlig Konfirmandkasket med blank Skygge og Ankerknapper, og dertil bar han en almindelig graa Bondekavaj, der tilmed stumpede for Hænderne. Med sit blege, skægløse Ansigt og sin magre, leddeløse og rundryggede Figur lignede han en opløben Skoledreng. Man maatte se ham ind i hans klare, mørkeblaa Øjne eller høre ham tale for at forstaa, at det virkelig var ham, »Apostlen«, der i Løbet af faa Aar havde genvakt det kristne Liv i Menigheden med sin Nidkærhed og sin stormfulde Veltalenhed.

Paa Sofiehøj havde Dørene længe været lukket for

denne Mand. I deres Forhold til Kirken havde Engelstoft og hans Hustru stemt overens, dog med den Forskel, at Fru Engelstoft aabent havde vedkendt sig sit Brud med den, medens Godsejeren af Hensynsfuldhed mod den gamle Provst, der havde konfirmeret ham, og overhovedet for ikke at vække Anstød, et Par Gange om Aaret lod sig se i den udskaarne Bedestol, der var ham forbeholdt som Herregaardsbesidder og Kirkens Ejer. Men efter sin Forlovedes Død, og navnlig efter at han selv var bleven syg og havde forstaaet sin Tilstands Haabløshed, kunde han ikke længer undvære Religionens Trøst. Og netop fordi Kapellanen var en Fremmed, som han kun kendte i hans Egenskab af Præst, aldrig havde set ved et velbesat Bord eller som Fjerdemand ved et Spilleparti, faldt det ham lettere med Tillid at aabne sit Inderste for den unge Mand end for den gamle Provst, der med Aarene havde faaet en iøjnefaldende Svaghed for denne Verdens Goder.

Det var da ogsaa Kapellanen, der havde faaet dette Afskedsmøde med Godsejeren og hans Hustru bragt i Stand. Allerede for nogen Tid siden havde han med Engelstofts Samtykke skrevet hende et Brev til og heri indtrængende bedt hende og Datteren om at komme, »forinden Døden fuldbyrdede den endelige Adskillelse — eller den evige Forening«. Der var dog ikke kommen noget Svar, og de havde halvvejs opgivet at høre fra hende, da hun endelig nu ved Mid-

dagstid meldte sin Ankomst i et kortfattet Telegram: »Kommer med Toget iaften«.

Henne paa Træbænken havde de tre Landboere en Tid siddet og smaahvisket. Nu tog den store Bonde Mod til sig og sagde højt:

»Der kommer nok Fremmede til Sofiehøj iavten.«

Kapellanen standsede, lukkede Øjnene og smilte.

»Ja — der gør saa!«

»Det skal nok være Fru Engelstoft, der er ventendes.«

»Ja ja! Saa det vides allerede!«

»Jeg havde ligegodt ikke tiltroet den Kvinde saa meget Hjertelav.«

»Aa nej, vi vil jo altid helst tro det værste om vore Medmennesker. Hvorfor gør vi det? Kristus lærte os dog noget andet.«

Den svære Bonde tog beskæmmet Øjnene til sig og tav, og Kapellanen gav sig paany til at vandre. For dog at undgaa flere Spørgsmaal om Fru Engelstoft gik han kort efter ud paa Perronen.

Rygtet om »Tudsens« Komme var imidlertid fløjet ud fra Kroen og havde jaget Folk op af Aftendøsen i de nærmest liggende Huse og Gaarde. Fra alle Sider kom de i gungrende Stormskridt ned imod Stationsbygningen, Karlene med deres lange Piber, der sprudede Ild i Blæsten, Pigerne med Tørklæder over Hovedet, grinende og snakkende. Da Toget endelig saaes derude i det store Mørke og lidt efter sydede

ind imod Stationen, var Perronen fuld af nysgerrige, der trængtes og strakte Hals for at komme til at se.

Konduktøren aabnede alle Vogndørene og raabte Stationens Navn. Ned fra en Førsteklasses Kupé foran i Toget steg en lavstammet Dame i Graaværkskaabe og med opheftet Kjoleskjørt.

»Der er hun!« lød det fra Klyngerne.

De, som kendte hende fra Fortiden, saae straks, hvor hun var ældet. Det tætte Haarpur omkring Panden var næsten hvidt, og Huden hang i Poser under de store, lyse, stærkt udhvælvede Øjne. Men hun bar sit Hoved lige saa højt som i gamle Dage og havde de samme hastige, instinktsikre Bevægelser.

Kapellanen gik hen til hende, løftede paa Kasketten og forestillede sig. Hun besvarede hans Hilsen uden at give ham Haanden. Da hun i det samme blev opmærksom paa den sammenstimlede Menneskemængde foran Ventesalen, trak hun med en hurtig og sky Bevægelse Hattesløret ned for Ansigtet.

Kapellanen havde imidlertid kigget ind i Kupeen og fundet den tom.

»Er Frøken Esther ikke med?« spurgte han.

»Nej.«

Fru Engelstoft vendte sig i det samme om for at give en Ordre til sin Kammerjomfru, der nu var kommen tilstede fra en Kupé i en af de andre Vogne.

»Men saa kommer Deres Datter vel senere, ikke sandt?«

Hun lod, som om hun ikke hørte Spørgsmaalet, samlede Kjolen om sig og styrede med sine smaa, sikre Skridt lige mod Ventesalsdøren, hvor den nysgerrige Menneskehob uvilkaarlig veg til Side for hende. Enkelte af Mandfolkene lettede endog lidt paa Huerne.

Kapellanen fulgte efter hende med et opskræmt Udtryk i sine store Barneøjne.

Udenfor Stationsbygningen holdt en lukket Landauer. Paa Bukken knejsede den tykke Jens Kusk, der frygtsomt skævede ned til sin fordums Herskerinde, mens han gjorde Honnør med Pisken.

Fru Engelstoft, der endnu ikke havde saa meget som spurgt til den Syges Befindende, satte sig midt paa Bagsædet — aabenbart for at undgaa at faa Kapellanen ved Siden af sig. Da han saa havde taget Plads paa det andet Sæde, gav hun Kammerjomfruen, der vilde stige op til Kusken, Ordre til at sætte sig ind i Vognen — i den tydelige Hensigt at umuliggøre enhver fortroligere Samtale.

Under den henved to Timer lange Kørsel blev der da heller ikke talt et eneste Ord. Den unge Præst sad tilbagelænet i sit Vognhjørne og begyndte at ængstes for sit Ansvar i denne Sag. Han vidste ikke, hvad han skulde tro. Med Bekymring tænkte han paa den frygtelige Skuffelse, det vilde blive for En-

gelstoft, at Datteren ikke var med. Han saae for sig det Udtryk af Taknemlighed og Lykke, hvormed den stakkels dødssyge Mand havde sagt ham, at hun vilde komme. Der havde været Salighedsfryd deri. Fra sine mange fortrolige Samtaler med ham vidste han desuden, at Engelstoft følte sig nok saa meget knuget af den Sorg og Skam, han havde forvoldt dette Barn, end af sin Uret overfor Moderen.

Selv havde han aldrig kendt hende. Han havde et Par Gange mødt hende paa hendes Rideture sammen med Faderen, og herfra huskede han hende flygtigt som en blond, endnu kun halvt udvokset lille Kvindeskikkelse med et Par store, luftblaa Øjne. Men rundt om i Egnen havde han ofte hørt Folk tale om, hvad de kaldte for Moderens Mishandling af hende. Mens Faderen i Smug forkælede hende, skulde Fru Engelstoft have givet hende en meget streng Opdragelse og ved alle Slags Hærdningskure og et forceret Friluftsliv søgt at gøre en Amazone af det spinkle og forsagte Barn.

Hvad havde dette uudgrundelige Menneske nu i Sinde? Var hun kommen for at bringe den stakkels døende Mand Fred? Eller var hun hidsendt af Gud for at fuldbyrde hans Straffedom over den Ulykkelige?

II.

Godsejer Engelstofts Svoger, Realskolebestyreren, sad paa samme Tid inde i Biblioteksalen paa Sofiehøj og ordnede nogle Papirer. Hvert andet af Lysene i den store Glasprismekrone var tændt, og desuden var der anbragt Lamper rundt om paa Bordene. Den hvidfede, uldhaarede og negerlæbede Mand, der trods Grimheden lignede sin afdøde Søster eller i hvert Fald mindede om hende ved sit sydlandske Udseende, havde forstaaet at gøre sig mere og mere uundværlig for sin syge Svoger. Siden denne ikke mere kunde forlade Sengen og ikke længer taalte at tale med Fremmede, havde han helt overtaget Styrelsen af Godset. Hver Dag efter Skoletid lod han sig hente derud og modtog her i Biblioteket Forvalter og Fuldmægtig uden at lægge Skjul paa, at han nu var Gaardens Herre, og at der heller ikke i Fremtiden skulde gælde anden Vilje end hans.

De Papirer, han i Øjeblikket saa ivrig gennembladede, var dog ikke Mælkeriregnskaber eller den Slags Ting. Det var en Samling gulnede Akter, som han havde fundet frem af Gaardens ældgamle Arkiv. Real-

skolebestyreren var en universitetsdannet Mand med en langtfra ganske udslukt videnskabelig Ærgerrighed, og det var med en særlig Forkærlighed, han havde taget sig paa at ordne dette støvede Arkiv med dets aarhundredgamle Breve, Skøder, Indlæg i Retstrætter og lignende Efterladenskaber. Han var af Fag Historiker og betragtede sig i sine store Øjeblikke som en Miskendt, hvem Ondskab og Dumhed havde fordrevet til Provinsen som almindelig Drengepisker.

Han var netop kommen ind fra Middagsbordet og var oplivet af megen Mad og god Vin. En ringformet Sky af Havannarøg svævede over hans uldhaarede Hoved, og foran ham stod en Kaffeopdækning med et Udvalg af Likører.

At der ventedes Fremmede til Gaarden, endsige hvem det var, vidste han endnu ikke. Svogeren havde haft et slemt Anfald af Aandenød, lige før han kom, og havde derfor ikke kunnet tage imod ham. Og de faa andre, der vidste Besked, havde strenge Ordre til ingenting at sige. Engelstoft vilde selv meddele sin Svoger, hvad der forestod.

Der var nu ogsaa ganske stille rundt om, ingen Uro eller Travlhed, der kunde vække hans Mistanke. Hvert Kvarter lod det store Rokoko-Skabsur ude paa Gangen høre fra sig med et eller flere rappe Slag efterfulgt af en lille Valsemelodi. Og kort efter drønede ligesaa regelmæssigt Taarnurets Dommedags-

røst. Ellers var der kun det evige, tunge Sus af Efteraarsblæsten ude i Parkens halvnøgne Træer.

Han havde bundet et Baand omkring den gamle Dokumentpakke og lagde sig nu tilbage i Armstolen, mens hans kødfulde Læber sendte en ny Røgstraale tilvejrs med et energisk lille Smæld.

Han troede nok, at han allerede havde gjort adskillige Fund af betydelig videnskabelig Interesse. Naar han nu fik Otium til at ordne og sigte det hele Materiale, vilde han udgive en Bog derom, flot udstyret med Billeder og Facsimiler. Et nationalt Pragtværk, som den tilkommende Institution her paa »Sofiehøj« naturligt maatte sætte en Ære i at bekoste.

Hans smaa, sorte Øjne, let forgyldte af Vin som de var, legede med liflige Syner oppe under det høje Stukloft.

Hvilken Bog det vilde blive! De gode Professorer og Doktorer derinde ved Universitetet skulde ikke dennegang rive ham i Næsen, at hans historiske Undersøgelser ikke var nye og ikke bygget paa Kildestudier. De skulde, Fanden gale ham, nu faa Kildestudier, og det, saa de skulde bide sig i Tungen af Misundelse! — Hvilket Galleri af dybt interessante, maleriske Fortidsskikkelser disse gustne Dokumenters snørklede Skrifttegn allerede havde gjort levende for ham! Og hvilket Liv, de havde ført, disse gamle, selvraadige Herremænd, der levede her bag vejløse

Skove og tumlede med Næstens Liv og Gods med en Ugenerthed, der nu syntes fast utænkelig. Intet Under, at Folk i natlige Timer endnu hørte det spøge her paa Sofiehøj! At de saae blodige Gengangere spasere gennem Stuerne og hørte Jammer og Skrig nede fra Kælderne! Her havde en Mand som hin Ebbe Brok regeret, der engang med egen Haand hug Maven op paa en fredelig Vejfarende, den rige og ansete Borger Nils Paaske af Randers. En anden Gang, da han var stævnet til Herredsting i Anledning af et Tvistemaal om Fiskeretten i Aaen, lod han Fogden gribe og slæbe ind i Estrup Mølle, og ved at holde et Sværd for hans Strube tvang han ham her til at besegle hans Fordringer. En anden Besidder havde paa en eneste Nat i Drukkenskab bortspillet begge sine Gaarde, og i denne Sal — maaske i den samme Gyldenlærs Armstol, hvor han nu sad — havde for halvandet Aarhundrede siden den onde Fru Elsebe siddet, hun, som af Hævngerrighed mod en Farbror, af hvem hun troede sin Slægt bedraget ved Skiftet, lod hans Ben grave op af Graven og kaste for Hundene.

Han var faldet saa dybt i sine historiske Drømmerier, at han havde overhørt en forsigtig Banken paa Døren ud til Gangen. Døren gik nu op; det var den gamle Jomfru Andersen, som kom for at spørge, om han ønskede Vognen forspændt.

»Er Klokken allerede saa mange?« sagde han og

saae paa sit store Guldkronometer, —en Fødselsdagsgave fra Svogeren. »Ja ja, — men lad mig faa Landaueren. Det er saadan et grimt Vejr iaften.«

Det gamle Tyende famlede uroligt med Haanden op og ned ad sit Livstykke.

»Landauren er ikke hjemme, Hr. Bestyrer.«

»Hvad skal det sige? Hvor er den da?«

»Jens kørte ud med den før. Jeg tænker, han er kørt efter Doktor.«

»Men Doktoren plejer jo at blive hentet i den gamle Landaulet. Han var her jo desuden i Formiddags.«

»Men Herren har haft saadan et slemt Anfald nu i Eftermiddag, saa det er maaske derfor, at —«.

Den Gamle tav. Hun havde saa svært ved at lyve og saae forlegen til Siden.

Men den anden var endnu for optaget af sine egne Tanker til at mærke Uraad.

»Ja ja — lad mig da faa Kalesjen. Men det kan vente en halv Time. Vil De spørge Søster Bodil, om Godsejeren er visibel.«

»Ja, Sygeplejersken bad mig sige, at Herren venter Hr. Bestyreren.«

»Godt.«

Han flyttede en Broncehund fra nogle sammenheftede Ark og gav sig til at blade i dem med sine pølsetrinde Fingre. Det var et stort, nyskrevet Dokument i korngult Omslag.

Det var selve det Testamente, Bladene havde omtalt, et Gavebrev, hvorved Engelstoft bortskænkede Sofiehøjs Gaard og Gods med den Bestemmelse, at her skulde oprettes et Hvilehjem for Kvinder. Hans Øjne løb med Tilfredshed nedover de pragtfuldt skønskrevne Sider, nedover de Hundrede og fjorten Paragraffer med tilhørende Underparagraffer, som han delvis selv havde udarbejdet. I Virkeligheden var det ogsaa ham, der oprindelig havde indgivet Engelstoft Ideen til det store Velgørenhedsværk, og det havde sandelig ikke været noget let Arbejde at interessere ham for et udødeligt Eftermæles Betydning. Han havde endogsaa haft den Ærgrelse til sidst at maatte ty til Kapellanens Hjælp for at faa Svogeren til at se stort paa sig selv og paa Rigdommens Forpligtelser.

Heldigvis var det dog lykkedes ham under Planens videre Udførelse at holde dette Tossefaar udenfor og faa sig selv og Sagfører Sandberg indsat til livsvarige Medlemmer af Kvindehjemmets Direktion. Dette Hverv skulde ganske vist efter Gavebrevets Bestemmelser være et Æreshverv og altsaa ulønnet; men rundt omkring i Brevets Uendelighed af Paragraffer var der snildt forputtet en Mængde Smaabestemmelser, der tilsammenlagte betød en anselig aarlig Ydelse i Naturalier og andre Begunstigelser. Desuden var han i Forening med Sagfører Sandberg udset til at være Eksekutor i det samlede Bo, hvad der ligeledes

vilde kaste adskilligt af sig. Alt i alt betragtede han nu sin Fremtid som betrygget og vilde efter Svogerens Død opgive sin Skolevirksomhed for helt at kunne hellige sig den historiske Forskning.

Han lagde Cigaren fra sig og stod op. Med Testamentet i Haanden gik han hen til den Dør, der førte ind til Sygeværelset, stod et Øjeblik og lyttede, og bankede saa paa.

Den Syge sad halvt oprejst i den svære Mahogniseng støttet af Puder, der var stablet saa højt op omkring ham, at ogsaa Hovedet kunde finde lidt Hvile. Sengen stod ud fra Væggen i Skyggen af et højt, mørkegrønt Skærmbræt, der var stillet op langsmed dens ene Side og gennemskinnedes af Lyset fra en Lampe, som stod paa et Bord bagved det. Det afskar et Hjørne af Stuen med en hvid Porcellænsovn og et forgyldt Spejl i fuld Belysning. Resten af det store, højloftede Rum laa i Halvmørke.

I det andet Hjørne stod en Dør aaben ind til et Sideværelse, hvor Sygeplejersken sad ved et Bord og lagde Kabale.

Skolebestyreren nærmede sig paa Taaspidserne. Den Syge laa med lukkede Øjne, som om han sov.

»Nu, kære Ven! Hvordan gaar det?«

»Daarligt! Det er snart forbi, du! Hør, hvor det piber i Halsen!«

»Vær dog ikke saa mistrøstig. Du ser virkelig helt kvik ud idag, synes jeg. Har du ikke ogsaa sovet?«

Den Syge vendte Hovedet bort og svarede ikke.

»Hvad har du der?« spurgte han lidt efter ved Lyden af Papirerne, som Svogeren holdt i Haanden.

»Ja, det er altsaa Testamentet. Det er nu i behørig Orden med Underskrifter, Stempling o. s. v. Jeg vil nu blot gerne vide, hvor du har tænkt at opbevare det. Vilde det egenlig ikke være rigtigst at deponere det hos Sandberg?«

»Det skal ligge i Skabet. Sammen med de andre Papirer. Du veed jo, hvor det er. Den midterste Hylde. Nøglerne ligger her paa Natbordet.«

»Ja ja. Ganske som du vil.«

Han aabnede to smaa Jærndøre i Væggen. De førte ind til et indmuret Skab.

Da han igen stod ved Sengen og havde lagt Nøgleknippet paa Plads, spurgte han deltagende:

»Er du meget træt?«

»Ja. — Hvormange er Klokken?«

»Klokken? Den er snart otte. Det er sandt, du venter Doktoren?«

»Doktoren?«

Engelstoft slog pludselig sine dødsrædde Øjne op og saae paa Svogeren med stor Uro. Han havde glemt, at denne endnu ingenting vidste.

»Vil du ikke sætte dig?« sagde han og pegede paa en Stol, der stod ved Siden af Sengen.

Men da det kom til Stykket og han skulde fortælle, hvem der ventedes, slog hverken Modet eller

Kræfterne til. Han var bange for, at Svogeren skulde føle sig krænket paa sin Søsters Vegne — han vidste, hvor ømtaalig han var paa dette Punkt — og han følte sig i Øjeblikket saa dødsensmat og var altfor betaget af Spænding og Forventning til at kunne samle sig.

Nu kom ogsaa Sygeplejersken ind for at sige, at Skolebestyrerens Vogn var kørt frem.

»Men jeg sagde jo, at jeg først vilde køre om en halv Time.«

Hun lod, som om hun ikke forstod det, og gik hen til Sengen for at ordne lidt paa Puderne. Hun og de andre indviede paa Gaarden havde gaaet og været ængstelige, fordi hans Besøg trak saa længe ud. De mente det ganske nødvendigt at forhindre, at han og Fru Engelstoft allerede denne Aften stødte sammen her.

»Ja ja,« sagde han. »Det er maaske ogsaa rigtigst ikke at trætte vor kære Patient længer. Paa Gensyn imorgen! Og fortsat god Bedring, kære Ven!«

Da han var borte, fik Engelstoft Samvittighedsskrupler, fordi han ingenting havde sagt. Han vilde endogsaa have, at man skulde holde ham tilbage. Men Sygeplejersken lod igen, som om hun var bleven tunghør.

»Vil Godsejeren ikke prøve paa at sove lidt?« spurgte hun. »Godsejeren ser lidt anstrengt ud. Og nu kan vi jo snart vente Fruen og Frøkenen.«

»Ja. Hvormange er Klokken nu?«

»Den slog nylig otte.«

»Saa kører de fra Stationen. Jens har da vel Hendriksholmerne for? Naa — det er sandt! — det kender De jo ikke noget til. — Hvad er det for en sær Lugt? Aa ja, det er hans Tobak. — Hør, Søster Bodil, har De set efter, om der er bleven lagt i min Hustr . . . i Fru Engelstofts Værelser? Der maa ikke være for varmt, bare kuldslaaet. Og saa er der no'en blaa Silketøfler, som min Datter glemte dengang de rejste. De skal staa udenfor hendes Seng. Alting skal staa inde i hendes Værelse akkurat ligesom den Aften. Vil De sige Mamsel Andersen det fra mig af.«

»Det skal nok blive besørget.«

»Tænk, at den Lugt kan være mig saa meget imod. Og jeg var dog selv en passioneret Røger. Men saadan gaar det! Det er skrækkeligt!«

»Godsejeren skulde ikke tale saa meget. Skal jeg ikke tage de Puder bort. Saa hviler De bedre.«

»Ja, tag dem bort! — Men hvorfor har De ikke givet mig min Medicin, Søster Bodil?«

»Doktoren mente, at De helst ikke skulde tage den om Aftenen.«

»Ja, Doktoren! Han siger saa meget! Han skulde hellere hjælpe mig! — Dersom Folk vidste, hvordan det er at dø, vilde de ikke være saa glade.«

Da Sygeplejersken havde puslet ham og givet ham lidt varm Mælk, vilde hun gaa, for at han kunde

falde til Ro. Men før hun naaede Døren, kaldte han hende tilbage.

»Sæt Dem lidt her hos mig, Søster Bodil,« bad han sagte og med Angst i Stemmen. »Jeg sover dog ikke alligevel. Jeg er saa træt. — Hør, det er sandt! Dersom Kapellanen følger med herop, vil De saa sige ham, at jeg kan ikke modtage ham iaften. Men det har jeg vist forresten sagt. Man mister ogsaa Hukommelsen! Jeg er helt forstyrret i Hovedet. — Giv mig lidt mere at drikke.«

Søster Bodil rejste sig; men før hun havde faaet fat i Glasset, var hans trætte Øjelaag faldet til. Han sov.

Han sov endnu fast og tungt, da hun en Timestid efter paa Grund af en pludselig, dump Uro i Huset forstod, at Vognen maatte være kommen. Hun nænnede ikke straks at vække ham. Hun tænkte, at der endnu var god Tid, og vilde gerne spare ham for yderligere Spænding. Da forskrækkedes hun ved Lyden af Stemmer inde i Bibliotekssalen, Døren blev sagte aabnet, og »Mamsel« Andersen viste sig med en tændt Armstage i Haanden.

Hun traadte et Skridt til Siden og holdt med forlegen Mine Døren aaben for Fru Engelstoft, der end ikke havde givet sig Tid til at lægge Overtøjet. Hun havde i hvert Fald endnu Hat og Handsker paa, og Kjolen var stadig opheftet.

Hun kom stille ind. Men straks da hun var kom-

men indenfor, betydede hun med en Haandbevægelse Mamsellen, at hun skulde gaa. Og hun vendte Hovedet for at forvisse sig om, at Døren blev ordenlig lukket. Ved Synet af Sygeplejersken standsede hun med et overrasket Udtryk.

»Godsejeren sover!« sagde Søster Bodil i sin Fortumlelse. Og uden at vække ham trak hun sig tilbage til sit Kammer.

Fru Engelstoft blev staaende og fulgte hende med sine store Øjne, indtil hun havde overbevist sig om, at ogsaa den Dør blev forsvarlig lukket. Først da flyttede hun dem — med et sky Udtryk — hen til Sengen.

Hun foer voldsomt sammen. Hun havde indtil dette Øjeblik slet ikke tænkt paa, i hvilken Tilstand hun vilde finde ham. Det var ganske andre Tanker, der havde opfyldt hende baade under det hovedkulds, natlige Opbrud fra Agersøgaard og paa den lange Rejse hertil. Derfor var hun ogsaa bleven saa overrasket ved at se Sygeplejersken. Derfor grebes hun saa stærkt af den Dødsstemning, der slog hende imøde fra dette mørke, tavse Rum, som havde staaet for hendes Erindring i Eventyrets koglende Lysflimmer, fordi det var hendes eget Brudekammer.

Langsomt og tøvende gik hun nærmere. Og da hun stod ved Sengens Fodende, maatte hun gribe for sig og lukke Øjnene for Synet.

Var det virkelig ham? Dette gule, hentørrede An-

sigt! Disse stakkels døde Haartrevler paa den indsunkne Kind! Var det alt, hvad der nu var tilbage af det gyldne Skæg, der havde været blødt og varmt og krøllet som Skindet paa et nyfødt Lam. — Aa, Gud! Og disse blaalige Hinder omkring den lange Række frygteligt fremstaaende Tænder! Var det de samme Læber, hvis Kys engang havde bragt hende til Vanvidets Rand!

Ved at hun i sin Sindsbevægelse holdt om Sengens Fodstykke, var det kommen til at ryste lidt. Den Syge slog Øjnene op. En Tid stirrede han paa hende uden Bevidsthed, saae sig derpaa søgende omkring og blev omsider helt vaagen. Da det var gaaet op for ham, hvem hun var, sænkede han atter de tunge Øjelaag og blev en Tid liggende urørlig i den lidt overdrevne Hjælpeløshed, hvormed saa mange Syge har for Vane at stille deres Elendighed tilskue for at paakalde Medfølelsen. Han var i ingen Henseende nogen Helt og havde ikke Mod til straks at løfte Øjnene mod den, han havde krænket saa dybt.

Snart opgav han dog al Forstillelse og strakte de matte Hænder op imod hende.

»Er du kommen, Thora!«

Hun gik et Par Skridt nærmere og flyttede Haanden, hvormed hun støttede sig, hen paa Ryggen af Stolen ved Siden af Sengen.

»Tak, fordi du kom,« sagde han og rakte hende smilende sin lange, hvide Knokkelhaand.

Det varede lidt, før hun tog den. Det var ikke saadan, hun havde ment at skulle møde ham. Men Medlidenheden fyldte hende i dette Øjeblik helt. Ungdommens daarende Drøm vendte tilbage i dette Kammer, hvor hun havde givet sig hen til ham med flammende Sjæl og Blod. Hun gled med bortvendte Øjne ned paa Stolen og lod ham endog beholde hendes Haand en lille Tid.

»Hvor er Esther? Lad hende dog komme herind.«

Hun var ikke langt fra at ønske, at hun havde taget Datteren med. Der fløj hende ogsaa en saa fremmedartet Tanke gennem Hovedet som at ville forsøge paa ved en eller anden Udflugt at spare ham for Skuffelsen og undgaa Strid endnu denne Aften. Hun kunde jo f. Eks. sige, at Esther vilde komme senere. Men da faldt det hende ind, at der kunde være Fare ved at opsætte. Maaske levede han ikke Natten over. Og netop for Esthers Skyld havde hun ikke Lov til at være svag. Hun havde en større Mission her end at vise Barmhjertighed.

Hun tog Haanden til sig og sagde hurtigt:

»Esther? Hun er ikke her.«

»Er hun ikke her! Hvor er hun da?«

»Hun er hjemme.«

Den Syge rejste sig pludselig ved egen Hjælp op paa Albuen. Anstrengelsen og Sindsbevægelsen var nærved at kvæle ham.

»Hjemme? . . . Hvad skal det sige?«

Og med en hæs Stemme, der sitrede som i Kuldegys af onde Anelser, stødte han frem, da hun ikke svarede:

»Hvorfor er du da selv kommen, Thora?«

»Du bad mig jo om det. Du lod i hvert Fald en af dine Øjentjenere sende mig Bud. Jeg blev unægtelig meget forbavset over det. Du og jeg vedkommer jo ikke længer hinanden. Saadan har du selv ønsket det. Og jeg imødekom dengang dit Ønske. Hvad vil du mig nu? Hvad forlanger du mere?«

Engelstoft var igen faldet tilbage i Sengen. Han løftede de dødstunge Arme mod Himlen og lod dem synke altopgivende ned paa Tæppet.

»Aa, Gud!« sagde han og vendte Ansigtet bort. »Du begynder igen, hvor du slap!«

Hun biede lidt med Svaret.

»Hvad skulde i Grunden have forandret mig? Har du virkelig ment, at det, der skete her paa Sofiehøj, efter at jeg var rejst, skulde have givet mig et andet Syn paa dig eller paa vort Forhold?«

»Hvad er det, du vil mig, Thora? Har du Hjerte til at pine et døende Menneske, saa gør det i hvert Fald kort.«

»Du tænker som sædvanlig kun paa dig selv, Niels. Jeg synes dog, du maatte kunne forstaa, at det ikke har været helt let for mig at bestemme mig til denne Rejse. Dengang vi sidst taltes ved, mente dog vist heller ikke du, at vi nogensinde skulde træffes mere,

og allermindst her, hvor jeg i sytten Aar dog har haft en Slags Hjem.«

»Saa sig da, hvorfor du er kommen! For min Skyld er det altsaa ikke.«

»Aa jo. For din Skyld ogsaa, Niels.«

Hun tav et Øjeblik og fortsatte saa:

»Jeg læste igaar Aftes i en Avis noget om et Gavebrev, du skulde have udstedt. Forholder det sig rigtigt?«

Engelstoft svarede ikke. Han havde efterhaanden af sig selv forstaaet, hvad der havde ført hende dertil.

»Du forstaar jo nok, det er ikke af Nysgerrighed, jeg spørger. Og mig selv vedkommer Sagen jo ikke. Det er som Esthers Moder og Værge, jeg gerne skulde vide klar Besked.«

Med sin hæse Stemme, der hvert Øjeblik sank ned til en halvt uhørlig Hvisken, sagde Engelstoft:

»Du skal faa Lejlighed til at læse hele mit Testamente. Saa vil du se, at Esther ikke faar Grund til at beklage sig. Forresten har jeg ogsaa sikret hende et aarligt Tilskud fra Sofiehøj, saa længe hun lever.«

»Men altsaa . . . selve Sofiehøj skal efter din Bestemmelse gaa over i fremmede Hænder . . . skal omdannes til en Velgørenhedsstiftelse, ikke sandt?«

»Ja, Thora. Jeg har hidtil ikke tilstrækkeligt agtet paa Ordet om at give Tiende af sit Gods. Jeg ønsker nu at opfylde min længe forsømte Kristenpligt. —

Men jeg taaler ikke at tale saa meget, Thora. Læs selv! Du kender jo Skabet derhenne. Nøglerne ligger her paa Bordet.«

Fru Engelstoft rejste sig øjeblikkeligt og greb Nøgleknippet.

»Paa den midterste Hylde,« forklarede han, da hun havde faaet aabnet. »Ligger det ikke der? . . . I et gult Omslag.«

Uden at sige noget gik hun med Papirerne hen til Lampen bagved Skærmbrættet og gav sig til at løbe dem igennem. Hendes svære Bryst steg og sank i hurtigt Skifte, Kinderne brændte, og de store Øjne skinnede som Perlemor, mens de fløj ned over Linjerne. Tilsidst slog hun haanligt en lille Latter op.

»Ja, det er ganske, som jeg havde tænkt mig det. Alt dether har du jo slet ikke selv fundet paa. Og det er ikke svært at se, hvem det er, der har været Mester for det. »Der meddeles Hr. Skolebestyrer Brandt Myndighed til —«. »— Hr. Skolebestyrer Brandt i Forening med Hr. Sagfører Sandberg har derfor alene at tage Bestemmelse om —«. Men jeg vidste det straks. Jeg kender dig, Niels! — Det undrer mig bare, at jeg ikke kan finde Kapellanens Navn. For den Hanekylling maa dog vistnok ogsaa være med her.«

Den Syge havde igen løftet Overkroppen lidt ved Hjælp af Albuerne:

»Du har virkelig ikke forandret dig, Thora! Lige

mistroisk overfor alle! Lige hadefuld! Men nu vil jeg sige dig et Ord, inden jeg dør. Og nu kan du vel ikke længer mistænke mig for at have skjulte Hensigter med, hvad jeg siger. Du er syg, Thora. Dit Sind er sygt. Du har altid kun levet med dig selv, og derfor har du faaet alle disse bitre Tanker. Gid du dog vilde blande dig noget mere med dine Medmennesker, saa skulde du se, saa vilde Livet blive lykkeligere for dig.«

Han kunde ikke taale at tale mere. Aandeløs og svedbedækket sank han tilbage paa Puden.

Under hans Tale var Fru Engelstoft kommen frem bagfra Skærmbrættet. Hun stod ved Sengens Fodende med Papirerne i Haanden og var nu fuldkommen behersket. Hun forblev tavs en lille Tid, og der var næsten noget ømt i Stemmen, da hun igen tog Ordet.

»Kan du huske, Niels, den Morgen, da du sagde mig, at du var kommen til at holde af en anden, og da du bad mig om din Frihed? Jeg kunde se paa dit Ansigt, at du forundrede dig over, saa roligt jeg tog det. Jeg skal nu fortælle dig Grunden. Jeg havde nemlig haft god Tid til at forberede mig. Lige fra vor Bryllupsrejse, det vil sige fra jeg virkelig lærte dig at kende, havde jeg vidst, at du engang, naar Fristelsen mødte dig, vilde bukke under for den. — Ja, det nytter ikke, at du vil sige mig imod. Saadan var det! Jeg har sagt dig det engang før. Du var

smuk, rig, letsindig, og Kvinderne forkælede dig. Og hvad var jeg? En fattig Lærerinde, som du i et Kærlighedslune havde sat i Højsædet. Du veed selv, at med Skinsyge plagede jeg dig alligevel ikke. Men een Ting gjorde jeg. Jeg stræbte, hvad jeg kunde, for i Tide at betrygge Esthers og min egen Fremtid. Jeg vilde ikke for anden Gang smides paa Landevejen som en Stodder og lide min Moders Skæbne.«

»Det havde jeg dog ikke givet dig nogen Grund til at frygte for, Thora.«

»Ja, det veed du ikke. Du har aldrig kendt dig selv. Det har jeg ogsaa sagt dig engang før. Du havde nu altid levet i Overflod — deraf kom meget af vor Ulykke. Du havde vænnet dig til at lege med Penge som med saa meget andet. Du vilde ikke forstaa, hvad du kaldte min »Spøgelsefrygt« for Fattigdommen. Men er man een Gang bleven traadt i Skarnet og har maattet ydmyge sig for det tørre Brød, saa lærer man at tage Vare ogsaa paa Krummerne. — Mistroisk kalder du mig. Aa ja. Det er vel, hvad Livet har lært mig at være. Du har for din Bekvemmeligheds Skyld foretrukket ikke at lade dig belære. Det er hele Forskellen mellem os to.«

»Nu kan jeg ikke mere, Thora. Du maa lade mig i Fred.«

Men hun hørte ham ikke. Hun var kommen nærmere og stod nu igen ved Stolen foran Sengen.

»Kun een Gang, siden jeg blev voksen, glemte jeg min Mistro. Det var den Skt. Hansaften, Niels, da vi to blev forlovede. Og den Glemsomhed har jeg dyrt nok maattet betale.«

»Aa, Thora! At du kan blive ved! Er du da kommen for at dræbe mig! — Var det maaske mig alene, der havde Skylden for, at det gik, som det gjorde. Nej. Du veed selv, at jeg altid var den, som gav efter. Jeg søgte altid Forsoning. Men du v i l d e have Kiv. — Hør nu, hvad jeg siger. Det er en døendes Bøn, Thora. Lov mig, at Du ikke igen vil begrave dig deroppe i Ensomheden og Uhyggen paa Agersøgaard. Tænk dog paa Esther! Hun er kun sytten Aar. Lad ikke dine bitre Tanker længer forgifte dit og hendes Liv. De har gjort ondt nok!«

»Vil du blot sige mig, Niels — havde du virkelig haft Mod til selv at fortælle Esther, at du nu ogsaa havde gjort hende arveløs?«

»Jeg har jo sagt dig, at Esthers Fremtid er fuldkommen sikret. Hun faar ikke alene alt, hvad hun har Krav paa efter Loven, men meget mere til.«

»Det behøvede du ikke at fortælle mig. Det kunde jeg sige mig selv, at du havde Loven paa din Side. Det plejer man at have, naar man begaar en Nederdrægtighed. Det havde du ogsaa, dengang du jog mig med Skam af dit Hus og gjorde mit Barn faderløs. Men der er en anden Lov, Niels! Og jeg siger dig, du har ingen Ret til det, du her vil gøre. Esthers

Fremtid er tilstrækkeligt sikret, siger du. Hvor veed du det? Der er ingenting sikkert. Hvor gik m i n Moders Penge hen? Der levede vi sorgløst hen i den Tro, at vi var rige nok for Tid og Evighed, og Folk saae op til os som til højere Væsner. Og en skøn Dag stod Mo'er som en Tiggerske udenfor Porten til sit eget Hjem med Jean og mig. Sikret! Gud bedre det! I en Verden fuld af Skurke og Pak. — Men ligemeget! Selv om saa var! Sofiehøj er Esthers Barndomshjem. Her har hun levet sine første seksten Aar. Her i denne Stue, Niels, blev det stakkels Barn født! Og jeg selv? — Ja, jeg veed det nok. Dengang vi sidst taltes ved og du havde kaldt din Prokurator herud til Assistance, tvang I mig til at skrive under paa det skidne Papir. Det var saa Lovens Bydende, sagde I. Men nu er vi ene, Niels. Den, der i sin Tid skilte os, er ikke mere. — Aa, Niels!«

Hun lagde sig pludselig paa Knæ ved Siden af Sengen, kastede Testamentet fra sig og greb hans Haand.

»Niels! Gør det ikke! Sværg mig til, at du ikke vil gøre det! Du har dog engang holdt af mig, Niels. Husker du vor Bryllupsdag? Husker du, hvad du sagde til mig, dengang vi blev ene her i denne Stue?«

»Thora! Rejs dig dog! Der kan jo komme nogen.«

»Tænk paa, Niels, hvormeget vi har haft tilsammen. Du maa godt sige, at jeg var en daarlig Kone for dig. Jeg vil gerne tage al Skylden paa mig, naar

du blot ikke vil kaste ny Skam over mig og Esther. Vi vil rette os efter dig i alt andet. Kun det ene forlanger vi . . . nej, vi beder dig om det, Niels —«

»Hold op! Hold dog op! Du dræber mig! . . . . Min Medicin! Kald paa Søster Bodil!«

Hun rettede sig langsomt i Vejret og stod op. Hun var bleven meget bleg, og det dirrede om hendes sammenpressede Mund.

»Brænd det lumpne Papir!« sagde hun med pludselig Vildskab og stødte med Foden til Skolebestyrerens sirligt kaligraferede Dokument, der var gledet ned paa Gulvet. »Kast det i Kakkelovnen! Forstaar du da ikke, hvor det forhaaner os! Begriber du ikke, at din Datter maa rødme af Skam over dig! Hvad tror du, hun vil tænke om en Far, som bestjæler hende for at kunne oprette et Æresminde over den — den Dame, for hvis Skyld hendes Mor blev forskudt. Du har sikret hende et aarligt Underhold fra Sofiehøj. Hvor smukt! Og du kan tro, at Esther vil tage imod det! At hun vil lade sig byde som Almisse, hvad der tilkommer hende med Fødselens Ret! Det er saamænd nydeligt! Men det ligner dig! Med al din Fornemhed og Adelsære — Stolthed har du aldrig kendt!«

Den Syge havde villet standse hende, men det var kun blevet til en hæs Stønnen. Nu begyndte han pludselig at ryste i Sengen og fægte med Armene

under forgæves Forsøg paa at rejse sig. Fra Struben hørtes samtidigt en dyb Rallelyd.

Hun forstod tilsidst, at der var noget galt paafærde, og kaldte hurtigt paa Sygeplejersken. Straks da Søster Bodil saae ham, tog hun en lille Flaske, der stod paa Natbordet, og talte nogle grønne Draaber op i en Ske. Sveden brast som klare Vabler ud af hans blaalige Ansigt. Lemmerne krummede sig og stivnede.

»Skynd Dem! Skynd Dem dog!« raabte Fru Engelstoft, paany forvandlet ved Synet af hans Lidelser.

Søster Bodil førte Skeen til hans Mund, men det var for silde. Læberne var krampagtigt sammenklemte, og der boblede Skum ud af Mundvigene. Efter et Par Minutters Kamp sank hans Legeme pludselig sammen i hendes Arme, og Hovedet faldt om paa Siden med brustne Øjne.

Fru Engelstoft havde trukket sig hen bag Sengens Fodende, hvor hun stod under Dødskampen med tillukkede Øjne. Hun havde aldrig taalt at se nogen lide, hverken Mennesker eller Dyr. Ogsaa nu, da Striden var endt og han var borte — uigenkaldelig rykket bort fra hendes Kærlighed og hendes Had — blev hun staaende der, ydmygt stille og forsagt, mens Sygeplejersken styrtede afsted for at kalde Folk til. Med sin sværmeriske Sjæl fulgte hun ham ind i det store Mørke som en Moder, der ikke tør lade sit

hjælpeløse Barn alene. Indtil selve Tanken svimlede og maatte slippe ham.

Da vendte hendes Blik sig sky mod Liget, der endnu laa paa Siden med halvaaben Mund og vidt aabne Øjne. Hun tog sig sammen og nærmede sig for i dette Øjeblik, da hun var ene, at sige ogsaa hans Legeme et Farvel og trykke hans Øjne til, saadan som hun engang i deres lykkelige Tid havde lovet ham det. Men da opdagede hun Dokumentet, der laa inde under Natbordet, og dette Syn standsede hende. Ramt af en Indskydelse, der i et Nu flammede op i Beslutning, stod hun et kvart Minut og saae paa det, snappede det derpaa hurtigt til sig og skjulte det i en Lomme under sit Kjoleskørt.

Hun havde akkurat faaet sine Klæder bragt i Orden, da Sygeplejersken kom tilbage med den bestyrtede Jomfru Andersen. Et Øjeblik efter kom Godsfuldmægtigen og siden Forvalteren og andre af Gaardens Folk. Hele Natten stod der Mennesker omkring Liget, hvis Træk for hver Time tydeligere prægedes af Evighedens Stenro, og allerede ud paa Morgenen indfandt Rettens Folk sig og satte Kongens Segl for den dødes Gemmer.

III.

Nogle Dage senere blev Godsejer Engelstoft begravet fra Sognets Kirke under stort Tilløb af Nysgerrige fra By og Land. Skønt der udtrykkeligt i Bekendtgørelserne om Dødsfaldet havde staaet, at Jordfæstelsen foregik »i Stilhed«, var alle Vejene omkring Kirken ved Middagstid som Myrestier at se til oppe fra Taarnet, hvor Klokkeren sad og holdt Udkig. Køretøjer og Fodgængere ligesom mylrede op af Jorden i det høstlige Solskin. Alle Gaardsrummene nede i Landsbyen stod tilsidst pakkende fulde af alle Slags Vogne lige fra Købstadmatadorernes Landauere til umalede Husmandskærrer; og ude i de endnu grønne Vænger løb de fremmede Heste rundt i deres Tøjr og vrinskede til hinanden som paa en Dyrskueplads.

Det havde vakt en overordenlig Bevægelse, da det rygtedes, at »Tudsen« var bleven kaldt til Godsejerens Dødsleje. Og Forbavselsen over hendes Komme var vokset til Bestyrtelse, da Fru Engelstoft efter Godsejerens Død roligt var bleven boende paa Sofiehøj og havde grebet Styret som den, der igen ejede

Magt og Myndighed der. Straks om Morgenen efter Dødsfaldet havde hun ladet Godsfuldmægtigen, Forvalteren og Ladefogden kalde til sig og havde ganske som i gamle Dage udstedt Ordre og krævet Regnskab af dem. Samtidig forlød det paa Slottet, at det var kommet til Forlig mellem de fraskilte Ægtefolk, og at Godsejeren tilsidst af egen fri Vilje havde tilintetgjort sit Gavebrev, saa at Fru Engelstoft nu paa Datterens Vegne virkelig raadede retmæssigt over al hans efterladte Ejendom.

Historien lød troværdig nok. Det var ingen Hemmelighed, at Godsejeren havde været en Ja-Broder. Og »Tudsen« havde jo før vist, hvordan hun forstod at udnytte hans Svaghed til egen Fordel. Det lede Djævelsfruentimmer! Al den Frygt og Afsky, hun i Fortiden havde indgydt Folk paa Egnen, piblede igen op i Sindene. Især var Ophidselsen stor paa selve Sofiehøj, hvor man endogsaa havde gjort Forsøg paa at fordrive hende med Vold som et virkeligt Utyske. Samme Aften, som Godsejerens Lig var bleven ført til Kirken ledsaget af ridende Karle med brændende Fakler, foer en halv Snes nævestore Sten gennem Ruderne i den Fløj, hvor hun opholdt sig. Og Aftenen efter havde Flokke af Gaardens Folk, baade Karle og Piger, stillet sig op nedenunder hendes Vinduer og havde hylet og skreget.

Nu sad hun deroppe i Kirkens Kor ved Siden af den Blomsterhøj, der skjulte Kisten, klædt i fuld-

stændig Enkedragt med et langt, tæt Slør ned for Ansigtet. Hun sad der med sin Datter, den lille, blege Frøken Esther, der var aldeles opløst i Graad. De var bleven anbragte paa et Par højryggede Stole langt fremme paa Gulvet, og det var den omsorgsfulde Degn, som af Menneskelighed havde arrangeret det saaledes, for at de saa vidt muligt kunde beskues af alle de Tilstedeværende. Bag dem sad paa almindelige Rørstole nogle af den Afdødes fjernere Slægtninge, som var kommen tilrejsende, og ovre paa den anden Side af Kisten var der ligeledes opstillet et Par Rækker Stole bestemt for Egnens Ædelmænd og Husets nærmeste Venner.

Efterhaanden som Kirken fyldtes og Notabiliteterne indfandt sig, Embedsmændene i Uniform og med hvide Handsker, kunde Fru Engelstoft ikke lade være med at tænke paa sin Faders Begravelse for tredive Aar siden. Det var de samme officielle Æresbevisninger for en Uværdig. Alligevel havde hun, der dengang gik i sit trettende Aar og selv sørgede oprigtigt, ved den Lejlighed for første Gang faaet en Anelse, en instinktiv Fornemmelse, af den kommende Sammenstyrtning. Hun var bleven slaaet af den forsigtige Maade, hvorpaa saa mange af Husets gode Venner havde hilst paa hendes Moder eller helt undgaaet hende. Disse fedtglinsende, forspiste, altid smilende Herrer med eller uden Uniform, som alle havde været med til at ruinere dem, som havde

mæsket sig paa deres Bekostning og holdt gode Miner til Faderens naragtige og forbryderiske Selvglæde, saalænge der endnu var noget i Truget, de trak sig nu alvorsfulde tilbage uden engang at sige Tak for Mad. Ikke to Uger efter var Hjemmet plyndret indtil de nøgne Vægge. Hun havde selv været tilstede, da Moderen maatte overgive sine Nøgler til Rettens Folk; og hvad der derefter foregik, havde hun fundet saa himmelraabende, at hun med et Skrig havde stillet sig i Vejen for Herredsfuldmægtigen, da han vilde aabne Moderens Schatol, Hjemmets Helligdom. Ja, i sin barnlige Enfoldighed havde hun endog truet ham med — Politiet.

Nu kom den gamle Provst sjokkende ind fra Sakristiet paa sine Elefantfødder, hilste ydmygt paa Forsamlingen omkring Kisten og stillede sig op bag dennes Hovedende. Med de foldede Hænder hvilende paa sin fremspringende Bug som paa en Bedepult blev han staaende der under Salmesangen, mens hans sløve, vandblaa Øjne gled frem og tilbage over Menneskemassen nede i Kirken. Hoved ved Hoved fyldte den det halvmørke Rum indtil Stodderpladserne ved Indgangsdøren, ja ud gennem denne fortsatte den sig til den solbeskinnede Plads udenfor Kirken, hvor en Vælgerforening stod opstillet med sit Banner og fire Messingblæsere, der skulde blæse en Koral over Graven.

Da Provsten begyndte at tale, blev det hurtigt

klart, at hvad der hidtil for de fleste kun havde været et ubekræftet Rygte, virkelig var en fuldbyrdet Kendsgerning. Hans enfoldige og sleske Tale formede sig til en højtidelig Genindsættelse af Fru Engelstoft i alle hendes forrige Værdigheder. Ganske vist vovede han ikke at anvende sin sædvanlige Begravelsesvending »den Hensovedes utrøstelige Hustru«; men desto flittigere benyttede han Udtryk som »de kære, hæderværdige og dybt bedrøvede Efterladte« og gjorde samtidig en allerunderdanigst Bøjning hen imod Fru Engelstoft.

Rundt om i Kirken blev der skumlet lidt i den Anledning. Men — Herregud! — Provstens Embede var ikke stort, og Højtidsofret fra Sofiehøj var ikke til at kimse af for en gældbetynget Mand. Han hørte desuden ikke — som Kapellanen — til de moderne Dommedagsprædikanter men var et Hjertemenneske med Forkærlighed for det bekvemme Ord: »Dømmer ikke!«

Fru Engelstoft sad hele Tiden ubevægelig med sit højtbaarne Hoved og sin linjerette Ryg. Der var noget forstenet over hende. Hænderne laa som lænkede i Skødet. Bag sit lange, tætte Slør var hun ikke desmindre lutter Agtpaagivenhed. Hun stirrede ud derigennem som gennem et Hjelmgitter. Stirrede aarvaagent ud paa disse lange Rækker af maabende Ansigter dernede i Kirkens Halvskumring, paa disse tusinde Øjne, der lyste imod hende af Misundelse

og Had. Der var ikke en, som rømmede sig, uden hun blev opmærksom; ikke to, der hviskede sammen, uden hun iagttog dem. Vistnok foragtede hun denne Hob, fordi hun kendte dens Fejghed. Men hun kendte ogsaa dens Ondskab og det ubrydelige Sammenhold, der er Lumpenhedens Styrke.

Da Provsten havde endt sin Tale, blev der igen sunget en Salme, hvorefter Kapellanen traadte frem for at afslutte. Ved hans lyse Drengehoveds Tilsynekomst bag Kistens Blomsterhøj gik der en Bevægelse gennem Mængden nede i Kirken. Efter sin Sædvane stod han først en lille Tid med Hænderne for Ansigtet i stille Bøn; og da han løftede Hovedet og begyndte at tale, var det for alle, som om der var foregaaet en Forvandling med ham. Der stod som en Lysglans omkring hans ungdommeligt rundryggede Skikkelse i den lange Samarie, og Stemmen, der til daglig ikke havde noget ualmindeligt ved sig, blev her under Kirkens Hvælvinger til en Løverøst, der vakte selv de sløveste.

Kapellan Bjerring tilhørte »De unges Mission«. Det var en af disse Hvirvelvinde, der med hvert nyt Slægtled rejser sig i Kirkens lukkede Hus, flytter lidt omkring paa Støvet derinde og for en lille Stund faar de søvnige Alterlys til at ose. Hans Ord havde især fundet aabne Øren hos Ungdommen og hos dem af de ældre, der ikke var gamle nok til at kunne mindes, hvordan ogsaa Provsten i sin Tid var kom-

men dertil som en saadan Genrejsningens glade Budbringer. At hans Iver var ægte, hans Forkyndelse ikke noget Mundsvejr havde han netop for nylig givet Bevis for, idet han frivilligt havde tilbudt at drage til en udsat Missionspost et Sted i det østlige Asien, hvorfra endnu ingen Missionær var vendt levende tilbage, — en Plan, han til sin Sorg havde maattet opgive, fordi Missionsselskabet manglede Penge.

Tankerne i hans Taler og Foredrag var ret almindelige Søndagstanker. Han udtalte sin »Retnings« Ideer uden større Oprindelighed men i et friskt og levende Sprog, var navnlig en uanfægtet Forsvarer af dens gammellutheranske Bibeltroskab. Men her i Menigheden, hvor det saa længe havde skortet netop paa kirkelig Disciplin, virkede hans Ord som ny Visdom.

Der blev ogsaa nu dødsstille i Kirken, mens han talte. Selv den unge Frøken Esther havde hørt op at græde og stirrede op paa ham i frygtsom Andagt.

Derimod gik hans Ord henover Hovedet paa Fru Engelstoft som et tomt Bulder. Hun hørte knap, hvad han sagde. Hun havde opdaget Sagfører Sandberg og Skolebestyrer Brandt paa et Par Yderpladser i den bageste Stolerække ovre paa den anden Side af Kisten. Hun kendte kun altfor godt Sagførerens Bulbideransigt fra gammel Tid og sluttede sig til, hvem den anden med Negerfjæset var. De sad og hviskede sammen og saae hvert Øjeblik over paa

hende, hvem de kun kunde faa Kig paa gennem Kistens Blomsterhang, naar de bøjede sig lidt fremover eller til Siden. Mens hun under den unge Præsts Tale efterhaanden var bleven befriet for alle de tusinde frittende Blikke nede i Kirken, havde hun uafbrudt Fornemmelsen af at blive iagttaget af disse to griske Øjepar derovre bag Kisten. Hver Gang hun saae derhen, lyste de hende imøde som Mundingerne af fire blanke Bøsseløb, der sigtede paa hende fra et Baghold.

Hun harmedes paa sig selv, fordi hun lod sig forurolige af en saa taabelig Sammenrottelse. Hvad havde hun at frygte af dem? Saalænge ikke de døde kunde bringes til at tale, skulde hverken List eller Vold fravriste hende hendes Hemmelighed. For sig selv var hun tryg. Hendes Samvittighed rejste ingen Anklage imod hende. Hun havde kun gjort, hvad Moderpligten indskød hende, da hun satte Svig mod Svig for at sikre Esther hendes Fødselsret og værne Barnet mod yderligere Skam og Vanære. Hun var desuden overbevist om, at Niels tilsidst selv vilde have indset sin Uret, dersom hun havde faaet talt mere med ham. Hun havde da i Virkeligheden blot paa eget Ansvar foretaget sig et Skridt, som han alene ved et ulykkeligt Tilfælde ikke havde faaet Tid til at give sin Billigelse.

Kapellanen sluttede med en brændende Bøn for den dødes Sjæl og dens Frelse ved Guds, den barm-

hjertiges, Naade. Derpaa blev der atter sunget en Salme, hvorefter Højtideligheden afsluttedes ude paa Kirkegaarden. Her, i et Hjørne under to høje Hængeaske, befandt sig Familiegraven, en underjordisk Gravhvælving, hvortil en muret Trappe førte ned. Der var kun Plads dernede til de allernærmeste Slægtninge. Heller ikke Provsten vovede sig derned, og forresten havde det ogsaa været den Afdødes Ønske, at Kapellanen skulde kaste Jord paa. Med sin stærke Røst, der hørtes over den hele Kirkegaard, udsagde han Dommedagsbebudelsen, mens det store Følge stod med blottede Hoveder: »Af Jord skal du igen opstaa!«

Et Øjeblik efter faldt Vælgerforeningens fire Messingblæsere ind med en Koral, der fik Hundene nede i Landsbyen til at hyle.

Saa var den langstrakte Højtidelighed endelig forbi, og Fru Engelstoft skyndte sig bort. Gennem en Alle af forlegent hilsende Mennesker gik hun med sin Datter ud til den ventende Vogn. Ogsaa udenfor Kirkegaardsporten var der fuldt af Nysgerrige, der havde stillet sig op paa begge Sider af Vejen for at se hende. Men nu havde hun faaet nok, og hun trak hastig Gardinet for Vinduet.

Med hendes Beherskelse var det i det hele forbi. Under Kørslen flyttede hun sig idelig paa Sædet og gav sig et Par Gange Luft i halvhøje Udbrud. Det var Sagfører Sandbergs og Skolebestyrer Brandts lu-

rende Øjne, der blev ved at forfølge hende. Hun havde igen set et Glimt af dem, da hun gik ud af Kirkegaarden; og tog hun ikke fejl, havde Sofiehøjs egen Ladefoged staaet sammen med de to Købstadherrer og smilet ondt i sit store, røde Skæg. Hvad kunde de have i Sinde? Var det virkelig et Komplot? — Naa, lige meget! Det var jo bare til at le af!

Ved en Drejning af Vejen kom pludselig Sofiehøj tilsyne over de rustbrune Skove. Hun skød Gardinet til Side. Den dalende Sol skinnede paa det lille hvidkalkede Taarn med den blaa Urskive og de forgyldte Romertal. Hun mindedes den Efteraarsdag for atten Aar siden, da hun kørte denne samme Vej fra Kirken til Slottet som lykkeberust Brud og saae Livet ligge for sig som et straalende Eventyr. Ogsaa dengang havde hele Myretuen været paa Benene, og Kirkens Klokker havde ringet, og Folk havde trængt sig omkring Vognen for at faa hende at se. Og i sin Enfoldighed havde hun nikket og smilet og ikke set Misundelsen og Ulykkeshaabet paa Bunden af alle de fromme Øjne. Ved sin gudeskønne Brudgoms Side havde hun glædet sig over Hurraraabene og Kanonskuddene og troet paa Festtalernes Svulst, havde virkelig en kort Tid glemt, at et Menneskes Ord, selv det højtideligste, kun var et Mundsvejr, og at Ja og Nej i Grunden gav den samme Mening.

Det var, hvad hun havde lært i disse atten Aar, at i Løgnen og Bedraget fejrede Livet sine skønneste

Triumfer. Det var, hvad hun nu vidste, at Menneskeheden vilde sin egen Skænsel. Det tobenede Dyr, der kaldte sig Skabningens Herre, var skabt i en eller anden lyssky og rovgrisk Dæmons Billede og fornægtede ikke sit Ophav. Som det allerede i Fostertilstanden havde sin naturbestemte Plads mellem Skarnet, saadan voksede og trivedes det ogsaa siden bedst i Smuds og Forraadnelse. Men det nyttede ikke at raabe Ak og Ve. Hun havde forlængst holdt op at forundres. Naar hun tænkte paa de Mennesker, hun havde holdt af for deres Godheds og Trofastheds Skyld, sin Moder, sin stakkels Broder Jean, et Par smaa Barndomskammerater — hvad var der saa bleven af dem? Traadt ned! Knust! Mens alle de, hun havde afskyet og foragtet paa Grund af Falskhed og Frækhed, nu bredte sig til Højbords rundt om i Landet som Nationens ledende Mænd, betitlede og bekransede som en Hæder for Land og Folk. Og rundt om i den øvrige Verden? Stod det stort bedre til der? Selv paa Evropas Konge- og Kejsertroner sad der overbeviste Forbrydere, Menedere og Kvindeskændere, Mordere og Falskspillere. Og Præsterne nedbad hver Søndag Velsignelsen over dem, og Folkene tiljublede dem som benaadede Væsner og Menneskehedens Udvalgte. — —

Vognen drejede ind i den lange Alle, der førte op til Gaarden. Esther, der under hele Kørslen havde siddet med Lommetørklædet for Øjnene og hulket højt, kastede sig i det samme ind til Moderen i et

Udbrud af Angst og Fortvivlelse over den Tomhed, hvortil de vendte tilbage.

Hun gjorde ikke noget Forsøg paa at berolige hende. Hun strøg hende blot nedover Haaret og sagde:

»Du er lykkelig, Barn! Du kan endnu græde!«

IV.

Der var gaaet en Uge siden Begravelsen. Fru Engelstoft opholdt sig stadig paa Sofiehøj. Hvor meget hun end længtes tilbage til Agersøgaard, tænkte hun ikke paa at rejse. Hun maatte foreløbig blive her for at bringe Orden i Gaardens forsømte Styrelse. Hun vilde personlig sætte alt i Skik, vilde gennemføre Sparsommelighed i Bedriften, Punktlighed i Regnskabsførelsen, ja hun havde besluttet at optage en gammel Proces med Vejvæsenet, som Niels efter Skilsmissen havde ladet falde.

Af Klogskabshensyn havde hun dog hidtil undgaaet al unødig Udæskning. Hun vilde give Befolkningen Tid til at komme lidt til Ro efter den store Skuffelse, hun havde voldt dens Rovbegærlighed. Imod sin forrige Sædvane forlod hun ikke sine Stuer. Hun havde indrettet Havesalen til sit Arbejdsværelse og ledede Bedriften hovedsagelig ved skriftlige Ordre. Hun, som i gamle Dage aldrig forsømte at komme bag paa sine Arbejdere i Staldene og paa Laderne for at se, om de bestilte noget, undgik foreløbig selve Synet af dem. Ikke engang i Økonomi-

fløjen havde hun endnu været. Der var nemlig stadig Oprørere blandt Folkene paa Gaarden. Hver Aften samledes nogle hujende Karle og Piger nedenfor hendes Vinduer og raabte Smædeord op til hende. Hun fik ogsaa stadig anonyme Truselsbreve, hvori man rent ud sagde hende, at hun havde stjaalet Testamentet efter at have ombragt Niels ved at kvæle ham.

En Eftermiddag stod hun i Tanker ved et af de høje Vinduer i sit Arbejdsværelse, da hun opdagede Esther, der gik nedenfor i Haven sammen med Kapellanen. Den unge Mand var den eneste af Egnens Folk, som endnu havde sin Gang paa Sofiehøj. Han var nemlig efter hendes Skøn den eneste, hvis Venskab for Niels havde været helt uegennyttigt. Desuden brugte hun ham som en Slags ufrivillig Spejder. Aabenhjertig og lidt gavmundet, som han var, og ganske uden Mistanke til hende, bragte han hende Bud om alt, hvad han hørte omkring i Egnen, deriblandt ogsaa (og med et Smil) alle de haarrejsende Rygter, der gik om hende selv. Hun var derfor altid nøje underrettet om, hvad der planlagdes imod hende, og kunde tage sine Forholdsregler.

At Kapellanen paa sin Side havde Snøren ude efter hende, forstod hun godt. Uerfaren, som han var, haabede han paa, at disse Dages Trængsler skulde gøre hende modtagelig for Kirkens Trøst og Troens Glæde. Hun lod ham haabe. Naar han kom paa en

Tid, da hun var optaget, sendte hun ham ud i Haven til Esther for at hjælpe hende med at plukke Frugt ned. Esther tilbragte næsten den hele Dag derude paa sin Barndoms ensomme Legeplads, hvad der ikke rigtigt huede hende. Hun havde kunnet mærke paa hende, at hun igen var faldet tilbage til sine barnagtige Sværmerier, at hun i Smug gik derude og kælede for Blomsterne som for levende Væsner og søgte at komme Fuglene nær ved at lokke for dem med Brødkrummer. At det Barn dog aldrig kunde blive rigtig voksen! Det var, som om Sorgen og Skammen over Faderens Troløshed pludselig havde standset hende i Væksten baade legemligt og aandeligt. Trods iskolde Bade og den hele aarelange Styrkningskur, hun havde ladet hende gennemgaa, med raat Kød og mange Æg, med Fægteøvelser og Pistolskydning, havde hun ikke kunnet faa Bugt med hendes Blodløshed.

At der kunde være Kærlighed med i Spillet, var indtil dette Øjeblik aldrig med en Tanke faldet hende ind. Allermindst havde hun tænkt sig, at en Mand som Kapellanen kunde være farlig for nogen Kvinde, endsige for hendes Datter. Esther havde desuden indtil for en Uge siden kun kendt ham af Navn og i det højeste af Ydre. Og en Mand af det Udseende! — Men som hun nu saae hende staa der ved Foden af Stigen, hvorfra Kapellanen langede Æbler ned i hendes Kurv, var der kommen noget fremmed over

Barnet, et Skær af dulgt Lykke, der greb hende med stor Uro. Hun kunde ikke tænke sig en større Ulykke, end om Esther nu, da hendes Fremtid saa vidt muligt var bleven sikret, enfoldigt kastede sig i Armene paa en Mand. At der for Alvor kunde være Tale om nogen Fare, vilde hun nu heller ikke tro paa; men hun lovede dog sig selv at være paa sin Post.

Pludselig vendte hun sig om mod Stuen og blev staaende nogen Tid og lytte med et anspændt Udtryk. Hun havde hørt en Vogn rulle ind i den indre Slotsgaard.

Husjomfruen kom ind og meldte, at Herredsfogden var derude og bad om at faa Fruen i Tale.

Det sortnede et Nu for hendes Øjne. Herredsfogden? Hvad vilde han her?

»Lad ham komme!« sagde hun og gik med sine smaa hurtige Skridt hen til Arbejdsbordet for at modtage ham siddende.

Herredsfogden traadte kavallermæssigt ind med høj Silkehat i Haanden. Han var en lang, tør Mand, meget elegant, men paaklædt efter en Mode, der var en halv Snes Aar gammel og allerede virkede afstikkende. Selv var han ubehageligt grim. Han havde et abeagtigt, blaarødt og ligesom flaaet Ansigt, hvis platte Træk han havde søgt at bøde paa ved et aristokratisk Kindskæg.

Han var en Barndomsbekendt og Ungdomstilbeder af Fru Engelstoft. Hendes Fædrenegaard laa i det

samme Sogn, hvor hans Fader havde været Præst. Han havde ogsaa været den eneste her, som havde vist hende Deltagelse under hendes lange Kamp; og det var en besynderlig Tilskikkelse, at det netop skulde blive ham, der i sin Tid i den fraværende Amtmands Sted maatte fuldbyrde Skilsmisseakten. Med al sin ydre Naragtighed var han noget af en Karakter, en ridderlig Personlighed, visselig kun ringe begavet, men i sin Enfoldighed saa hæderlig og rettænkende, at han endnu kunde oprøres over Forbrydelser. Imellem sine Standsfæller og andre Ligestillede betragtedes han derfor i enhver Henseende som en komisk Figur, og hans Øjnes og Kinders Blodsprængthed røbede desuden med altfor stor Tydelighed, at den halvhundredaarige Pebersvend i sin Ensomhed søgte den Trøst i Omgang med stærke Drikke, som ridderlige og retskafne Mennesker saa ofte kan faa Trang til her i Verden.

Han traadte ind med sit stereotype Smil og gjorde en Undskyldning, dersom han maaske forstyrrede. Men da Fru Engelstoft saae, hvor Ansigtet bag Grimacen var alvorligt og forlegent, fik hun paany et lille Anfald af Svimmelhed.

»Værsgod — tag Plads, Hr. Herredsfoged!« sagde hun livfuldt. »Hvormed kan jeg være Dem til Tjeneste?«

Et undskyldende Smil blottede paany hans lange, forlorne Tandrække, da han havde sat sig.

»Tilgiv mig, Frue! Jeg vilde netop tillade mig i Ærbødighed at gøre Dem det samme Spørgsmaal.«

»Mig? Hvordan mener De?«

»Tillader De, at jeg fremfører mit Ærinde ganske uden Omsvøb?«

»Ja, det ser jeg netop helst.«

»Altsaa — det er i min Egenskab af Stedets Politiøvrighed og Ordenens Haandhæver, at jeg har tilladt mig at indfinde mig hos Dem, Frue. Med andre Ord og ligefrem sagt, jeg har faaet Underretning om visse, demonstrative Optøjer, der skal have fundet Sted her paa Godset i den sidste Tid. Jeg er nu kommen til Dem, Frue, for at bede Dem om ikke at betvivle, at det vil være Politiøvrigheden — og specielt mig personlig — en Æressag at yde Dem og Deres Hjem Beskyttelse mod enhver Art Overlast.«

Hvor vil han hen med det? tænkte Fru Engelstoft, der havde mærket sig en lille Forandring i hans Tone.

»Jeg takker Dem,« svarede hun koldt.

Herredsfogden fortsatte mere og mere forlegen:

»Jeg burde maaske forlængst have skredet ind mod Tumultuanterne. Men — ærlig talt — jeg har ventet paa en Anmeldelse fra Dem selv, Frue! Uden en saadan kan vi vanskeligt gribe ind med den rette Kraft. Da jeg nu idag af anden Aarsag befandt mig her paa Egnen, har jeg tilladt mig at søge Dem for at anmode om Deres Tilladelse til at tage Affære. Jeg gaar nemlig ud fra, at heller ikke De — og særlig

ikke De, Frue! — vilde billige, om saadanne Uvornheder gik upaatalt hen.«

»Herredsfogden har ganske misforstaaet min Tavshed. Naar jeg ikke har beklaget mig, er det, fordi jeg ikke finder Grund til at ulejlige Politiet for saadanne Bagatellers Skyld.«

»Bagateller, Frue? . . . Stenkast!«

»Naa ja! Saalænge man ikke ligefrem beskyder Sofiehøj med Kanoner, under jeg gerne mine Folk den Morskab.«

Herredsfogden, der i et ubevogtet Øjeblik havde iagttaget hende med et uroligt forskende Blik, stirrede dumt og ligesom lyttende ud i Luften efter disse Ord.

»Ja, hvorledes tør jeg egenlig forstaa denne . . . denne virkelig overraskende Udtalelse?«

»Ganske efter Bogstaven, Hr. Herredsfoged! Maaske finder De det meget utaknemligt af mig, at jeg ikke skønner bedre paa Deres Ømhed for mine stakkels Ruder. Men jeg har fra Barndommen af haft en Skræk for Retten og dens Haandhævere. Især naar den tilbyder Beskyttelse.«

Herredsfogden saae beskæmmet mod Gulvet og tav en lille Tid.

»Tillad mig alligevel at sige Dem, Frue, at en fortsat Eftergivenhed overfor de omtalte Tumultuanter efter min Mening vilde være meget urigtig.

Den kan nemlig let understøtte visse . . . visse . . . ja, det lyder jo helt fornærmende . . . «

»Gener Dem ikke! Tal kun rent ud!«

»Ja, det er altsaa disse taabelige Historier . . . disse sindssvage Rygter, der er i Omløb. Det er min Overbevisning, at Bevægelsen har faaet et Omfang, saa den ikke længer helt kan ignoreres. Især ikke efter at de gemene Sigtelser som — som De maaske har set — ogsaa har fundet Vej til Egnens Blade. Man maa jo herefter være forberedt paa alt.«

»Hvad staar der da i Bladene?« spurgte hun, — og hørte Blodets Sus stige i hendes Øre.

»Ikke noget direkte — naturligvis — men desmere mellem Linjerne — saadan som det er bleven Sædvane i vor Journalistik. Disse Bladnegere bliver jo som blodtørstige Vilde, saasnart de vejrer den mindste Mulighed for at skabe Sensation og lave Skandale. Og — desværre — de har jo i dette Tilfælde stærke Bundsforvandte.«

»Hvad raader De mig da til at gøre?«

»Som sagt: jeg anser det for nødvendigt ufortøvet at skride til Aktion. Jeg tror at vide, Frue, at Deres Passivitet — netop fordi den saa lidt var ventet af Dem — er bleven udlagt til Ugunst for Dem. Jeg behøver vist ikke at sige Dem, h v e m det er, De har imod Dem i denne Sag. Der er jo visse Personer, som Deres Tilbagevenden til Sofiehøj kom højst ubelejligt. I Betragtning af disse Personers Karakter

er der Grund til at frygte for, at Uvæsenet vil gribe om sig, dersom det ikke standses i Tide.«

»Javist! Jeg tror, De har Ret. Arrester de Folk! Og skaf mig Fred!«

»Jeg haaber, det skal lykkes mig. Og maa jeg have Lov til at sige Dem, Frue, at det i høj Grad vilde tilfredsstille mig, om jeg kunde faa Lejlighed til at udviske det uheldige Indtryk, som jeg ved vort sidste Sammentræf vistnok maa have gjort paa Dem. Jeg forsikrer Dem, det hører til mit Livs tungeste Minder, at det skulde falde i min Lod netop ved den Lejlighed at gøre Bøddeltjeneste for en barbarisk og fordærvende Samfundsorden.«

Fru Engelstoft sænkede Øjnene og sagde stille:

»Jeg tror, at De aldrig med Deres gode Vilje har gjort mig Skade. Jeg takker Dem ogsaa, fordi De er kommen.«

»Jeg har kun gjort min Pligt overfor mine salig Forældres yngste — men ikke mindst skattede — Veninde. Ja, jeg fortæller Dem jo ikke noget nyt, kære Frue, naar jeg siger Dem, at baade min Fader og min Moder var ganske forelsket i Dem, da De var Barn. Det var de to Gamle en virkelig Hjertesorg, da . . . da Ulykken ramte Deres Familje, og De flyttede fra Egnen. De havde saadan vænnet sig til, at De hver Mandag bragte dem »Illustreret Tidende«. Ak ja, Ungdommens velsignelsesrige Tid! Kan De huske Smededammen, hvor jeg lærte Dem

at løbe paa Skøjter den Vinter med den stærke Frost? Jeg maa vel have været en femten-sejsten-aars Knøs dengang, og De, Frue, en lille Pige paa en otte-ti Somre. Jeg ser Dem endnu ganske tydeligt, som De kom gaaende over Snemarkerne. De gik altid saa trofast med Deres lille Broder ved Haanden, og jeg kunde kende Dem i lang Afstand paa Deres røde Fløjls Kyse. Jeg har senere tænkt paa, at det vel maa have været paa Grund af den Kyse, naar Folk derhjemme paa Egnen endnu mange Aar efter kaldte Dem for den lille Rødhætte. Min salig Fader kaldte Dem til sin Død aldrig andet. Han talte endnu i sine sidste Dage baade om Dem og Deres Fru Moder, som han satte saa stor Pris paa.«

Fru Engelstoft flyttede sig utaalmodigt i Stolen. Hun holdt aldrig af at blive mindet om sin lykkelige Barndom. Der var desuden i Herredsfogdens Rørthed noget, der gjorde hende kold. De fælles Minder gav hans Tale en Fortrolighed, som generede hende.

»Herredsfogden raader mig altsaa til at indgive Klage og forlange en Politiundersøgelse,« afbrød hun ham.

»Ja, jeg anser det virkelig for ganske nødvendigt at gribe kraftigt ind. En politimæssig Undersøgelse er og bliver det eneste virksomme Middel til at slaa saadan pøbelagtig Sladder ned med. Det private Søgsmaal trækker altid i Langdrag. Og imens oparbejder Deres Fjender en Folkestemning, som selv den klare-

ste Dom ikke faar Bugt med. De gør Dem ingen Forestilling om Folks Lettroenhed. Selv de fornuftigste Mennesker lader sig de gyseligste Røverhistorier binde paa Ærmet, naar det gælder Næsten. Jeg kunde fortælle Dem de frygteligste Krøniker, som allerede debiteres i god Tro. — Ja, det er sandt,« standsede han pludselig sig selv som ved et lille Ryk og saae undseligt op paa hende med et stjaalent Sideblik. »De veed sagtens selv bedst, hvad der fortælles.«

»Jeg veed ingenting. Og jeg bryder mig heller ikke om at vide noget.«

»Men De har dog næppe helt kunnet undgaa, Frue . . . f. Eks. gennem anonyme Breve . . . Skulde De virkelig endnu ikke have faaet et af disse nu saa gængse Stinkpotter sendt ind ad Døren?«

»Nej.«

»Virkelig ikke?«

»Nej.«

Hun gentog sin Benægtelse, skønt hun var begyndt at ane Uraad. Det gik op for hende, at han med sit Spørgsmaal havde stillet en Fælde for hende. Hun huskede engang at have hørt eller læst, at det var et almindeligt Politifif at sende anonyme Truselsbreve til en Mistænkt for bagefter at studere Virkningen. Nu var Ordet imidlertid sagt og kunde ikke tages tilbage uden at røbe hende. Hun søgte da at bøde paa det med den forklarende Tilføjelse, at hun

i denne Tid overhovedet ikke læste eller aabnede Breve fra andre end dem, hvis Haand hun kendte.

Men Herredsfogden var pludselig bleven tavs. Han sad og sugede Kinderne til sig med et raadvildt Udtryk, som om en hæslig Lugt var stegen ham op i Næsen.

Fru Engelstoft tog hurtigt igen tilorde:

»Jeg veed altsaa ikke, hvad det er, man beskylder mig for; men jeg kan naturligvis nok gætte mig til det. Jeg giver nu Sagen i Deres Hænder. Og De mener jo altsaa, at det virkelig er nødvendigt at sætte et saa stort Apparat i Bevægelse for en saa latterlig Affæres Skyld?«

Herredsfogden havde siddet som fortabt og stirret ned. Nu løftede han langsomt sine blodsprængte Øjne op fra Gulvet med et aandsfraværende Taageblik.

»Ja! Javist!« sagde han blot.

Han har faaet Mistanke! — jog det igennem hende som en Dødskulde.

Hun fortsatte efter et lille Ophold:

»De nævnede før det private Søgsmaal. Var den Udvej i Grunden ikke at foretrække?«

»Hm! Jeg maa gentage det: kun en politimæssig Undersøgelse kan her bringe fuld Klarhed. Og det er jo, hvad De for Deres egen Skyld, Frue, nu først og fremmest maa kræve. Som jeg ogsaa sagde Dem: et privat Søgsmaal bliver let en endeløs Historie. Det staar altid i Modpartens Magt at forhale Af-

gørelsen. Og imens breder Folkesnakken sig. Men i Retssalen — foran Skranken — faar efter et gammelt Ord Samvittigheden ogsaa sit Mæle. Saadan at skulle med sin evige Salighed staa inde for hvert Ord, man siger, det faar i de fleste Tilfælde Folk til at omgaaes varsomt med Sandheden.«

»Jeg tror alligevel, jeg vil foretrække den anden Fremgangsmaade. Folkesnakken generer mig ikke. Jeg er bleven hærdet overfor den Slags Ting.«

»Frue! Nu taler vistnok igen Deres Mistillid til Rettens Haandhævdelse her i Landet.«

»Naa ja! Og er det uden Grund? Dengang vi sidst taltes ved, Hr. Herredsfoged, stillede jeg mig under Deres Beskyttelse. Men der galdt ingen Ret for mig og mit Barn. Og dengang drejede det sig dog om andet end et Par knuste Ruder!«

»Jeg sagde Dem før — og jeg beder Dem tro mig, Fru Engelstoft — det var med tungt Hjerte, jeg foretog den Handling, De nu igen sigter til.«

»Men De gjorde det dog! I Kongens og Lovens Navn!«

»Min triste Embedspligt!«

»Ja! Og nu er De saa bekymret for min borgerlige Ære. Det kan De spare Dem! Det er mig ganske ligegyldigt, hvad Folk siger eller mener om mig. De veed dog, at den Mand, der gjorde min Moders Haar hvidt, før hun var fyrretyve Aar, og som satte den sidste Rest af hendes Penge overstyr hos en Tøjte

— ikke sandt? — den Mand nød ikke destomindre lige til sin Død sine Medborgeres fulde Agtelse, han var højt anset i det bedste Selskab, hædret af selve Kongen med en Titel og en Orden, mens Jean, den stakkels Dreng, maatte rejse til Amerika og dø af Sult og Skam, fordi han havde taget fattige to Mark af sin Principals Kasse. Mistillid til Retfærdigheden i dette Land. Ja, det har jeg — Gud være lovet! Lad Folk kalde mig baade Tyv og Bedrager, ja Morder og Giftblanderske, om de vil. Det rører mig ikke.«

Herredsfogden rejste sig i Tavshed. Han blev dog staaende bagved Stolen og støttede sig med Haanden paa dens Ryg. Det svimlede aabenbart lidt for ham, saa han maatte holde sig fast. Men samtidigt var der kommen noget stramt og tillukket over ham. Det var, som om han var kommen i Uniform. De tomme Øjne løb rundt i Stuen for at undgaa at se paa hende.

Endelig samlede han sig til at træde frem og sige Farvel. Han gjorde det med en taabelig og ceremoniel Undskyldning for at have trættet hende.

Fra sin Stol fulgte hun ham med Øjnene, mens han — duknakket og paa usikre Ben — stolprede ud. Og da Døren lukkede sig paa hans Hæl, sukkede hun langsomt hen for sig. Hun vidste nu, at hun havde røbet sig, at den sidste, maaske den eneste, der havde følt lidt Venskab for hende, og den, hvis gode Tro til hende hun netop havde regnet med, nu vilde være tvungen til at gøre fælles Sag med

hendes Fjender. Men hun frygtede dem ikke! De skulde ikke fange hende! Og hun fortrød ingenting. Selv om hun havde kunnet gøre det skete usket nu, — hun vilde det dog ikke!

Gamle Jomfru Andersen kom ind og meldte, at Kapellanen skulde gaa og gerne vilde have Lov til at sige Fruen Farvel.

»Ja ja — værsgod!«

Hun rejste sig besværet og gik hen til Vinduet og saae ud. Herfra nikkede hun over Skuldren til Kapellanen, da han kom ind, og bad ham søge sig en Plads.

Han vilde dog ikke sætte sig men blev staaende bag den samme Stol, Herredsfogden netop havde forladt. Det var begyndt at mørkne. Stormpletterne paa Ruderne havde faaet et rødligt Skær af Solen, som gik truende ned i et Skybjerg derude bag Skovene.

Nu kom ogsaa Esther ind. Hun tog sig underlig dukke- eller dværgagtig ud i sin altfor voksne sorte Slæbekjole med den høje Pibe i Halsen. Hun bragte en lille Kurv modne Ferskner og havde selv frisk Farve i Kinderne af det lange Ophold i det Fri.

»Her har jo været Fremmede, Mo'er!« sagde hun overrasket. (Hendes lille blonde Stemme lød sørgmodigt og mindede om aftenligt Fuglekvidder.)

Moderen svarede hverken Ja eller Nej og vendte sig ikke heller.

»Sine sagde, det var Herredsfogden!«

»Ja. Han var her i et Skifteanliggende, . . . men det forstaar du dig ikke paa, mit Barn.«

»Nej, verdensklog er Frøken Esther ikke,« sagde Kapellanen leende. »Men Frøkenen har alligevel gjort mig viis paa mange fornøjelige Ting. Saadan har jeg f. Eks. været saare ukyndig som Pomolog men kender nu mindst en halv Snes forskellige Æble- og Pæresorter fra hinanden paa Smagen. Det er et fuldkomment Studium. Og tænk, at hvert Træ her i Haven er bleven døbt og bærer en Helgens Navn, — frisk hentet ud af Almanakken — det vidste jeg sandelig heller ikke.«

Esther blev rød som det dryppende Blod og skottede frygtsomt til sin Moder.

Men Moderen vendte sig stadig ikke om. Hun var saa bunden af sine egne Tanker, at hun slet ikke havde hørt, hvad Kapellanen havde sagt.

Lidt efter spurgte hun:

»Hvordan er det, Pastor Bjerring? Skulde De egentlig ikke have været Jurist? Jeg synes, De engang har talt derom.«

»Jo, det var min Faders højeste Ønske at se mig i guldbroderet Uniform. Men paa det Punkt kunde jeg ikke føje mig efter hans Vilje.«

»Det gjorde De Ret i. Saadan en Uniform havde vist heller ikke rigtig klædt Dem. Men hvorfor blev De saa Præst?«

»Det Spørgsmaal har De gjort mig engang før, Fru Engelstoft. Og jeg svarer Dem nu som dengang: fordi jeg følte Kald til den Gerning.«

»Kald? — Ja, De er saa ung. Tror De virkelig paa Kaldelser?«

»Saa kald det Tilbøjelighed da. Eller Drift.«

»Sig hellere Tilfældighed. Det er bedre. Hele vort Liv er et Legeværk af Tilfældet. Vi er ansvarsløse som Kornet paa Marken. I godt og ondt bliver vi, hvad Vind og Vejr gør os til.«

»De veed, at jeg ogsaa heri er ganske og aldeles uenig med Dem, Fru Engelstoft. I det, der synes et lunefuldt og hensigtsløst Spil af Tilfældigheder, raader den alstyrende Guds Vilje.«

»Naa, og det var altsaa Guds Vilje med Dem, at De skulde blive Præst?«

»Det tror jeg. Det haaber jeg. Fra jeg gik til Konfirmation, har det været mit eneste Ønske at tjene min himmelske Fader og være med i Kampen for Guds Riges Fremgang.«

Efter en lang Stilhed sagde Fru Engelstoft:

»Guds Rige! Det er jo slet ikke mere til! Menneskene har afskaffet det. Vi har erstattet det med vort eget hjemmelavede borgerlige Samfund. Den, der følger Guds Lov, er nu landflygtig her paa Jorden. Saadan er alting vendt paa Hovedet!«

»Hvad kalder De for Guds Lov, Fru Engelstoft?« spurgte Kapellanen smilende.

Han holdt sin Kasket bag paa Ryggen og stod og vuggede sig kampivrig og sejrstryg paa Hælene.

Hun vendte sig halvt om og maalte ham med Øjnene.

»Hvad jeg kalder for Guds Lov? — Der staar en Lov skrevet i vore Hjerter, Hr. Pastor! Vidste De ikke det?«

»Jo, jeg har hørt om det. Men jeg tror, at den Lov i de fleste Tilfælde er lige saa vanskelig at tyde som det nye Udkast til en Veksellov, som jeg forleden læste om i en Avis. Der stod, at det var saa indviklet, at ingen kunde blive klog paa det uden at miste Forstanden. Jeg vil aabent tilstaa, at den »indre Stemme«, som Vantroen altid hæver saa højt i Kurs, den har jeg ingen Fidus til. Man kan jo dog aldrig med Sikkerhed vide, hvorfra den kommer, om det maaske ikke er vor Egenkærlighed, vor Forfængelighed, vor Begærlighed, der — fromt maskeret — spiller os et Puds. Samvittighedens Røst er desuden saa mangetunget. Stiftsprovst Magensen har netop nylig i sit herlige Skrift om Nadveren gjort opmærksom paa, hvor forskelligt Samvittigheden taler til os, hvor underfundigt den kan føje sig efter vore Ønsker, hvor smidigt den forstaar at afpasse sit Væsen efter vort Befindende, ja efter Vejret og Torvepriserne. Den siger os noget helt andet og er navnlig ikke nær saa paatrængende, naar Solen skinner og vi har Penge paa Lommen, som naar Himlen er graa og trist og

der er Smalhans eller Sygdom i Huset. Stiftsprovst Magensen siger et Sted lige ud, at i Bibelens Fortælling om Syndefaldet opfatter han Slangen med den tvedelte Tunge som Samvittighedens falske Gudsrøst, som gennem Tiderne har daaret Menneskene og forledt dem til saa meget Frafald og saa mange Forbrydelser.«

Fru Engelstoft var gaaet bort fra Vinduet. Hun havde paa sin Vej gennem Stuen taget et lille strikket Sjal, der hang over en Stoleryg, og med en lille Kuldegysning lagt det om Skuldrene. Nu stod hun henne ved sit Arbejdsbord og bladede i nogle Regnskaber. Over Papirets Rand skottede hun hen til ham med et usikkert, et næsten ondt Blik.

»Hvor søger da De Guds Lov?« spurgte hun.

»I hans Ord. I hans klare, aabenbarede Ord, som aldrig er tvetydigt, aldrig levner Plads for Misforstaaelse eller Juristeri. Der staar hans Bud prentet med en Tydelighed, saa selv et Barn begriber dem. Du skal ikke stjæle, du skal ikke ihjelslaa, du skal ikke begære, hvad din Næstes er. Og det er dog de samme Bud, som danner Grundlaget ogsaa for den borgerlige Samfundsorden i alle kristnede Stater. Man kan da ikke uden en stærk Fordrejelse af Sandheden sige, at den guddommelige Lov ikke længer eksisterer eller respekteres. Det er naturligvis langt fra min Mening, at Kampen med Kaos skulde være udkæmpet. Desværre — nej. Saadan er det ikke!

Guds Ordensrige er endnu kun i sin Vorden her paa Jorden. Men for hver Dag, der gaar, sejrer Lyset over Mørket. Naar man — ja, undskyld, at jeg siger det saa lige ud, Fru Engelstoft — men naar man, som De, har stillet sig udenfor den kæmpende Kirke og de Troendes Samfund, saa mangler man en væsenlig Betingelse for at kunne dømme retfærdigt om Sejr og Nederlag.«

Fru Engelstoft havde under denne lange Tale gaaet et Par Gange frem og tilbage i Stuen med sine smaa, hurtige og lette Skridt. Hun havde nu viklet Armene helt ind i Sjalet og holdt dem korsvis under Brystet. Dødskulden fra før gennemisnede hende. Den var stegen hende op til Hjertet og fik hele Legemet til at ryste som i Feber.

Nu standsede hun midt paa Gulvet, kastede Hovedet tilbage og sagde næsten skrigende:

»Men ser De da ikke, Mand, hvordan Guds Bud forhaanes, og det i selve Kirken og af Kirkens egne Mænd! Hvor kan De tage alle de lurvede Fraser i Deres Mund! Du skal ikke ihjelslaa. Nej, men naar Verden, naar Pengemagten eller Kongerne vil Krig, nedbeder Præsterne gladelig Velsignelse over alle Mordvaabnene! Du skal ikke sværge, staar der; din Tale skal være Ja Ja, Nej Nej. Men maa jeg spørge, kan ikke enhver af os naarsomhelst t v i n g e s til at tage den Højestes Navn forfængeligt. Staar der ikke ogsaa skrevet, at du ikke maa begære din Næ-

stes Hus, og at den, der tager en fraskilt Mand tilægte, er at regne for en Horkvinde? Staar der ikke det? Jo! Men hvad gør Præsterne? Staar de ikke foran Alteret og helliger i Faderens, Sønnens og den Helligaands Navn den første den bedste uanstændige Forbindelse? Ovenikøbet for Betaling! For smudsig Vindings Skyld! — Nej, der er ingen Gud! En Djævel regerer Verden, og den, som stjæler, lyver og dræber mest samvittighedsløst, mætter han med sin Velsignelse.«

Kapellanen tav stille — forfærdet over den Afgrund af utæmmet Lidenskab, hun her havde ladet ham stirre ned i, og hvorfra hendes Ord var bleven slynget ud som glødende Stene af et Krater. Han kunde ikke faa sig til at svare noget. Fru Engelstofts Sindstilstand var aabenbart idag saadan, at det vilde være frugtesløst at fortsætte Samtalen. Desuden var han bleven noget optaget af Frøken Esthers Forhold. Den unge Pige havde efter sin Sædvane valgt sig en halvskjult Plads i en Lænestol ved Siden af Kakkelovnen og i Nærheden af Udgangsdøren. Her havde hun siddet ganske stille og hørt efter. Men under dette Moderens sidste, ubeherskede Udbrud havde hun rejst sig. Bleg af Angst og Skamfuldhed havde hun listet sig ud af Stuen.

Stakkels Barn! — tænkte han — Hun har det ikke godt her!

Lidt efter tog han selv mismodig bort. Fru Engels-

toft stod igen ved Vinduet og gav ham ikke Haanden. Det var akkurat, at hun besvarede hans Farvel.

Men næppe var hun bleven alene, før hun brød sammen. Kvinden i hende fordrede tilsidst sin Ret. Hun slæbte sig hen til Stolen ved sit Arbejdsbord og sank mat og viljeløs ned i den. Stille klagende sad hun der med Hænderne for Ansigtet, mens Skumringen voksede ud af Stuens Kroge. Det var af disse Øjeblikke, da hun med sin sidste Modstandskraft maatte bønfalde sig selv, at hun ikke skulde give efter for Fristelsen til at gøre en hastig Ende paa det hele. Livet havde længe nok været hende en næsten uudholdelig Pine. Kun for Esthers Skyld havde hun taalt de sidste Aars Skam og Ydmygelser. Alene dette hjælpeløse Barn havde holdt hende tilbage i en Verden og et Menneskesamfund, som Dag for Dag fyldte hende med større Væmmelse. —

Udenfor paa Gangen stod gamle Jomfru Andersen, der havde en Besked at give hende. Men hun turde ikke gaa derind. Hun havde mødt Frøken Esther, da hun grædefærdig skyndte sig ind i sit Kammer; og siden havde hun set Kapellanen gaa bort med modfalden Mine. Hun stod nu med Øret paa Døren og hørte derindefra sin Frues kvalte Hulken.

V.

Da Vægteren paa Sofiehøj i den mørke Regnnat havde gjort sin tredje Rundgang omkring de store Ladebygninger, forbi Staldene og de lange, aabne Materialskur og naaede tilbage til Slottet, steg han med sine sædvanlige mange Brummelyde og Besværgelser ned i Kælderen under Økonomifløjen for at spise sin Nattemad og drikke noget kogt Øl, der var sat frem til ham i Borgestuen.

Naar han sad dernede ved det lange Bord i det store, skumle Rum med Lygten foran sig paa Skiven, slog han i Almindelighed en lille Passiar af med Køkkenpigerne, der laa i Kammeret bag ved, og hvoraf en og anden gerne vækkedes af Skæret fra hans Lygte eller Trampet af hans tunge Træskostøvler. For Luftens Skyld stod Døren mellem de to Rum altid aaben om Natten, og Søren Vægter var jo en gammel Fyr, som man ikke behøvede at undse sig for. Han var desuden trods al sin Knurren og Banden en Pudsenmager, hvem Gaardens Piger holdt af at have Løjer med, og disse natlige Underholdninger havde med Aarene vundet Hævd, skønt det

slet ikke var Elskværdigheder, man udvekslede gennem Døren.

Begyndelsen blev som oftest gjort inde fra Sengene med et Spørgsmaal om Vejret, en lang Gaben eller en søvndrukken Forbandelse over »det Satans Mudder, han holdt«. Og Søren, hvis Vittighed bestod i at sige Ting, som ingen anden turde tage i sin Mund overfor Fruentimmer, haandterede ufravigelig enhver nok saa uskyldig Bemærkning paa en saadan Maade, at den fik en uanstændig Betydning. Der blev da en Fnisen og Grinen derinde under de tykke Ulddyner, og flere og flere af Pigerne vaagnede og tog Del i Spasen.

Men da Søren denne Nat kom ned fra Regnen, hørte han allerede ude paa Gangen, at alle Pigerne var vaagne. Det var ogsaa knap nok, at de mærkede det, da han trampede ind, saadan gik Knevren paa dem, og ingen svarede paa hans Godaften. Han lod sig ikke mærke med sin Fortrydelse men satte sig tavs ned og gav sig ilav med sit Maaltid. Sindigt skar han med sin rustne Foldekniv Strimmel paa Strimmel af den tommetykke Mellemmad og proppede dem ved et Tryk af Tommelfingren godt ned i den højre Kæbepose.

Da han en Tid havde ventet paa, at man skulde tage Notits af ham, sagde han med brysk Stemme:

»Hvad er det for Kissejav, I holder derinde, Tøser? I har vel it' Karlfolk hos jer?«

»Du kan jo komme ind og kigge efter,« sagde saa en.

»Naa—haa! Det er dig, Lotte, min søde Snut. Du trænger kanske. Ja, bi et Korn, saa skal jeg stravs være der.«

»Veed du noget om, Søren, hvorfor Herredsfogden var oppe hos Tudsen idag?« spurgte nu en anden.

»Det er noget, Smaapiger it' skal rage sig ind i. Det har I it' godt af. Sid I paa jeres eget, bette Børn. Der er Plads nok!«

»Jens Kusk siger, at der skal være Forhør,« lød det ængstelig fra en tredje.

»Se Godavten, bette Ellen! Snakker du om Jens Kusk. Ja, det er en Karl, der har sine Sager i Orden. Spørg bare Sine, om det it' er sandt, hvad A siger.«

Der blev en skrækkelig Grinen derinde under Dynerne. Men en af Pigerne rejste sig overende med en Kraft, saa Sengen knagede, og spurgte fornærmet:

»Hvad mener du med det, Søren?«

»Hvad A mener? Ja, vidste A det bare, hvor hun er bleven saa trind, som han sagde, Degnen i Vadum, han skulde sige Amen.«

Saadan blev de ved en Stund, indtil en sagde med myndigt Mæle:

»Lad os nu være fri for mere af det Vaasesludder. Nu har vi hørt nok paa Sørens Vrøvl. Pas du din Mell'mad, og lad vos anner faa Fred til at sove.«

»Se se! Er du der, Maren Gimmerlam? Det er

svært med dig, som du har faaet Læret smurt. Naar saae du sidst bette Per Kniv i Himmerig?«

Men Pigerne var nu bleven trætte. En efter en vendte de sig om paa Siden og klappede Dynen tilrette for at sove.

»Godnat, min Skat!« sagde en.

»Katten være med dig, Søren!« sagde en anden.

»Kys mig her, Gamle!« sagde en tredje.

Søren brummede med Kæbeposen udspilet af en ny, forsvarlig Luns.

»Ja ja, nu skal A stravs kom' og gøre Besked. — Hvad er'et, du si'er, min Lottesnut?«

Men der var ikke længer nogen, der svarede ham. Snart lød en flerstemmig Snorken derindefra tilligemed en sørgmodig Fløjtelyd af en forstoppet Næse.

Søren foldede lidt efter sin Kniv sammen, tørrede sig med Haandbagen over sin fedtede Mund, drak endnu en god Slurk af Ølkrukken, ræbede derefter et Par Gange med dybt Velbehag og rejste sig endelig.

Udenfor var Regnen hørt op; men Himlen var endnu overtrukken. Søren saae op paa Vejrfløjet over den høje Ladebygning. Han spaaede godt Vejr efter Solopgang. Saa hægtede han Lygten i sit Bælte og begyndte paany sin ensomme Nattevandring.

Da standsede han igen med et Ryk. Han saae, at der var kommen Lys i et Par Førstesalsvinduer i den Ende af Slottet, hvor Gæsteværelserne laa, og

hvor Fru Engelstoft og Datteren nu havde deres private Opholdsrum og deres Sovekamre.

»Nu spøger hun!« sagde han højt til sig selv og kom formelig til at ryste.

Hver Nat siden Godsejerens Død havde han set de samme Vinduer oplyste, undertiden blot nogle faa Minutter, til andre Tider flere Timer i Træk. Søren var ikke overtroisk. Han vidste godt, at der ikke længer var hverken Spøgelser eller Hekse eller andet Utyske til. Men han var en gudfrygtig Mand, der troede paa sin Bibel. Og han havde heri læst om onde og ryggesløse Kvinder, hvem den Slemme besøgte om Natten, og som lod sig betale af ham med Magt og Rigdom.

Det gav et nyt Jok igennem ham, da han saae en Skygge glide over Gardinet for det ene Vindu. Han blev ligefrem helt uhyggelig tilmode. Men saa sagde han til sig selv, at han jo gik her i sit lovlige Embede og intet havde at frygte. — —

De to oplyste Vinduer hørte til et større Kabinet, som laa foran Fru Engelstofts Soveværelse; og det var hendes egen Skygge, Søren havde set paa Gardinet. Til hendes øvrige Hjemsøgelser var med Aarene ogsaa kommen Søvnløshedens Plager. Hun sov sjelden mere end et Par Timer ad Gangen. Saa vækkedes hun af sine Drømme og maatte staa op og gaa lidt omkring eller sætte sig til at arbejde med sine Regnskaber for at bringe Nerverne i Ro

og døve Tankerne. Men denne Nat havde hun slet ikke kunnet falde i Søvn, og nu gik hun her halvpaaklædt, med lydløse Skridt, frem og tilbage paa Gulvet i en rød Klædes Slobrok og med det korte men svære, graablonde Haar hængende løst ud over Skuldrene. Time efter Time havde hun ligget vaagen og kastet sig, indtil Sengen var bleven som en gloende Ovn.

Hun havde nu ogsaa besluttet, at det skulde have en Ende med de Præstebesøg her paa Sofiehøj. Og det ikke alene for Esthers Skyld. Det ungdommelige Frisprog, Kapellanen efterhaanden havde tilladt sig — enten det nu var af Naivitet eller Frækhed — vilde hun ikke længer finde sig i. Det var gaaet op for hende idag, hvad for en farlig Person han var i al sin Latterlighed. Han havde en Evne til at belægge sine Ord, saa de trods deres Enfoldighed forvirrede og gjorde En usikker. Og fremfor noget Øjeblik i sit Liv havde hun nu al sin Koldblodighed behov. Ikke en Fiber i hendes Hjerte maatte dirre nu, da hele Hundekoblet stod med Tungerne ud af Halsen parat til at sønderslide hende og hendes Barn.

Hun gik et Øjeblik ind i Sovekammeret og kom tilbage med sit Nøgleknippe. Flyttede saa Lampen fra Divanbordet hen paa et Schatol, der stod mellem Vinduerne, og aabnede Klappen for dets Skrivepult. Det var et alterstort Rokokomøbel, der ligesom Væ-

relsets øvrige Bohave var kostbart indlagt med Sølv og Perlemoder, et Pragtstykke, som Realskolebestyrer Brandts Fingre specielt havde kløet efter. Han havde i hvert Fald udtrykkeligt faaet det nævnt i Gavebrevet sammen med en Del andre af Gaardens værdifulde Møbler og de øvrige Kostbarheder, som havde været udset til at smykke den tilkommende Direktørlejlighed her paa Slottet.

Hun satte sig ved Pulten og udtog fra en af de mange Smaaskuffer ovenover en Samling Papirer i et korngult Omslag. Det var netop Niels' Testamente. Med Haanden under Hovedet gav hun sig til at blade i det, læste lidt hist og her, skønt hun forlængst kunde dets Hundredeogfjorten Paragrafer udenad. Naar hendes Sind var uroligt, tyede hun bestandig til dette Dokument som til en Trøstebog. I dets Skamløshed søgte hun sin Retfærdiggørelse. Med dette Lumpenhedens Vidnesbyrd for Øje styrkedes hun i sin Forvisning om at have handlet efter Love, der var helligere end Samfundets. Derfor havde hun heller ikke kunnet faa sig til at tilintetgøre det. Skønt hun godt forstod, hvor farligt det kunde blive for hende, at det endnu eksisterede, vilde hun ikke skille sig ved det. Det var jo dog det Bevis, som i sidste Instans skulde fælde hendes Fjender. Hun vilde gemme det indtil sin Død, for at i hvert Fald en Efterverden kunde dømme dem imellem.

Dørene rundt omkring hende var forsvarligt laa-

sede og lukkede. Kun til hendes Sovekammer stod Døren aaben, og herfra var der igen aabent ind til Esthers Værelse ved Siden af. Hun vidste ikke af, at Datteren var vaagen, endnu mindre, at hun sad oprejst i Sengen med forgrædte Øjne. Allermindst anede hun, at disse Øjne kunde iagttage hende i det store Pillespejl, der hang inde i hendes eget Soveværelse i Nærheden af Døren.

Esther var bleven holdt vaagen dels af sine egne Tanker dels af Angst og Bekymring for Moderen, hvem hun trods alt hang ved og elskede med Instinktets Lydighed. Hun havde hørt hende tage et Sovepulver om Aftenen, inden hun lagde sig, og dog havde hun ikke sovet. Stakkels Mor! Det gjorde hende saa bitterligt ondt for hende, at hun altid skulde have det saa strengt. Men ogsaa hendes eget Sind var uroligt og højtideligt bespændt. Alt, hvad Kapellanen havde sagt til hende ude i Haven, blev ved at forfølge hende. Hun syntes, det var underligt, at Moderen var bleven saa vred paa ham. Hun havde ganske vist ikke forstaaet alt, hvad han havde talt om; men naar hun lukkede Øjnene, havde hans Stemme lydt for hende som en Orgeltone. Ude i Haven havde han pludselig spurgt hende, om hun ikke var vant til at læse Aftenbøn. Hun havde følt, at hun var bleven rød; og for ikke at sige noget, der ikke var sandt, havde hun ingenting svaret. Da havde han lært hende et lille Vers og sagt, at det

skulde hun sige oprigtigt hver Morgen og Aften; og det var især dette Vers, som blev ved at lyde i hendes Øre saadan som en Melodi, man har hørt og ikke kan blive kvit:

Kære Herre Jesus i det Høje
tag i din Frelserhaand min Sjæl,
Løft mig til — —

Hun brød af. Hun havde i Spejlet set Moderen pludselig fare sammen. Det gik op for hende, at hun i Selvforglemmelse havde sagt nogle Ord højt. Stille krøb hun ned under Tæppet, og da Moderen et Øjeblik efter viste sig i Døren og spurgte, om hun sov, svarede hun ikke. — —

Under alt dette havde Søren Vægter paany fuldført en Rundgang omkring de store Ladebygninger, forbi Staldene og de lange, aabne Materialskure. Han stod nu igen udfor Slottet og skævede op til de to oplyste Vinduer i den vestre Fløj. — Øf! Med en Grynten gik han videre. Omme bagved Mejeriet satte han sig paa Bommen af en gammel Hestegang, stoppede en lille Træpibe, tændte den inde i sin Skindhue og gav sig til at gruble.

Han kunde fra denne Plads overskue hele den vidtløftige Bygningslabyrint lige ned til Ishuset og Smedjen og opfange enhver Lyd lige til Museungernes Piben inde i Halmstakkene. Og d e r laa nu det

gamle Slot foran ham, ragende op mod den mørke Himmel med sit lille tykke Taarn og spidse Spir.

I snart fyrretyve Aar havde han siddet her og vogtet sin Helligdom, og hver Nat i denne Sorgens og Ulykkens Tid gennemlevede han paany i Tankerne det Liv, hvortil han i disse mange Aar havde været det stumme Vidne. Han kunde huske saa langt tilbage som til den gamle Gehejmeraad, der altid sagde »din Æsel« til sine Tjenere og spyttede dem i Ansigtet, naar han var rigtig galhovedet. Det var glade Dage dengang og lystige Nætter med Dans og fremmede Musikanter og Begfakler rundt om Slotsgraven og Parken saa fuld af kulørte Lys som et Paradis. Han huskede ogsaa livagtig den Dag, da Kongen Han-selv kom dertil med alle sine Generaler og kastede en Guldskilling i hans Hat, da han kørte bort gennem Porten. Men helst tænkte han dog paa den Dag, den stolteste i hans Liv, da Gehejmeraaden gav ham Naade paa Gaarden. »Søren,« sa' han. »Fra idag har din Æsel Naade paa Gaarden. Du har været mig en tro Tjener, og du skal blive her paa Sofiehøj til din Dødsdag.«

Hvilket Liv var vel nu beskaaret ham og dem allesammen under denne Djævelkvindes Regimente? Skulde det mon gaa i Opfyldelse, hvad Hellig-Ane forleden havde forudsagt, at Helvedes Ild og Svovl og Arsenik skulde komme over Slottet og lægge det øde? Kanske havde det været bedst for En, om man

laa vel forvaret i sin Ligskjorte. Aldrig skulde han glemme den Aften forgangen, da den unge Godsejer døde. Han havde netop siddet her og taget et Par Drag af Piben. Saa blev der med eet saadan en underlig Støj inde paa Slottet, og da han var kommen derhen, kom Skriveren løbende over Gaarden med bart Hoved og fortalte, at Godsejeren var død. Aa Jesus, som han blev! Han vilde lægge sin Hals i Strikke paa, at det var den lede Djævelshore, der havde givet ham noget ind. Maatte Guds Straf ramme hende! Herredsfogden, det Narrefjot, fik hende sgu aldrig til at bekende. —

Fru Engelstoft sad den næste Formiddag ved Frokostbordet sammen med Esther, da Kapellanen blev meldt. Hun skottede over til Datteren; og da hun saae, hvor febrilsk denne pludselig gav sig til at smøre et Stykke Brød, besluttede hun sig til at handle. Hun gav Ordre til at vise den Fremmede ind i Havestuen, og for at sikre sig imod, at de unge senere mødtes i Parken, sagde hun til Esther, da de rejste sig fra Maaltidet, at hun skulde gaa op paa sit Værelse og se at blive færdig med de Ordresedler til Forvalteren paa Agersøgaard, som hun havde givet hende at afskrive for at beskæftige hende lidt fornuftigt.

Trods Sammenstødet den foregaaende Dag hilste Kapellanen hende med sin vante Frimodighed. Han

stod henne ved det ene Vindu men snurrede sig rundt paa Hælen, saasnart han hørte hende komme, og gjorde sit kejtede Buk.

»Goddag, Frue! Ja, her har De mig igen! Jeg er ligesom den berømte Tyrolerferdinand, der ogsaa gik rundt og sang i Gaardene. Jeg synger helst paa Morgenkvisten.«

»Hvormed kan jeg tjene Dem?« spurgte hun koldt og uden at bede ham tage Plads.

Kapellanen stirrede maabende paa hende.

»Tjene mig —?«

Først nu mærkede han Forandringen i hendes Væsen og blev forlegen. Han stod nogen Tid og saae ned for sig med en Mine, der afvæbnede hende. Hun fandt ham i dette Øjeblik næsten smuk. Men nu løftede han Hovedet, slog med en hastig Bevægelse af Haanden de lange Haartjavser bort fra Panden og sagde:

»Jo. Vil De give mig Lov til at gøre Dem et Spørgsmaal, Fru Engelstoft?«

»Værsgod.«

»Da jeg for lidt siden kom gaaende ned over Bakkerne og saae Sofiehøj ligge for mig med alle sine Stalde og Lader og jeg veed ikke, hvad det altsammen er — en hel lille By i Grunden — saa kom jeg til at tænke paa, hvad jeg har ladet mig fortælle, at De ikke engang synes, her er Bygninger nok. Folk siger, at De omgaaes med Planer om at bygge

et helt nyt Mejeri og drive det efter et nyt Princip, som De allerede har indført paa Agersøgaard. Er det rigtigt?«

»Omtrent ja.«

»Og bare for at indvinde 1 — een — Procent mere Smørudbytte, siger Folk. Er det ogsaa rigtigt?«

»Det er i hvert Fald ikke helt forkert.«

»Ja, jeg kender jo Deres beundringsværdige Energi, Fru Engelstoft. Men maa jeg altsaa have Lov til at gøre Dem et eneste Spørgsmaal? Naar De nu har aftvunget Jorden ogsaa d e n Procent og maaske er bleven den rigeste Herregaardsfrue mellem Skagen og Kongeaaen — vil De saa føle Dem blot den allermindste Smule mere lykkelig?«

»Aa, maa jeg være fri for Deres Seminaristvisdom,« udbrød hun heftigt og vendte ham Ryggen. »Dersom det er for at fortsætte Samtalen fra igaar, at De er kommen, saa skulde De helst være bleven borte.«

Kapellanen stod med Hænderne paa Ryggen og vuggede sig en lille Tid tavs paa Hælene.

»De glemmer, Fru Engelstoft, at De udtrykkeligt har bedt mig om at tale frit og aabent til Dem. De har sagt, at De vilde sætte Pris paa, at jeg ikke stak noget under Stolen.«

»Men jeg har engang for alle frabedt mig Deres Prækener. Hvor kan De dog være saa naiv at tro, at De med Deres Smule Livserfaring kan lære mig noget? Deres Moraliseren er jo bare udenadlærte Ord.

Og jeg har endda hørt dem de hundrede Gange før. Sanker ikke i Lade! Eders Liggendefæ skal være i Himlen. De hører, jeg kender Lektien!«

»Jeg hører, at De spotter, Fru Engelstoft. Men for Spot mangler jeg al Modtagelighed. Det er ganske som at slaa Vand paa en Gaas. Men nu maa jeg have Lov til at sige, at jeg tror ikke, jeg er hovmodig. Ingen veed bedre end jeg selv, at jeg har uendelig meget at lære af Livet. Men her er netop noget, jeg ikke forstaar, og derfor spørger jeg. Naar jeg betænker dette Livs Korthed, begriber jeg ikke, at nogen kan føle Tilfredsstillelse ved at slaa sine Rødder saa dybt i det jordiske. Det er jo, som om Sommerfuglen vilde bygge Rede og samle sig Vinterforraad, endda den kun lever en eneste Dag.«

»De glemmer som sædvanlig det væsenligste.«

»Og hvad er det?«

»At vort Liv fortsættes i vore Børn.«

»Ja — undskyld! — men er det stort andet end en smuk Talemaade?«

»En Talemaade!«

Fru Engelstoft vendte sig henne i den anden Ende af Stuen og stirrede paa ham med opspærrede Øjne.

»Ja, gaar det dog ikke ofte saadan, at naar Børnene vokser til og bliver aandsmodne og selvstændige, saa viser det sig, at de Goder — aandelige eller materielle — som Forældrene med saa megen Omsorg har samlet til dem, slet ingen Værdi har for dem,

ja maaske vender de sig fra dem med Ringeagt. Jeg vil sige Dem, Fru Engelstoft — De holdt Dem før op over min Ungdom og Mangel paa Oplevelser — men paa dette Punkt i hvert Fald taler jeg af Erfaring. Jeg har fortalt Dem, hvad for Planer mine Forældre havde med mig. Det var deres Haab, at de ved deres Arbejde og Sparsommelighed skulde kunne sikre mig en saadan højtagtet Stilling i Samfundet, som min Fader engang selv havde attraaet. Og saa kom alle mine egne Ønsker og Forhaabninger til at gaa i en ganske anden Retning, og jeg maatte gøre mine kære Forældre den Sorg at vise alle deres bekymringsfulde Planer for min Velfærd tilbage. Men en saadan, virkelig tragisk, Skæbne udsætter enhver sig for, der søger Livsmaalet udenfor det evige og uomskiftelige.«

Fru Engelstoft havde underligt stille ladet sig glide ned i en Lænestol. Hun sad der halvt bortvendt, med Haanden under Hagen, og gjorde Forsøg paa at smile. Men hun var bleven meget bleg. Og det var et paa eengang sky og ondt Øjekast, hun sendte Kapellanen, da han sluttede.

Der fulgte en længere Tavshed.

»Hvordan er det?« spurgte hun saa. »Tænkte De ikke engang paa at blive Missionær? Ovre i Asien, ikke sandt? Det er Skade, det ikke blev til noget. De egner Dem vist til den Gerning. — Hvorfor opgav De det i Grunden?«

»Tvungen af Omstændighederne, Fru Engelstoft.«

»Ja — nu husker jeg det. Der manglede Penge, ikke sandt? Det Missionsselskab, som skulde udsende Dem, havde ikke faaet tilstrækkeligt mange Bidrag. Var det ikke saadan?«

»Jo.«

»Ja, der ser De! Og alligevel taler De saa foragteligt om Penge. Selv Vorherre kan jo ikke undvære dem. De stakkels Kinesere maa nu vente paa deres Omvendelse, fordi der ikke er nok i Kassen.«

Kapellanen rystede paa Hovedet.

»Nu spotter De igen! Men det er, fordi De tager altfor udvendigt paa den Slags Ting. Vi Kristne — i dette Tilfælde altsaa Missionsselskabet og jeg selv — har naturligvis set saadan paa det, at Gud havde andre Planer med os. For mit Vedkommende vilde han altsaa, at jeg skulde blive her og forkynde hans Ord for mine egne Landsmænd. Og jeg kan jo heller ikke sige andet, end at Gud har lagt sin naadige Velsignelse i min Gerning.«

»Det lyder jo meget smukt. Og De er vel ogsaa nu glad for, at De fik Lov til at blive hjemme. Det er jo i hvert Fald bekvemmere at missionere her. Men naar De dog troede — og det maa De jo dengang have troet — at det var Deres Kald som det var Deres Lyst at blive en af Østens Apostle, saa forstaar jeg alligevel ikke, at De ikke kunde faa f. Eks. Deres Forældre til at forstrække Dem med

de Penge, der manglede. Hvormeget kan det vel have været?«

»Fire Tusinde!«

»Ja, det er mange Penge! . . . Mange Penge!« gentog hun tankefuldt. »Men Deres Forældre er jo velstaaende Folk, ikke sandt?«

»Mine Forældre havde hellere givet det tidobbelte for at holde mig tilbage. Klimaet er jo ikke sundt derovre. Det skal være denne Sumpfeber, som Missionærerne dør af. Og Forholdene er nok i det hele lidt vanskelige for Evropæere.«

»Naa, saadan noget overdrives vist altid.«

»Det er ogsaa min Tro. Og dersom Vorherre havde kaldt mig —.«

»Han kan maaske gøre det endnu.«

»Ja, saa er jeg ogsaa rede. Jeg har lagt mit Liv i hans Haand.«

Fru Engelstoft sad og legede med en Kvast, der hang ned fra Lænestolens Armpølle. Saa rejste hun sig pludselig og gik hen til Vinduet, som om hun flygtede for noget.

»Hvorledes befinder Frøken Esther sig?« spurgte Kapellanen nu.

Hun lod, som om hun overhørte det. Og lidt efter vendte hun sig om og sagde:

»Ja, nu maa De undskylde mig, Hr. Pastor. Min Tid idag er knap.«

Hun gav ham Haanden uden at se paa ham. Endnu

før han var kommen rigtig ud af Døren, havde hun taget Plads ved sit Arbejdsbord. Men saasnart han var vel borte, ringede hun og lod Jomfru Andersen kalde. Hun underrettede den gamle Husbestyrerinde om, at Pastor Bjerring ikke oftere vilde blive modtaget, og gav hende Ordre til at meddele ham dette uden nærmere Forklaring, naar han næste Gang indfandt sig.

Imidlertid gik Kapellanen ud i Haven og søgte efter Esther. Han havde faaet stor Deltagelse for den frygtsomme unge Pige og beklagede hende paa Grund af den tvungne Afsondrethed, hvori hun maatte leve. Han havde paa det sidste ogsaa faaet stort Haab for hendes Sjæls Frelse. Han vidste godt, at hun endnu var en stakkels Hedning, en lille fortroldet Vild. Men i det hemmelige Fantasteri, han havde afluret hende, i hendes barnlige Samleven og Afguderi med Blomster og Fugle og Parkens Træer, saae han et Udslag af en vildledt religiøs Længsel, en slumrende Gudstrang, der — engang vakt — vilde storme Himlens Porte.

VI.

En Ugestid efter kom Stævningsmændene til Sofiehøj og tilsagde Fru Engelstoft til at møde til Forhør Tredjedagen efter Kl. $10^1/_2$ Formiddag paa Raadhuset i Købstaden. Herredsfogden havde saa længe som muligt vægret sig ved at tage Sagen op til kriminel Behandling; men hendes Anklagere, og da navnlig Sagfører Sandberg og Realskolebestyreren, havde til Gengæld været des virksommere. Egnens Blade havde været fulde af mistænkeliggørende Artikler og forlangte tilsidst i Folkets Navn en Undersøgelse.

I Virkeligheden var der dog ikke mange, som for Alvor troede paa hendes Skyld. Det syntes de fleste altfor utænkeligt, at en Dame af Fru Engelstofts Stand og Værdighed skulde kunne begaa en gemen Kæltringestreg. Naar man ikke desmindre gjorde sit til at udbrede Mistanken og støtte Kravet om en Undersøgelse, var det alene paa Grund af den almenmenneskelige Glæde ved at se Næsten blive pint og brændemærket. For alle de mange, hvem Fru Engelstoft havde krænket med sin Ringeagt og Kulde,

var der noget usigeligt velgørende ved at tænke sig hende staaende foran Politiskranken og være nødt til at svare paa alting ligesom en almindelig Stodder. Det kriblede dem saa sødt i Hjertet endelig engang at kunne ydmyge hende tilgavns.

Da Tredjedagen kom, holdt den gammeldags og noget klodsede Wienervogn, der fra Fortiden kaldtes »Fruens egen Vogn«, paa Slaget ti nedenfor Trappen i den indre Slotsgaard. Bag alle Kælderruderne og bag Godsskriverkontorets Vinduer i Sidefløjen saaes grinende Ansigter med fladtrykte Næser og fordrejede Øjne, der ventede paa at faa et Glimt af »Tudsen« at se, naar hun steg tilvogns.

De kom ikke til at vente længe. Vognen havde ikke holdt mere end et Minut, før Fru Engelstoft viste sig paa det øverste Trappetrin. Men til almindelig Skuffelse var hun tæt tilsløret. De mange nyfigne Blikke blev narrede af det lange, sorte Enkeflor. Hurtigt steg hun ned til Vognen fulgt af Husholdersken og Kammerjomfruen, der bar hendes Køretæppe, mens den tykke Jens Kusk paa Bukken gjorde sin forskriftsmæssige Honnør med Pisken.

Oppe i Kabinettet paa første Sal, skjult bag Gardinet, stod Esther og stirrede efter Vognen med angstfulde Øjne. Hun var igen denne Nat bleven holdt vaagen af Moderens Uro, havde hørt hende Gang efter Gang tænde Lyset og staa op og havde ogsaa

paany set hende i Spejlet, naar hun sad her ved Schatollet og læste.

Da Vognen var kørt, kom den gamle Jomfru Andersen ind for at se til Kakkelovnen, og nu kunde hun ikke længer tie. Skønt Moderen havde forbudt hende at underholde sig med Tyendet, gik hun lige bus paa den gamle Pige og spurgte, hvad der var paa Færde.

»Paa Færde? Hvad mener Frøkenen?«

»Hvorfor er I allesammen saa underlige idag? Og hvorfor tog Mor bort? Hun vilde ikke sige mig det. Skulde hun til Byen?«

»Ja, det tror jeg da. Fruen har vel Forretninger derinde.«

»Men hvad skulde Mor hos Politiet? — Ja, jeg veed det godt. Jeg hørte imorges, at Anna og Maren-Sofie stod og hviskede om det ude paa Gangen. Er der nogen, der har stjaalet?«

»At Frøkenen ogsaa vil bryde sig om, hvad saadan et Par tossede Piger staar og pjatter om.«

»Der er noget, De ikke vil sige mig, Jomfru Andersen. Hvad er det?«

Den Gamle havde lagt sig paa Knæ foran Kakkelovnen og proppede den fuld af Brændestykker. Hun maatte kæmpe en lille Tid med Lysten til at sladre af Skole. Gang efter Gang sank hun Ordene, som vilde frem. Og saa kom de tilsidst alligevel.

»Aa, det er nok et Papir af Herrens, der er bleven

henne, si'er de. Og det vil nok Skifteretten gerne have lidt Besked om. Saadan har jeg ladet mig det fortælle. Men j e g kender ingenting.«

»Et Papir? Hvad er det for et Papir?«

»Det skal nok være, hvad man kalder for et Dokument at sige.«

»Er det da saadan et vigtigt Dokument?«

»Ja, det skal nok være lige saa meget værd som hele Sofiehøj, si'er de. Men Folk snakker jo saa meget.«

»Jamen hvad har Mor med det at gøre? Mor kan da ikke vide, hvor det er blevet af?«

»Ja, det er maaske det, at Politiet alligevel mener,« sagde den Gamle men tog sig i det og gav sig ivrig til at puste paa Gløderne, angst for, at hun havde sagt for meget.

Esther spurgte nu heller ikke om mere. Hun satte sig hen i den store, silkebetrukne Rokokosofa, klemte sig ind i dens ene Hjørne og blev sært tankefuld.

Hun sad der endnu og i samme Stilling, blot endnu mere bleg og sammenkrøben, da Jomfru Andersen en halv Time senere kom derind igen med hendes Frokost paa en Bakke.

»Nu maa Frøkenen se at faa noget i Livet. Her er en krabat Bøf, rigtig blodig. Og to Æg.«

»Aa nej, lad mig være fri idag. Jeg har saadan Hovedpine.«

»Nej, spise maa man skam, ellers gaar det galt.

Husk ogsaa paa, hvad Fruen saa tidt har sagt. Fruen vilde rigtignok blive m e g e t vred, om hun fik at høre, at Frøkenen ikke havde spist sin Bøf.«

»Jeg kan ikke, Jomfru Andersen. Det nytter heller ikke noget. Jeg kommer bare til at kaste den op igen ligesom forleden Dag.«

»Men Herregud da, Frøken Esther — hvad skal det dog blive til med Dem?«

Det gamle Tyende var bleven ganske bestyrtet over hendes Udseende. Det havde i det hele skaaret hende i Hjertet at se, hvor forkommen hun var bleven i den senere Tid, siden Kapellanen var jaget paa Porten og hun maatte gaa her saa ensom i det store, tomme Hus. Hun sad nu mest henne ved Vinduerne og drømte, og hvem det var, hun længtes efter, forraadte hun engang, vistnok uden selv at vide det, ved at skrive et Navn i Duggen paa Ruderne. »Jesus« havde der staaet. Alt, hvad hun hidtil havde underholdt sig med i Hemmelighed, syntes hun pludselig at have glemt. Hun gik næsten aldrig mere ned i Haven, og den gamle Dukke, hun havde fundet her og holdt skjult for sin Moder, legede hun heller ikke mere med. Derimod laa hun ofte, endog ved højlys Dag, paa Knæ foran sin Seng og bad. Det Syn havde Jomfru Andersen selv flere Gange kigget sig til gennem Nøglehullet.

Den gamle Pige, der selv engang havde været forelsket i en Præst, forstod hende godt og havde rig-

tig ondt af hende. Derfor nænnede hun heller ikke at fortælle hende, hvad hun netop havde hørt, at Kapellanen nu alligevel rejste over til Kineserne. Han skulde have sagt det forleden fra Prækestolen. Vorherre havde selv sendt ham Rejsepengene, havde han sagt. De var kommen til Missionsselskabet i et Brev uden noget Navn. — Ja, man vidste snart ikke, hvad man skulde tænke, saa meget underligt man hørte i denne Tid. Hun havde ogsaa hørt, at der nu skulde sendes en Adresse rundt i Menigheden for at faa ham til at blive hjemme. Men det nyttede vist ikke noget. Hun havde engang staaet og lyttet udenfor Døren, da Kapellanen var inde hos Fruen. Han sagde da ligeud, at naar han havde sat sig noget i Hovedet, kunde ingen andre end Vorherre selv faa ham fra det. Og det forholdt sig vist rigtigt nok. Men sørgeligt var det at tænke paa, om saadan et rart ungt Menneske skulde blive ædt af de fæle Kinesere.

»Jomfru Andersen,« spurgte Esther henne fra Sofahjørnet. »Hvordan saae det Dokument ud?«

Den gamle Pige, der havde gaaet og ryddet op i Stuen, hvor alt laa lidt hulter til bulter efter Fru Engelstoft, blev hed om Ørerne.

»Hvad for et Dokument?«

»Det, De før talte om. Var det i et gult Stykke Papir?«

»Det kender jeg ikke noget til. Og nu skulde Frøkenen ikke tænke mere paa den Snak.«

Hun kom listende hen til hende og hviskede indsmigrende:

»Skal jeg ikke gaa ind og hente Dukkelise? Saa har Frøkenen Selskab, mens hun spiser, og saa kommer Appetiten nok.«

»De maa ikke gaa fra mig!« raabte Esther og sprang op for at holde paa hende. »De skal blive her. Aa, gaa ikke!«

»Men Frøken Esther dog!«

»Jeg er saa bange, Jomfru Andersen! Jeg tør ikke sidde her alene. Jeg synes, der hele Tiden er nogen, som gaar derinde i Salen.«

»Nu maa lille Frøken Esther ikke være saa forskræmt. Her er saamænd ikke andre heroppe end os. Hvem skulde vel — —.«

Den gamle Pige fik ikke talt ud. Hun saae Esther blive sorteblaa omkring Øjnene og svingle. Dersom hun ikke havde grebet hende i sine Arme, vilde hun være bleven slaaet mod Gulvet. Hun bar hende hen paa Sofaen og løb ind i Sovekammeret ved Siden af efter Vand. Men før hun kom tilbage, havde Esther igen slaaet Øjnene op.

»Sig ikke noget til Mor!« var hendes første, svagt fremstammede Ord. —

Paa Raadhuset inde i Købstaden led Forhøret paa dette Tidspunkt mod sin Slutning. Man var begyndt allerede Klokken ni, og alle de Tilsagte var

bleven afhørte; der var kun Fru Engelstoft tilbage. Bagved Skranken i den højloftede Retssal, hvor et tarveligt Oljetryksbillede af Kongen prydede den ene Endevæg som et stort Frimærke, sad Forhørsdommeren og Skriveren tilligemed de to Retsvidner, der havde Plads henne under et Vindu.

Det var dog ikke Herredsfogden selv men hans Fuldmægtig, der sad paa Dommersædet. Forpint af Tanken om at skulle møde sin Ungdoms Elskede for Skranken og maaske dømme hende til Straf og Vanære havde Herredsfogden i sidste Øjeblik taget Orlov og var over Hals og Hoved rejst til København uden at tænke paa, at han dermed helt udleverede hende til hendes Fjender. Fuldmægtigen var nemlig en af Realskolebestyrerens Klubvenner og en gód Bekendt af Sagfører Sandberg, og det var da ogsaa efter underfundigt Samraad med disse to, at Vidnerne idag var bleven tilsagt og hele Planen for Forhøret lagt.

Alligevel var der endnu ikke kommen det mindste ud af det. Realskolebestyreren havde selv lagt for med en længere Forklaring og under Eds Tilbud erklæret, at han tre Timer før Godsejer Engelstofts Død havde talt indtrængende med ham netop om Testamentet uden at have kunnet spore nogen Tanke hos ham om en fuldstændig eller blot en delvis Ophævelse af det. Dersom han derfor virkelig havde givet sit Minde til dets Tilintetgørelse, maatte det efter Komparentens bestemte Mening have været i

en aandelig Tilstand, i hvilken han ikke var sig den paagældende Handling klart og fuldt bevidst, hvorved den altsaa blev uden retslig Gyldighed.

Bagefter var der bleven afhørt en Række Personer, der paa offenlige Steder havde udtalt sig om Sagen, som om de vidste Besked. Men deres Forklaringer var løbet ud i det bare Vrøvl. Enten fragik de, at de havde sagt noget, eller, hvor Udtalelserne var »vidnefaste«, reddede de sig ved ynkværdige Udflugter. En af Sofiehøjs egne Karle, der en Aften paa Kroen i beruset Tilstand havde fortalt, at han den Nat, Godsejeren døde, havde set Fru Engelstoft snige sig ned i Parken med noget skjult under sin Kaabe, gik ganske fra Snøvsen, da han kom frem for Skranken. Den store, stærke Fyr gav sig til at tude himmelhøjt af Skræk, saa Politibetjenten tilsidst maatte tage ham i Nakken og kaste ham ud.

Farligst for Fru Engelstoft var Sygeplejerskens, Søster Bodils Udsagn. Hun havde rundt om ladet sig forlyde med, at det ikke kunde være rigtigt, hvad Fru Engelstoft havde fortalt, at Testamentet var bleven brændt i Kakkelovnen i selve Dødsværelset. Hun havde nemlig Dagen efter Godsejerens Død, da hun ryddede op i Stuen, fundet Kakkelovnsrummet fuldt af de Vatstumper, som hun havde benyttet til Spiritusindgnidninger paa sin Patient, og da hun ikke dengang kunde ane, hvad Betydning dette kunde faa, havde hun tændt Ild i dem. Til at begynde med

fastholdt hun denne Forklaring ogsaa her i Forhøret; men da Fuldmægtigen gjorde hende opmærksom paa, at hun maatte være belavet paa at bekræfte den med sin Ed, blev hun usikker paa sig selv og endte med at erklære, at hun vistnok huskede forkert.

Nu blev Fru Engelstoft kaldt ind fra Ventestuen udenfor. Idet hun traadte ind, slog hun Sløret op for Ansigtet og syntes fuldkommen rolig. Fuldmægtigen lettede sig uvilkaarlig lidt fra sit Dommersæde og anviste hende med en galant Haandbevægelse Plads paa en Stol, der stod foran Skranken. Han var en lille, blegfed og højskuldret Mand med et Par smaa Sprækker i Stedet for Øjne og et flaut Smil.

Han begyndte med at beklage, at han havde maattet ulejlige hende, og sagde, at hun jo kun mødte her som Vidne og aldeles ikke som Anklaget. Det galdt foreløbig blot om at faa konstateret, hvorvidt Godsejer Engelstofts aandelige og legemlige Tilstand i det Øjeblik, han — som paastaaet — tilintetgjorde sit Testamente, var en saadan, at han var sig den paagældende Handling og dens Følger klart og fuldt bevidst.

Det lød meget elskværdigt og beroligende. Men Fru Engelstoft lod sig ikke overliste og var paa sin Post. Dog forstod hun endnu ikke, at det hele var et Forsøg paa at snigløbe hende, at man i Nødsfald vilde tvinge Sandheden ud af hende ved at kræve

hendes Udsagn bekræftet ved Aflæggelse af Vidneeden.

Med stor Hurtighed og Fynd kastede Fuldmægtigen sig nu ud i Forhøret. Han gjorde hende en forvirrende Mængde Spørgsmaal om den Tilstand, hvori hun havde forefundet Godsejer Engelstoft, om den Samtale, de havde ført, om de Ord, hvormed han havde givet sit Minde til Testamentets Tilintetgørelse, om Maaden, hvorpaa hun havde foretaget Opbrændingen, og hvad han havde sagt bagefter — altsammen i den Hensigt at fange hende i en Modsigelse.

Det lykkedes ham dog ikke. Hun havde forud nøje overlagt, hvad og hvormeget hun uden Risiko kunde sige, og hun lod sig ikke bringe ud af Fatning.

Da alt var bleven ført til Protokols, oplæst og godkendt, bad Fuldmægtigen hende at gaa ud i Ventestuen et Øjeblik, mens han tog Sygeplejersken for igen. Han ømmede sig, da det kom til Stykket, ved at vove det yderste Middel og haabede endnu paa at kunne fælde hende med et Indicie-Bevis.

Han spurgte Søster Bodil:

»I hvilken Tilstand forefandt De Godsejeren, da Fru Engelstoft efter sin Samtale med ham kaldte Dem ind i Sygeværelset?«

»Dødskampen var dengang netop begyndt.«

»Hvorlænge efter indtraf Døden?«

»Jeg tror, der gik henved en halv Snes Minutter.«

»Sagde han noget i den Tid?«

»Nej, — i hvert Fald ikke, saa jeg forstod det.«

»De kendte jo den Afdøde ret nøje efter lang Tids Pleje — ikke sandt?«

»Jo.«

»Havde De noget Indtryk af en særlig ophidset Sindsstemning hos ham, da De blev kaldt ind?«

»Nej.«

»Men dog heller ikke af det modsatte — en rolig og forsonlig?«

»Jeg havde kun Indtrykket af et døende Menneske.«

»Hvorledes forklarer De Dem det pludseligt indtraadte Dødsfald? For det var jo ikke ventet saa tidligt.«

»Jeg tror nok, at Sindsbevægelsen i Anledning af Fru Engelstofts Ankomst og bagefter deres lange Samtale kan have fremskyndet Døden; men iøvrigt var Godsejeren saa svag, at Doktoren flere Gange havde forberedt mig paa en Katastrofe.«

Fuldmægtigen kastede sig utaalmodigt paa Stolen og flyttede idelig paa Næseklemmeren med sine laskede Hænder. Han kunde ikke faa det Menneske til at sige noget af det, han ønskede. Søster Bodil havde faaet en Forskrækkelse i Livet efter sit Uheld før og besluttet ikke at sige et Ord mere, end hvad hun med fuldkommen Sikkerhed vidste. Derfor nyttede det ham heller ikke nu igen at tage fat paa

Historien med Kakkelovnen og forsøge paa at lokke hende til at fastholde sin første Forklaring. Hun erklærede nu bestemt og fuldt overbevist, at det var Dagen f ø r Godsejerens Død, hun havde set de Vatstumper i Kakkelovnen og brændt dem.

Saa blev hun permitteret med en gnaven Advarsel.

Fuldmægtigen rejste sig og gik et Par Gange op og ned ad Gulvet, inden han lod Fru Engelstoft kalde ind. Han var i et desperat Lune. Det var første Gang, han havde Ansvaret i en saa stor og alvorlig Sag, og han var bleven ærgerlig stemt mod sine to hemmelige Raadgivere, der havde fristet ham til dette tvivlsomme Eksperiment. Men nu maatte han fortsætte, dersom han ikke vilde blamere sig selv. Han vidste, at Publikum ventede et Resultat allerede idag. Baade »Stiftstidenden« og »Folkebladet« havde forberedt deres Læsere paa sensationelle Afsløringer.

Da han igen mødte Fru Engelstoft ved Skranken, var Elskværdigheden gaaet af ham. Med en brysk Mine anbragte han Lorgnetten foran sine Øjensprækker, erindrede hende paany om, at det var som Vidne, hun var bleven afhørt, og lod hende vide, at han nu agtede at tage hende i Ed.

Han kneb Øjnene endnu tættere sammen for at iagttage Virkningen af sin Trusel. Men Fru Engelstofts Ansigt udtrykte intet andet end den stolteste Ligegyldighed. Og dog var hun bleven ramt, saa

Hjerteslaget et Øjeblik standsede. Med eet blev det hende klart, at hun var lokket i et Baghold. Hun havde jo nok tænkt sig, at det Øjeblik engang kunde komme, da hun blev tvunget til at beedige sit Udsagn. Hun havde grundigt studeret Loven og havde regnet ud, at da man ikke havde eller kunde fremskaffe andre Vidnesbyrd end hendes eget, vilde hun maaske blive dømt til at bekræfte sit Udsagn edeligt. Men Tanken herom havde hun bestandig saa vidt muligt skudt fra sig som noget, der hørte en fjern Fremtid til. Mens hun hele Tiden havde fremsat sine Usandheder, uden i mindste Maade at føle sin Samvittighed foruroliget derved, havde hun ikke kunnet overvinde Angsten for at sværge falsk.

Fuldmægtigen tog Formularbogen og dikterede Skriveren nogle Ord. Derpaa rejste han sig og betydede Fru Engelstoft, at hun skulde gøre det samme.

»Det er min Embedspligt paa det alvorligste at foreholde Dem, at De nøje ransager Deres Samvittighed og betænker, hvilke Følger det vil faa, i Fald De senere skulde komme til den Erkendelse, at De blot paa et eneste Punkt har afgivet en urigtig Forklaring.«

Med disse Ord aabnede han Bogen og begyndte Oplæsningen af den foreskrevne Formaningstale, som han foredrog med indstuderede Fremhævelser og Pavser.

»Den Sværgende skal forsikre, at hun har udsagt

Sandheden, den rene og fulde Sandhed, saa at hun intet har forklaret, som hun ikke vidste, og intet fordulgt af, hvad hun vidste til Oplysning angaaende det, hvorom hendes Forklaring blev æsket, ej heller brugt nogen Forbeholdenhed, men oprigtigen taget Ordene i den Mening, hvori hun vidste, at de blev forstaaede. Hun staar for Menneskers Dom, som haardeligen vil straffe den mensvorne, naar Gud lader Sandheden komme for Lyset, og alles Hjerter ville tillukke sig for den, der er mærket med en Meneders forfærdelige Navn.«

Under Oplæsningen fikserede han hende idelig over Formularbogens Kant, og det lysnede af Haab bag hans Brilleglas, da han saae, hvordan hun tilsidst lagde en Haand paa Skranken, som om hun maatte støtte sig. Idet han fortsatte, sænkede han derfor sin Stemme endnu et Par Trin dybere og hævede samtidig Foredraget til fuldkommen præstelig Svulst:

»Den Sværgende staar for den alvidende Guds Aasyn, som ser i det skjulte og betaler aabenbare; som lod Forbandelsen udgaa, at den skal komme til Tyvens Hus og til dens Hus, som sværger falskeligen ved hans Navn. Den Sværgende oprækker derfor efter den gamle Vedtægt de trende Fingre paa sin højre Haand, at dette synlige Tegn skal minde hende om, at hun kalder den

treenige Gud til Vidne, og at, dersom hun sværger falskeligen, har hun frasagt sig Gud Faders Naade, Beskærmelse og Velsignelse; hun har fornægtet Verdens Frelser og kan ikke søge Tilflugt hos ham i Livets Angester eller paa Dommens Dag; hun har tillukt Vejen for Guds Aand og opgivet al Trøst af Guds Ord i Livets og Dødens Nød. Medens hun er paa Jorden, vil hendes Hjerte være bævende og hendes Fod ikke finde Hvile; derefter gaar hun hen, hvor der skal betales enhver efter hans Gerninger; thi hvad et Menneske saaer, det skal han og høste. Med denne Formaning og Advarsel have vi gjort vort. Hvei, der bliver ved Sandhed, aflægge med Frimodighed sin Ed; men enhver vogte sig for at sværge falskeligen ved den højestes Navn.«

Der sporedes i Fru Engelstofts, af Sløret halvt skjulte Ansigt, ingen anden Sindsbevægelse end den, som var naturlig ved en saa højtidelig Handling. I Virkeligheden var hun dog knap ved Bevidsthed. Genskinnet fra Fuldmægtigens Brilleglas hypnotiserede hende. Hun følte med Rædsel, hvordan hendes Ben dovnede under hende.

Fuldmægtigen kastede Bogen fra sig og forklarede nu med sin sædvanlige Kontorstemme:

»De har altsaa at strække de tre Fingre paa den højre Haand i Vejret med de Ord: at den af mig afgivne Forklaring er overensstemmende med Sand-

heden, bekræfter jeg herved med min Saligheds Ed, saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.«

Øjeblikket var nu inde. Baade Retsvidnernes og Skriverens Øjne hang ved hende, og Fuldmægtigens trængte sig i Spændingen halvt ud af deres Sprækker. Hun saae eller fornam det altsammen men ligesom under et Mareridt. Haanden, hun skulde løfte, laa paa Skranken og føltes som en Blyhandske; hun kunde ikke faa den op.

Da rørte Fuldmægtigen ved hendes Arm for at tilkendegive hende, at hun skulde løfte den, og denne Berøring udløste hende af Trolddommen. Hun fyldtes i et Nu af en saadan Væmmelse for ham, en saadan Modbydelighed og Foragt for den hele Scene med denne forløjede Paakaldelse af den evige Retfærdigheds Gud, at hun i samme Øjeblik rakte Haanden op.

Trodsig og stolt, med en næsten vellystfuld Fornemmelse af Frigjorthed, fremsagde hun den højtidelige Forsikring:

»At den af mig afgiven Forklaring er overensstemmende med Sandheden, bekræfter jeg herved med min Saligheds Ed, saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.« —

Faa Minutter efter sad hun i sin Vogn, der havde holdt nedenfor paa Gaden, og kørte tilbage til Sofiehøj. Hendes Sinds Ophidselse holdt sig endnu den første Tid under Hjemkørslen. Der var en Lystighed

over hende, som mindede om en Rus. Hun sad og formelig gottede sig ved at tænke paa det slukørede Udtryk, Fuldmægtigen tilsidst havde faaet. Som en Klovn, en Dummepeter, havde han staaet der og gloet paa hende. Og Retsvidnerne havde siddet derhenne under Vinduet og stukket Hovederne sammen som et Par forskræmte Faar.

Og saa dette: at det nu var overstaaet. Hun havde ikke i mange Aar følt sig saa befriet. Hun havde endelig rystet Utøjet af sig. Det hele var forbi nu, tilmed langt hurtigere, end hun havde ventet det.

Hun lænede sig tilbage i Vognhjørnet og lukkede Øjnene. Hun følte en besynderlig Trang til engang igen at le — le rigtig af Hjertet. Men endnu før hun naaede hjem, kom Tilbageslaget. Det ramte hende som en pinefuld Mathed, en pludselig, uimodstaaelig Trang til Søvn. Hun havde i flere Døgn ikke sovet. Før hun rigtig anede det, gled hun ind i Bevidstløsheden.

Til nogen rigtig Søvn blev det alligevel ikke. Bag de lukkede Øjelaag jog et lysende Tog af flimrende Erindringsbilleder forbi som hos en druknende. Og dybt fra Hjertet voksede samtidigt et Mørke frem, der steg i hendes Bryst og fyldte det med Smerte. Efter faa Minutters Forløb vækkedes hun af sin egen Hulken.

Ved at se ud af Vognvinduet opdagede hun, at Kusken havde drejet ind paa en Sidevej, der førte

op til Kirken. Hun havde glemt, at hun selv, da hun tog hjemmefra, havde givet Ordre til at lægge Tilbagevejen derom ad, idet hun var kommen til at tænke paa, at det kunde blive benyttet som et Bevis imod hende, at hun endnu ikke havde besøgt Niels' Grav. Nu var det jo blevet ligegyldigt; men hun lod alligevel holde udenfor Kirkegaarden og gik derind.

Det blev dog kun et flygtigt Besøg. Opholdet mellem de mange Grave virkede uhyggeligt paa hende. Tavsheden derinde ængstede hende. Og med Forbavselse og Uro følte hun her, at hun nu mindre end nogensinde vilde kunne tilgive den Mand, der var Skyld i hendes Ulykke.«

VII.

Den næste Formiddag sad Fru Engelstoft ved sit Arbejdsbord i Havestuen og skrev. Fra den tidlige Morgen havde hun været i Virksomhed, havde haft Forhandlinger baade med Forvalteren og Ladefogden, ja havde til almindelig Forskrækkelse for første Gang personlig inspiceret i Staldene og Økonomifløjen. Nu var hun i Færd med at udfærdige sin ugenlige Ordreseddel til Forvalteren hjemme paa Agersøgaard tilligemed et Brev, hvori hun bebudede sin snarlige Tilbagekomst.

Det bankede stilfærdigt paa Døren ud til Gangen.

»Kom!« befalede hun.

Det var den gamle Jomfru Andersen. Hun skulde spørge fra Frøken Esther, om Frøkenen maatte være fri for at komme ned til Frokost. Frøkenen var ikke rigtig rask.

»Hvad fejler hun da?«

Den Gamle glattede forlegent paa sine magre Hænder.

»Ja — jeg maa vist helst sige det til Fruen. Frøkenen havde saadan en Slags Anfald igaar, da Fruen var borte.«

»Et Anfald?«

»Ja, det kom lige med eet. Jeg havde bragt Frøkenen hendes Frokost, saa blev hun paa eengang helt blaa i sit Ansigt og besvimede.«

»Hvornaar var det, siger De?«

»Det var vist godt en Time efter, at Fruen var kørt. Klokken havde lige slaaet elleve.«

Fru Engelstoft slog Øjnene ned. Det var altsaa netop paa det Klokkeslet, da hun selv havde staaet foran Skranken og aflagt Eden.

»Hvorfor har De ikke sagt mig det før?«

»Ja, det er naturligvis ogsaa forkert, og Fruen maa meget undskylde. Men Frøkenen var selv saa ked af det. Hun bad mig saa meget om ikke at sige noget.«

»Naa ja, min Datter er lidt upasselig i disse Dage. Det vidste jeg forresten godt. Sig til hende, at hun gerne kan blive paa sit Værelse. Jeg kommer saa om lidt op og ser til hende.«

Fru Engelstoft tog igen Pennen for at gøre sit Brev færdigt. Men hendes Tanker var adspredte, og hun maatte tilsidst opgive det. Hun haanede sig selv derfor. Sad hun ikke der og var overtroisk som en gammel Kælling! Hvad var der at falde i Forundring over? Esther havde haft et Besvimelsesanfald. Men det hørte jo hendes Alder til. Og det var jo heller ikke første Gang, at det var hændet hende.

Paa Vejen op til Datterens Værelse tænkte hun paa, hvor godt det alligevel var, at Kapellanen snart

rejste. Hun gjorde sig ingen Bebrejdelser hverken for den List eller for de Penge, hun havde anvendt for at skaffe denne Fantast og Eventyrer afvejen — selv om det nu blev Døden for ham. Skulde en Moder ikke have Lov til at sætte sig til Modværge, naar der blev lagt Snarer for hendes Barn? Var han først kommen over paa den anden Side af Jordkloden, glemte Esther ham nok. Stakkels Barn, hun havde virkelig faaet sin første Forelskelse! At den galdt en Præst, var ikke saa unaturligt. D e t hørte jo ogsaa hendes Alder til.

Esther sad halvpaaklædt paa Sengekanten med Hænderne selvopgivende i Skødet. Siden Anfaldet den foregaaende Dag havde hun været saa besynderlig sløv. Taarerne trillede hvert Øjeblik ned ad hendes Kinder, uden at hun selv mærkede det.

Moderen satte sig ved Siden af hende, tog hendes ene Haand og talte hende sagtmodig til.

»Hvad er der i Vejen, Barn? Har du ondt noget Sted?«

Esther rystede paa Hovedet.

»Hvorfor græder du da?«

»Jeg veed ikke,« sagde hun og søgte at vriste sin Haand ud af Moderens.

Da begyndte Fru Engelstoft at skamme hende ud. Hun skulde nu huske paa, at hun ikke længer var et Barn, sagde hun. Men hun trængte aabenbart til

at komme hjem igen til Agersøgaard og tage sig noget ordenlig for.

»Jeg tænker, vi nu snart kan rejse. Og saa skal du begynde igen paa dine Haandvægtsøvelser og dine Rideture. Jeg har ogsaa tænkt paa, at du skal begynde at hjælpe mig lidt med Opsynet. Det er ikke for tidligt, at du vænner dig til at handle lidt paa eget Ansvar. Men det skal vi tale om en anden Gang. Tør nu dine Øjne, og lad Folkene ikke se, at du har grædt.«

Da Fru Engelstoft var kommen tilbage til sin Stue, var hun atter bleven tankefuld. Hun stod en Tid henne ved Vinduet og saae ud. Der var, syntes hun, kommet ligesom noget sky i Esthers Væsen. Det havde slaaet hende ogsaa den foregaaende Dag, da hun kom hjem fra Byen. Kunde hun have faaet Mistanke? — Snak! Griller! Det var altsammen bare Indbildning. Hun skulde nok passe paa, at hun ikke selv gik her og lod sig overrumple af syge Tanker.

Hun satte sig til sit Arbejde, og hele Resten af Dagen var hun beskæftiget ved sit Skrivebord. Hun modtog endog et Besøg, nemlig af den Arkitekt, der skulde forestaa den planlagte Ombygning af Mejeriet, mens hun var borte. I fulde fire Timer arbejdede hun sammen med ham paa Bekostningsoverslaget og Materialfortegnelsen.

Men da var ogsaa hendes Kraft brudt. Saasnart han var borte, sank Trætheden ned over hende som

en Blykappe. Det var den samme pludselige Dødsmathed, som havde overfaldet hende den foregaaende Dag paa Vejen hjem fra Byen. Hun slæbte sig hen til Sofaen, trak et Tæppe over sig og faldt næsten øjeblikkeligt i Søvn.

Nogen rolig Hvile blev det heller ikke dennegang. Hovedet rokkede paa Puden, af og til mumlede hun nogle Ord i Søvne, og hvert Øjeblik rykkede det i hendes højre Arm. En sitrende Bevægelse gik igennem den helt ud i de tre Fingre, som hun havde rakt i Vejret, da hun aflagde Eden.

Pludselig foer hun op.

»Kom ind!« raabte hun.

Hun syntes, hun havde hørt det banke. Men der kom ingen ind, og hun saae sig fortumlet om. Der var bleven næsten mørkt i Stuen, mens hun sov, og under Indtrykket af den uventede Skumring kom hun til at fryse.

Lidt efter rungede Taarnurets Gravrøst ned gennem Huset. Hun blev siddende med Hænderne for Ansigtet og lyttede. Seks. Hun kunde aldrig høre disse mørke Klokketoner, uden at hendes Hjerte et Øjeblik stod stille. De bar saa mange Minder med sig fra de sytten Aar, da hun levede her med Niels. De havde vævet sig ind i deres Samlivs Lykke og Ulykke lige fra den allerførste Time af deres Bryllupsnat, da hun forskrækkedes ved for første Gang at høre dem drøne ned gennem Stilheden.

Hun var kommen til at tænke paa den mørke Vintermorgen, da Esther blev født. Natten før var hun bleven vækket af et heftigt Sting, og netop som hun blev rigtig vaagen og forstod, hvad Smerterne betød, slog Uret Seks. I hendes Angst lød det for hende som en overnaturlig Bekræftelse af, at hendes Time var kommen. Og dog skulde hun endnu fire-ogtyve Gange høre Heltimeslagenes Salmetone gennem sine egne Skrig, før Barnet kom til Verden. »Den unge Dame har saamænd ladet vente paa sig,« havde ogsaa Doktoren sagt, da han endelig stod med det lille, halvdøde Væsen i sine blodige Hænder. Men hun følte ingen Glæde ved at høre sit Barns Stemme. Hun anede jo allerede dengang, til hvilken Vanære det var født. Og Niels havde just heller ikke givet det stakkels Barn nogen god Velkomst. Han havde jo ønsket sig en Søn. Var det da i Grunden underligt, at Esther aldrig rigtig trivedes?

Ogsaa et andet af Fortidens onde Varsler kom hun til at tænke paa, skønt det ikke var her paa Sofiehøj, hun havde oplevet det. Det var paa Bryllupsrejsen, i den lille Sweizerby Immensee, hvor de havde overnattet. De havde været borte nogle Maaneder og var trætte af Rejselivet og længtes hjem. Navnlig havde hun selv været utaalmodig for at komme til Ro, da Esther paa det Tidspunkt allerede var til, kunde man sige. De kom til Immensee om Aftenen efter en lang Køretur over Bjergene i øsende

Regn. De var begge forkomne og forstemte; men hvad det ellers var, der gav Anledning til Uenigheden imellem dem, havde hun nu glemt. Hun huskede blot, at den Aften havde de deres første, alvorlige Strid, og at den oprev dem begge frygteligt. De var begge lige unge og uerfarne. De havde i deres lidenskabelige Forelskelse ikke forstaaet at holde Maade. De tre Maaneders Rejse havde været en eneste lang og bedøvende Hengivelsesrus. Og nu stod de pludselig overfor hinanden med fortrukne Træk og tilslyngede hinanden hadefulde Ord som et Par Dødsfjender. Endnu om Morgenen var de ikke bleven forsonede; men ved Frokosten gjorde Niels en Tilnærmelse, som hun afviste. Han sagde, at nu syntes han sgu, de skulde lade den Historie være glemt, og hans flaue Tone oprørte hende. Da sagde han — for at true hende — paa sin fejge, spøgefulde og ligesom trøstende Maade, at de jo Gud ske Lov ikke var anderledes bundne til hinanden, end at Baandet kunde løses, dersom det virkelig skulde vise sig, at de ikke passede saa godt for hinanden, som de havde troet. Hun huskede endnu hans Ord, som om de var sagt igaar, og alt, hvad hun følte ved dem. Der sad hun med deres Barn under Hjertet og havde en Fornemmelse af, at Jorden gled bort under hende. Hvad hun i sin Enfoldighed havde betragtet som Forsynets evige Bestemmelse med dem, det var for ham bare et Arrangement, der skyldtes et fælles

Lune og kunde ændres efter Forgodtbefindende. Hun havde ikke kunnet faa sig til at svare ham men havde rejst sig fra Bordet. Saa kom han til at le. Som den store, aldrig rigtig udvoksede Dreng, han i Grunden alle sine Dage vedblev at være, begyndte han i Overgivenhed at bombardere hende med Brødkugler for at faa hende god. Da kunde hun ikke længer styre sig men svarede paa hans Uartighed ved med Kraft at slaa ham paa Øret. Hun fortrød det øjeblikkeligt, da hun saae hans Forbløffelse. Hun troede, at han vilde fare op, og de vilde i saa Fald rimeligvis hurtigt være bleven forsonede. Men i Stedet for blev han siddende og skjulte — som saa ofte senere — sin Umandighed ved at lade, som om han morede sig over hende. Han lagde sig tilbage i Stolen og raabte leende »Dacapo«. Først da han kunde mærke paa Stuepigen, der lidt efter kom ind for at tage af Bordet, at Slaget var bleven hørt og rigtigt opfattet af Hotellets Personale, blev han rasende. For saadanne fremmede og ligegyldige Menneskers Grin var han modtagelig. For Per og Povl kunde han skamme sig, mens han overfor hende, hans egen Hustru, ikke kendte til Æresfølelse. — Fra den Dag foragtede hun ham.

Esther maatte efter Frokosten gaa i Seng paa Grund af Svimmelhed og Hovedpine, og om Aftenen forværredes hendes Tilstand, saa Lægen maatte hen-

tes. Han foretog en grundig Undersøgelse, skrev nogen Medicin op, talte forøvrigt om Vejr og Vind og sagde tilsidst, at han vilde komme igen den næste Dag.

Hans Forbeholdenhed gjorde Fru Engelstoft ængstelig. Hun mente ogsaa at have fanget et betænkeligt Udtryk bag hans Brilleglas, da han saae, hvor kraftesløs Esther var. Hun blev siddende ved Sengen og holdt hendes Haand, og der var et Øjeblik, da hendes Tanker omtaagedes. Hun følte, at om det forfærdeligste skulde ske, om Esther døde, vilde hun miste sin Forstand. Da vilde Livsnerven i hende briste, og hendes Øjne blive tomme. Men saa tænkte hun, at det maaske netop vilde være det allerbedste. Naar Esther døde, slog Befrielsens Time jo ogsaa for hende, og hun kunde endelig skyde sig en Kugle for Panden.

Hun havde, uden at vide det, siddet med lukkede Øjne. Nu foer hun sammen med en Følelse af, at hun vaagnede op af en ond Drøm.

»Nu har du det bedre — ikke sandt?« spurgte hun.

Esther laa med bortvendt Ansigt og svarede hverken Ja eller Nej. Hun havde netop faaet sin Haand vristet løs, og der gik en Skælven igennem hende, da Moderen nu igen tog den.

»Vil du ikke prøve paa at sove lidt?«

»Jo — Tak.«

»Kan du slet ikke tænke dig at spise noget?«

»Nej — nej. Men vil du ikke kalde paa Jomfru Andersen?«

»Lad dog m i g hjælpe dig, Barn!«

»Nej, det er bedst, at Jomfru Andersen kommer.«

»Ja ja — nu skal jeg ringe.«

Først da Esther var bleven ene med det gamle Tyende, vendte hun sig om mod Stuen.

»Hvad sagde Doktoren?« spurgte hun ivrig.

»Han sagde vist ikke noget. Det hele har nok ingenting at betyde, tror jeg. Frøkenen skal saamænd ikke være bange.«

»Bange?«

Ordet undslap hende som et lille Længselssuk. Der kom et Par smaa røde Pletter paa hendes Kinder, og hun fortsatte:

»Det er jeg heller ikke. Men naar jeg ikke er rigtig syg, hvorfor er jeg da saa træt?«

»Er Frøkenen saa træt?«

»Ja Men det gør ingenting. Det er saa dejligt.«

»Saa skulde Frøkenen bare ligge ganske stille og prøve paa at komme til at sove.«

»Ja, det vil jeg ogsaa. Kan De rette lidt paa min Hovedpude, Jomfru Andersen.«

»Saadan — er det nu godt?«

»Bare jeg nu maatte drømme noget rigtig smukt.«

»Hvad vil Frøkenen saa allerhelst drømme om?«

Esther tøvede lidt.

»Om min Frelser!« svarede hun derpaa ganske stille og lukkede sine Øjne.

Den gamle Pige tænkte sit ved dette Svar. Hun puslede lidt omkring i Stuen, slukkede Lysene, tændte Natlampen og bød endelig Godnat.

Men da hun allerede var halvvejs ude af Døren, kaldte Esther hende hviskende tilbage.

»Jomfru Andersen!« sagde hun og rejste sig med eet ved egen Hjælp overende i Sengen. »Det Papir . . . det Dokument, De veed nok . . . er det endnu ikke fundet?«

»Fundet? Nej, hvor skulde det være fundet? Godsejeren havde jo bestemt, at det skulde ikke eksistere mere, — han har bedt Fruen om at brænde det. Det har Fruen nu selv givet sin Ed paa. Men hvorfor spørger Frøkenen om det? Er det igen de tossede Piger, der har staaet her paa Gangen og ført Sladder?«

Esther lod sig tavs synke tilbage i Sengen. Hun vendte sig om mod Væggen, trak Tæppet op for Ansigtet og spurgte ikke om mere. —

Den næste Morgen lod Forvalteren sig melde hos Fru Engelstoft for at meddele hende, at Stormen om Natten havde slaaet det gamle Faarehus omkuld og dræbt et Par sommergamle Lam; og næppe var han gaaet, før Ladefogden bankede paa og bad om Foretræde. Ogsaa han kom med et Ulykkesbudskab. To af Køerne havde omtrent samtidigt kastet Kalven, og da det var noget, der i den sidste Tid var sket

næsten daglig, mente han det nødvendigt at rense hele Stalden og foretage en Overflytning af alle Kreaturerne.

»Ja naturligvis,« sagde Fru Engelstoft uden at lade sig mærke med noget og gav de fornødne Ordrer. Hun sad ved sit Arbejdsbord i Havestuen og havde Bordet fuldt af Regnskaber.

Men da han var gaaet, skottede hun uvilkaarligt med et sygt Blik til de tre Fingre paa sin højre Haand. Hun kunde ikke lade det være, skønt hun godt følte, hvordan hun med sin Overtro lokkede for det Vanvidsspøgelse, som laa og lurede i hende. At hun dog ikke kunde le af sig selv! Blot hun en eneste Gang kunde faa sig den gode Latter fra Hjertet, som hun saa længe havde ønsket sig, vilde Uhyret være skræmmet bort for bestandig. Men hvor ofte hun end sagde til sig selv, at det var en Daarskab, kunde hun ikke slippe den Indbildning, at de tre Fingre daglig blev mindre — visnede hen.

Pludselig slog hun med al sin Kraft Haanden mod Bordet og rejste sig. I sin Ophidselse blev hun ved at gaa op og ned ad Gulvet med korslagte Arme, idet hun uden at vide det talte højt med sig selv.

Senere, da hun var bleven lidt roligere, bestemte hun sig til at gaa ovenpaa og se til Esther. Doktoren havde endnu ikke været der; men Esther havde haft en god Nat, saa hun var ikke længer ængstelig for hende. Hun søgte op til Datterens Seng som til en

Tilflugt, et Fristed. Men midt paa Trappen standsede hun pludselig og betænkte sig.

Hun havde straks om Morgenen været inde hos Esther, og hun havde da fundet hende siddende oprejst i Sengen med foldede Hænder. Det var ikke første Gang i den senere Tid, at hun havde overrasket hende i Bøn, ja en Aften havde hun endogsaa hørt hende sige et Salmevers højt. Hun forstod jo nok, at det maatte være noget, som Kapellanen havde sat i hende; hun havde derfor bestemt sig til foreløbig at lade, som om hun ingenting mærkede. Men Esther havde denne Morgen ikke været til at lokke et fornuftigt Ord ud af. Al den Tid, hun sad hos hende, havde hun ligget med lukkede Øjne og Ansigtet vendt mod Væggen og ikke sagt andet, end at hun havde det godt. Først da hun vilde gaa, havde hun set op paa hende med et sært bønfaldende Blik, der havde jaget hende en vild Angst gennem Sjælen. Det var, som havde Barnet villet betro hende en skjult Medviden. Og virkelig havde hun i det første Øjebliks Forvirring været nær ved at frygte en overnaturlig Aabenbarelse.

Det var dette Blik, hun ikke havde Mod til at møde igen i sin nuværende Sindstilstand. Derfor vendte hun om midt paa Trappen og listede tilbage.

Hun satte sig igen til at arbejde. Hun turde ikke være ledig. Fredløs, som hun nu var bleven i sit eget Hjem, maatte hun bestandig være i Virksom-

hed. Hun havde været oppe siden Klokken fire, havde hobet Arbejde paa Arbejde, Anstrengelse paa Anstrengelse som Værn mod de forvildede Tanker.

Men Kræfterne vilde nu heller ikke slaa til længer. Hvert Øjeblik maatte hun lægge det svimle Hoved ned i sine Hænder og lade Hjernen rase. Hun følte de tre Fingre paa den højre Haand brænde som Ild og hørte mørke, truende Stemmer mumle rundt om hende. Da tyede hun i sin Angst ind til de døde. Hos Mindet om sin Moder søgte hun den sidste Beskyttelse. Men ogsaa her stødtes hun bort. Billedet af Moderens milde, taalmodige Træk virkede paa hende som en Anklage. »Har du glemt,« syntes det at sige, »hvor tidt jeg advarede dig? Sagde jeg dig ikke altid, at kun det ydmyge Hjerte kunde finde Fred? Formanede jeg dig ikke med Taarer om at styre dit heftige Sind? Skammede jeg dig ikke ud for din Selvraadighed? Bad jeg dig ikke endnu i min sidste Time aldrig at slippe din Gud men bøje dig for hans uransagelige Vilje, at du ikke skulde vække hans Vrede og nedkalde Straffen over dit Hoved. — —«

Hun foer op. Hun havde hørt det banke. Og endnu før hun havde faaet sagt »Kom ind«, viste Jomfru Andersen sig i Døren med forstyrret Mine. Hun bad hende komme op til Frøkenen straks. »Frøkenen er bleven saa underlig.«

Esther laa paa Ryggen med halvaaben Mund og

stirrede op i Loftet. Hun laa ganske stille. Selv da Moderen styrtede ind, bevægede hun sig ikke. Kun den ene Haand, der laa henover Brystet med krummede Fingre, sitrede svagt.

»Kamferdraaberne!« raabte Fru Engelstoft straks.

Paa maa og faa hældte hun nogle Draaber i en Ske; men det viste sig umuligt at faa hende til at synke dem. Munden var stivnet i Krampe.

»Slaa alle Vinduerne op!« kommanderede hun. »Giv mig Haandspejlet! Skynd Dem! . . . Og kald paa Pigerne! Sig, at Jørgen straks rider efter Doktoren! — Den hurtigste Hest i Stalden!«

De sidste Ord raabte hun ud af Døren, da Jomfru Andersen allerede var halvvejs nede af Trapperne. Hun satte Haandspejlet for Esthers Mund, og der viste sig en svag Dugplet paa det. Men Hjertet syntes standset. Der mærkedes ingen Puls.

Lidt efter lidt vendte dog Livet tilbage. Da Doktoren kom, var Anfaldet forlængst ovre. Esther havde næsten faaet røde Kinder, saa kraftesløs hun ogsaa var. Men Doktorens Mine lovede intet godt. Han klappede hende paa Kinden og tav.

I fire Dage kæmpede hun stille med Døden. I den første Tid sad Moderen næsten uafbrudt ved hendes Seng, indtil hun mærkede, at om Barnet end levede endnu, saa havde hun dog allerede mistet det. En anden havde røvet dets Hjerte fra hende. Mens Esther ofte syntes at smile i sine Drømme, kom

der Rædsel i hendes Øjne, hvergang hun vaagnede og saae hende sidde der ved Sengen og holde hendes Haand. Engang sagde hun det ligefrem, at hun længtes bort, »hjem til Jesus«. Al hendes Tanke var hos hendes Afgud.

Fjerde Dags Aften sov hun ind med hans Navn paa sine Læber. —

Den følgende Dag viste Fru Engelstoft sig ikke udenfor sine egne Værelser. Hun gav de nødvendige Ordrer angaaende Begravelsen men modtog ellers ingen. Hverken Forvalter eller Ladefoged fik Foretræde. Der blev blot givet dem Besked om at styre Bedriften paa eget Ansvar.

Dagen efter Begravelsen, der foregik i største Stilhed, endog uden forudgaaende Bekendtgørelse, opholdt Fru Engelstoft sig oppe i sit Kabinet paa første Sal, da Jomfru Andersen bankede paa og meldte, at Herredsfogden var kommen til Gaarden.

»Jeg har sagt ham, at Fruen ikke tager imod. Men han siger, at Fruen har sendt Bud efter ham.«

»Det forholder sig rigtigt. Bed ham komme herop.«

Herredsfogden, der netop var vendt tilbage fra sin Flugt til Hovedstaden, saae i første Øjeblik meget forlegen ud. Han troede, at hun havde ladet ham kalde for at kræve ham til Regnskab for hans Fuldmægtigs Dumheder. Men Forlegenheden slog om i Forbavselse, da han saae, at hun modtog ham fuldt paaklædt i en Slags Rejsedragt, endog med Hat paa

Hovedet. Ogsaa hendes Udseende bragte ham til at studse. Hun var bleven næsten hvidhaaret. De lyse, udhvælvede Øjne stod stive i det magre og sandgraa Ansigt. Hun syntes at være bleven ti Aar ældre i de Par Uger, der var gaaet, siden han sidst besøgte hende.

Henne paa en Stol ved Siden af Døren til Sovekammeret stod en pakket Haandtaske. Herfra tog hun straks nogle Papirer, som hun overrakte ham. Det var et Dokument i korngult Omslag, Niels' Testamente.

»Da min Datter nu er død, har jeg ikke længer Brug for det,« forklarede hun roligt.

Herredsfogden saae i Papirerne og derefter op paa hende og vilde først ikke tro hverken sine Øjne eller sine Øren. Da begyndte hans Hænder at ryste.

»Jamen — det er jo umuligt — det kan ikke være sandt. Du retfærdige Gud! Hvad skal dette her sige?«

»At min Ed var falsk. Og at jeg er parat til at følge Dem.«

Der lyste noget vildt og grusomt op i Herredsfogdens enfoldige Træk. I sin Forfærdelse stod han nogen Tid stum men med en Gnist i Øjet som hos et Vilddyr paa Spring. Fru Engelstoft var derimod fuldkommen fattet. Datterens Død havde indvirket ganske anderledes paa hende, end hun havde ventet. Den havde netop givet hende al hendes Sjælskraft og Selvtillid tilbage. End ikke Tanken om hen-

des Forbrydelse foruroligede hende længer. Hun havde sagt til sig selv, at dersom Esthers Død var Himlens Straf, fordi hun havde villet værge sit Barn, saa var Himlens Gud et Uhyre, hvis Havn hun foragtede. Og havde den i k k e været det, men blot en Tilfældighed, et lunefuldt Indfald af Skæbnen — hvad var da det for en Verdensorden, der tillod sligt? Hun følte sig uendelig løftet over det hele, udløst af Elendigheden, ligegyldig baade for Menneskers Dom og for Guds.

Derfor hørte hun ogsaa ganske ufølsom paa, at Herredsfogden tilbød hende 24 Timers Frist til at flygte bort og sikre sig mod Efterstræbelser. Han lovede hende endog, — skønt han, som han sagde, satte baade sin Ære og sit Embede paa Spil derved — at lede sine Undergivne paa Vildspor, indtil hun var i Sikkerhed.

Hun svarede, at hun ikke ønskede at tage mod Tjenester hverken af ham eller noget andet Menneske. Dersom hun havde villet undfly »Retfærdighedens« Straf, havde hun jo ogsaa haft god Tid til at skille sig af med Livet. Hun kunde have tilføjet, at hun virkelig et Øjeblik havde tænkt paa at gribe til den Udvej. Men hvorfor skulde hun gøre det? Saa ligegyldig hun end var bleven: hun undte dog ikke sine Fjender den Triumf. Allermindst ønskede hun at blive Genstand for deres Medlidenhed. Hun vilde overhovedet ingen Forsoning. Hun vilde netop

leve nu, for at Hykleriet kunde florere og Tyvene fede sig her paa Sofiehøj uden at føle Samvittighedsnag. I hendes Ensomhed vilde det more hende at tænke derpaa. Desuden: hun havde følt Modbydelighed ved at lægge Haand paa sig selv. Et Selvmord var ogsaa noget altfor latterlig højtideligt. Det var at gøre for meget Væsen af sig selv. Hvad der var tilbage af hende, kunde akkurat være godt nok til at raadne op i en Fængselscelle.

Herredsfogden stod med Taarer i Øjnene og vidste ikke sit arme Raad. Men nu ringede Fru Engelstoft selv paa Kammerjomfruen, og kort efter kørte hun bort fra Gaarden som Arrestant.

I de følgende Dage var Aviserne fulde af Beretninger om hendes Ugerninger, og i dem alle fremstilledes hun som et Uhyre i Menneskeskikkelse, der saa at sige fra Fødslen havde været mærket til Forbryderbanen. Herredsfogden havde gerne villet tage hende lidt i Forsvar, og ved en enkelt Lejlighed dristede han sig da ogsaa til at udtale, at Fru Engelstoft kun forsaavidt var at beklage, som Friheden en Tid vilde blive berøvet hende; om Skammen var det ikke værd at tale for højt, og hvad det Selskab angik, som hun nu vilde komme til at leve sammen med, saa var han nærved at mene, at det var det honnetteste i Landet, »fordi de Folk dog i Almindelighed vedstod, at de var Forbrydere.«

Men med denne Udtalelse var ogsaa hans Mod

udtømt. Forøvrig dulmede han sin Smerte og bragte Samvittigheden til Tavshed paa sin sædvanlige Vis ved at give sine Aftentoddyer, der i Forvejen var oppe paa tre Blus, endnu en Væge. Naar han da sad i sin hyggelige Pebersvendekrog, og Blodet steg ham til Hjernen og gjorde ham sentimental, kunde hans rødsprængte Øjne dugges ved Tanken om hans stakkels Barndomsveninde og hendes sørgelige Endeligt. Og bestandig saae han hende atter for sig, saadan som han huskede hende fra den første Vinter, da hun var en lille Pige paa en halv Snes Aar og hver Dag ved Middagstid kom gaaende over de store Snemarker i sin røde Fløjls Kyse og med sin lille Broder saa trofast i Haanden. Og Taarerne steg over hans svulne Øjenrande, og han maatte nedsvælge Sorgen med en dyb Slurk af Toddyglasset.

Forøvrig blev Fru Engelstofts Fængselsliv ikke af lang Varighed. Hun taalte ikke Indespærringen. Kort efter, at hun havde faaet sin Dom og var bleven overført til Forbedringshuset, døde hun. Hun blev sig selv lig til det sidste. Hun forlangte at blive begravet i sin Fangedragt og uden Præst eller Klokkeringning.

